

TAAL WERKBOEK

6B

S TAAL

CONCEPT

TJALLING BROUWER
HAN WOSSINK

AUTEURS

KATRUI TEN BARGE
MARLIES HAGERS
INGEBORG HENDRIKS
JOS JOSSO
FREDERIKE PALS

JACQUES VAN DER PIJL
MARIEKE VAN RIEL
USCHI VAN DER VELDE
HANNEKE VAN DER WERF

EINDREDACTIE

Sheila Faessen
Sigrid Kroon
Carla Wiechers

REALISATIE

Projectgroep Malmberg bv
Nelleke Bos
Judit Verlouw
Tekst2000, Houten
PrePressMediaPartners, Wolvega

ONTWERP

Projectgroep Malmberg bv
Studio Panter (omslag)

ILLUSTRATIES

Wouter Tulp

ISBN 978 90 345 7116 8

Staal

Eerste druk, eerste oplage

MALMBERG

© Malmberg 's-Hertogenbosch

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks vele inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Denkt iemand rechthebbende te zijn, dan kan hij zich wenden tot de uitgever.

SPORT

PAGINA 4

SPIJSVERTERING

PAGINA 38

PLANKENKOORTS

PAGINA 72

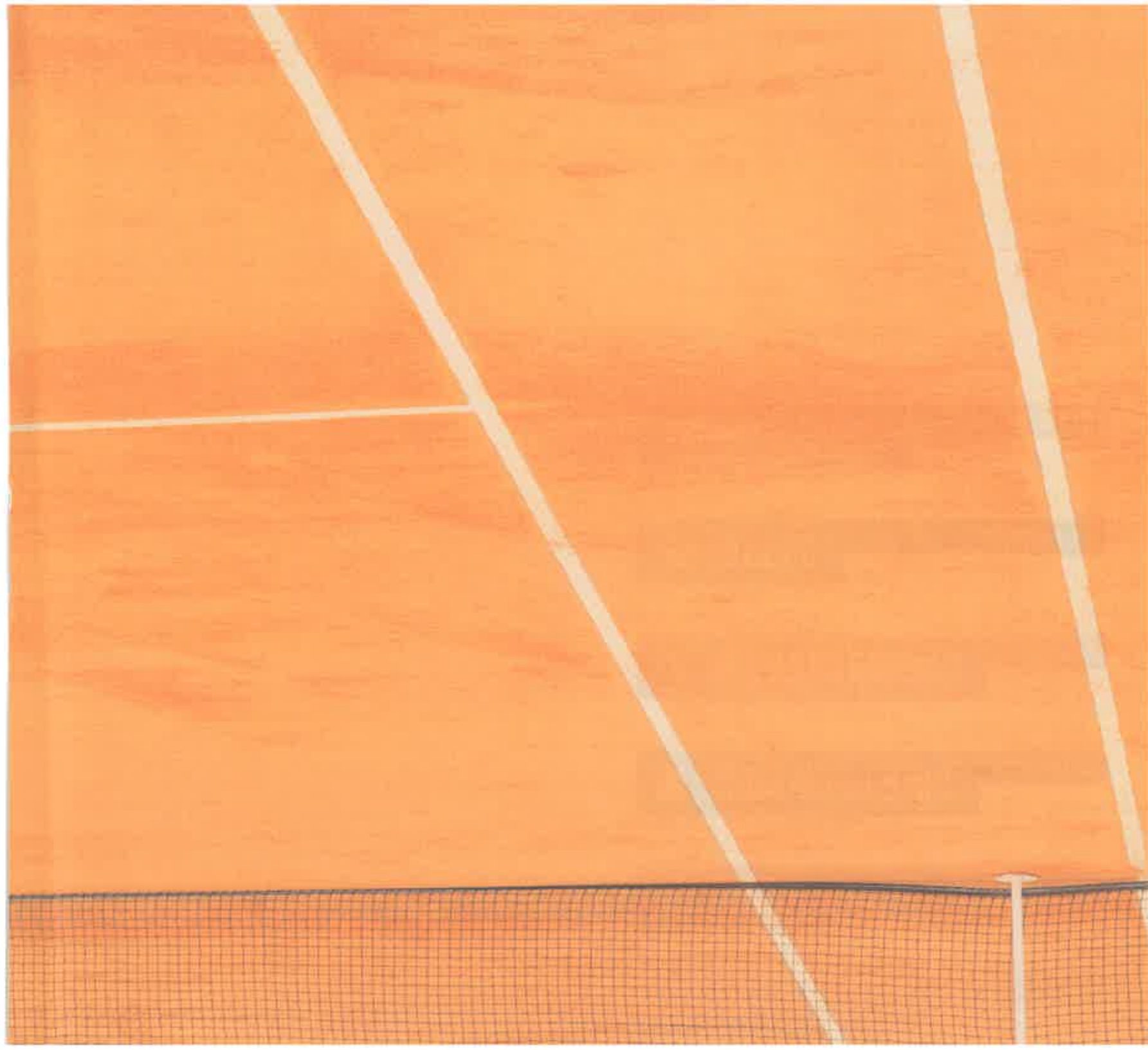

JUNGLE

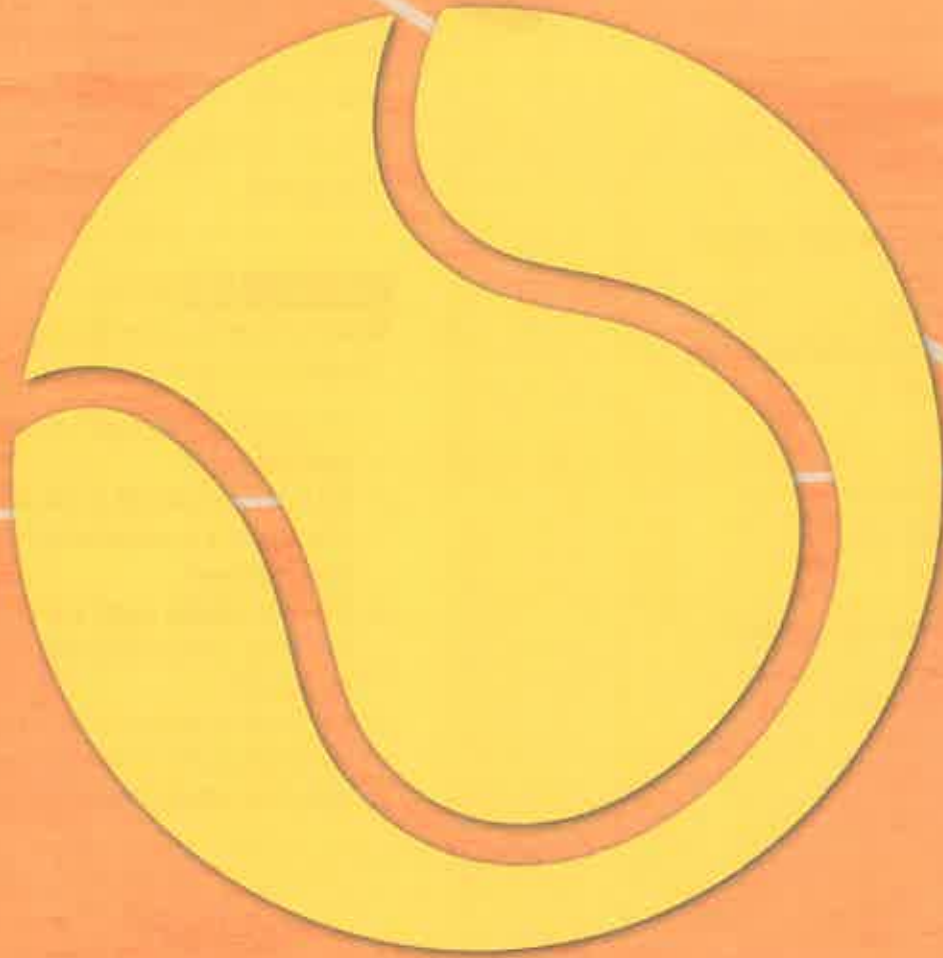
PAGINA 106

WOORDENLIJST

PAGINA 140

sport

DAT IS SPORTIEF!

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt de betekenis van woorden die met sport te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET! 🎬

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover.
- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het aan iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET 🎯 78 | 79

a Wat betekent **balanceren**?

- ☐ handig met een bal zijn
- ☐ in evenwicht blijven

b Hoe heb je de betekenis gevonden?

- ☐ Ik las erover.
- ☐ Ik keek naar een plaatje.
- ☐ Ik vroeg het.
- ☐ Ik zocht het op.
- ☐ Ik kende het al.

OPDRACHT 1 🎯 78 | 79

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

serveren	•	de manier waarop je iets aanpakt
de individuele sport	•	van het ene naar het andere overgaan
de tactiek	•	je sport niet in een team
schakelen	•	de bal in het spel brengen

OPDRACHT 2 🎯 78 | 79

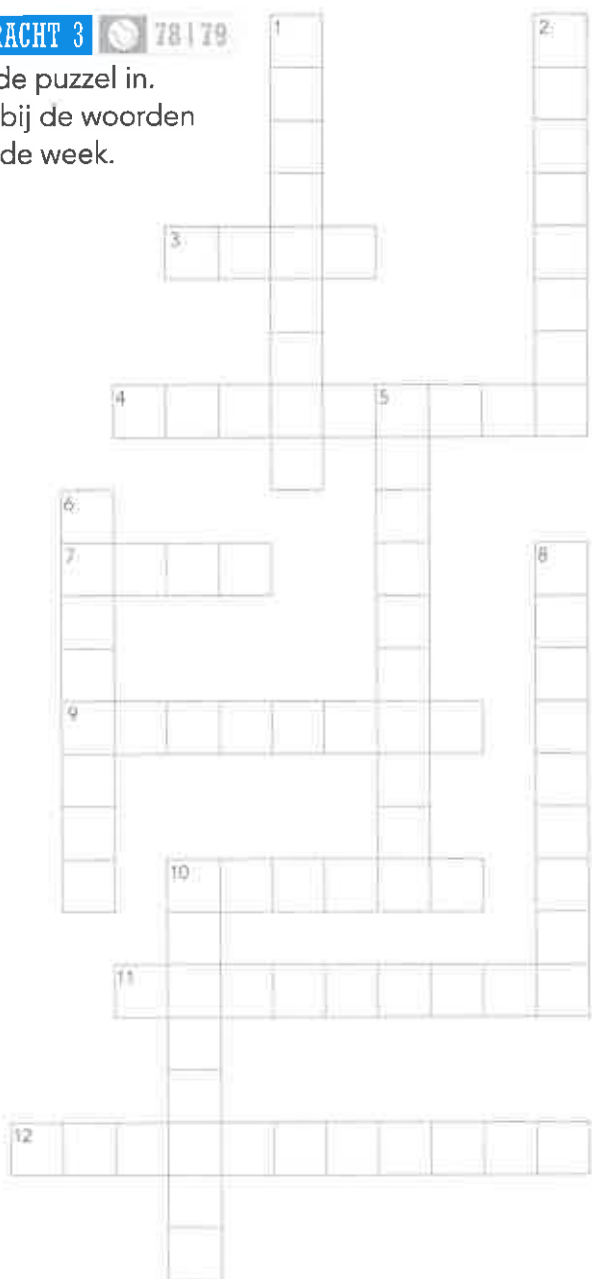
Welk woord hoort in de zin?

Onderstreep dat woord.

- 1 Als je heel graag wilt winnen, ben je **fanatiek** | **geblesseerd**.
- 2 Bij hockey gebruik je **de stick** | **de puck** om mee te slaan.
- 3 Die sport is spannend om te zien! Het is echt **sportief** | **sensationeel**.
- 4 Bij **individuele sport** | **duursport** is het belangrijk dat je het lang vol kunt houden. Je **conditie** | **timing** moet goed zijn.
- 5 Bij voetbal gebeurt het vaak dat een speler iemand van de tegenpartij wil **balanceren** | **tackelen**.
- 6 Vanaf **de stick** | **het startblok** spring je zo het water in!

OPDRACHT 3 78 | 79

Vul de puzzel in.
Kijk bij de woorden
van de week.

horizontaal

- 3 een trap, slag of worp waarmee je de bal (of iets anders) speelt
4 een verhoging waarvan je in het water springt
7 iemand die van sporten zijn beroep heeft gemaakt
9 de manier waarop je iets doet
10 zorgen dat je iets op het goede moment doet
11 van het ene naar het andere overgaan
12 gewond

verticaal

- 1 een sport waarbij je het langere tijd vol moet houden
2 dat ben je als je heel graag wilt winnen
5 in evenwicht houden
6 dat ben je als je veel aan sport doet
8 'aan sport doen' is hetzelfde als een sport...
10 expres zorgen dat iemand struikelt of valt

KIJK TERUG

- a Schrijf een woord op waarvan je de betekenis in deze les leerde.
- b Hoe heb je de betekenis gevonden?
- ☐ Ik las erover.
 - ☐ Ik keek naar een plaatje.
 - ☐ Ik vroeg het.
 - ☐ Ik zocht het op.

WOORDEN VAN DE WEEK

- balanceren
- beoefenen
- de conditie
- de duursport
- fanatiek
- geblesseerd
- de individuele sport
- de pass
- de prof
- de puck
- schakelen
- sensationeel
- serveren
- sportief
- het startblok
- de stick
- tackelen
- de tactiek
- de techniek
- de timing

NIET GESCHOTEN IS ALTIJD MIS

WAT GA JE DOEN?

Je leest sporttaal.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert dat sporttaal zowel binnen als buiten de sport wordt gebruikt.

OPDRACHT 1

80 | 81

Kijk naar het voorbeeld.

Vul de rest van het schema in.

bron	Gaat de tekst over een sport?	Ja? Over welke sport?
1	nee	
2		
3		
4		
5		
6		

ZO ZIT HET!

Hoe gebruik je sporttaal?

- letterlijk: je bedoelt precies wat er staat. Je praat dan over sport.
- figuurlijk: je bedoelt iets anders dan wat er precies staat. Je kunt dan over sport praten, maar ook over iets anders.

Een zin die je figuurlijk gebruikt, noem je een uitdrukking.

PROBEER HET

Groep 6 gaat op schoolreis. 'We zijn er helemaal klaar voor', zegt juf Loes. 'Iedereen staat in de startblokken.'

- Wat is hier sporttaal?
- Uit welke sport komt dit, denk je?
- Wat betekent het?
- Wordt de sporttaal hier letterlijk of figuurlijk gebruikt?
 - ☐ letterlijk
 - ☐ figuurlijk

OPDRACHT 2

80 | 81

a In welke bron is 'een schot in de roos' letterlijk gebruikt?

- ☐ in bron 1
- ☐ in bron 3

b In welke bron is 'een gooi doen naar' figuurlijk gebruikt?

- ☐ in bron 2
- ☐ in bron 4

OPDRACHT 3 80 | 81

Wat betekenen de uitdrukkingen? Verbind.

een schot in de roos •	• een kans wagen ,
proberen iets te krijgen
een gooi naar iets
doen •	• er hard tegenaan gaan
om iets op te lossen
een probleem tackelen •	• helemaal goed

OPDRACHT 4

'Niet geschoten is altijd mis' is de titel van deze les.

a Uit welke sport zou deze sporttaal kunnen komen?

- b Het betekent: Als je het niet probeert, weet je ook niet of het lukt.
Bij welke gebeurtenis buiten de sport past deze sporttaal?
- ☐ Je vraagt verkering aan iemand. Als je het niet vraagt, weet je ook niet of de ander wil.
- ☐ Je verliest bij het spelen van een schietspelletje op de computer.

OPDRACHT 5

Kies een van de uitdrukkingen uit opdracht 3.
Gebruik de uitdrukking in een kort verhaal.

 Kijk terug

Kijk nog eens naar de sporttaal in deze les.

- a Is er sporttaal die je zelf wel eens gebruikt? ja | nee
- b Hoe gebruik je het dan? **letterlijk** | **figuurlijk**
- c Geef een voorbeeld wanneer je het gebruikt.

 GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 32 en 33
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 36

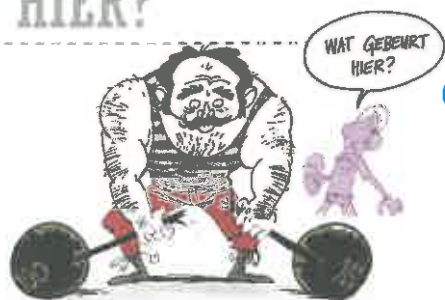
WAT GEBEURT HIER?

WAT GA JE DOEN?

Je luistert naar sportverslagen.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert waar je op let als je naar een sportverslag luistert.

OPDRACHT 1 82 | 83

- Om welke sport gaat het?
 - ☐ hockey
 - ☐ voetbal
 - ☐ handbal
- Waarom hoor je dat?
 - ☐ aan woorden als *bal* en *corner*
 - ☐ aan woorden als *bal*, *hoekschop*, *inkoppen* en *voetje*
 - ☐ aan het publiek en de geluiden op de achtergrond
- Hoe is de sfeer?
 - ☐ Het is saai, het is niet zo'n belangrijk moment in de wedstrijd.
 - ☐ Eerst is het een beetje saai, maar dan wordt het spannend.

OPDRACHT 2 82 | 83

Praat over de vragen.

- Om welke sport gaat het?

- Aan welke woorden hoorde je dat?

- De sporter is gespannen voor de wedstrijd. Waarom hoor je nog meer dat het een spannende wedstrijd is?

ZO ZIT HET!

Waar let je op als je naar een sportverslag luistert?

- Je luistert of je woorden hoort die met sport te maken hebben. En je luistert naar de geluiden. Daaraan kun je horen om welke sport het gaat.
- Je luistert naar wat er in de wedstrijd gebeurt:
 - Wie speelt er?
 - Wat gebeurt er?
 - Hoe is de sfeer? Is het spannend?

PROBEER HET 82 | 83

Luister naar het sportverslag.

- Wie speelt er?
 - ☐ Zweden tegen Denemarken
 - ☐ Zweden tegen Tsjechië
- Om welke sport gaat het hier?
 - ☐ ijshockey
 - ☐ hockey
- Aan welke woorden hoor je dat?
 - ☐ aan de woorden *ijs* en *puck*
 - ☐ aan de woorden *voorsprong* en *afstandsschot*

OPDRACHT 3 82 | 83

Luister goed naar de geluiden op de achtergrond.
Praat over de vragen.

- a Wat hoor je? _____
- b Deze wedstrijd is heel spannend.
Kun je dat horen aan de stem van de verslaggever?
ja | nee
- c Hoe weet je toch dat de wedstrijd spannend is?

- d Waarom praat de verslaggever zo rustig?

OPDRACHT 4 82 | 83

Praat over de vragen.

- a Over welke sport gaat het hier? _____
- b Door welke woorden weet je dat? _____
- c Is het een spannend moment in de wedstrijd? ja | nee
Hoe hoor je dat aan de verslaggever?

OPDRACHT 5 82 | 83

Vul het schema in.

Welke sport?	Wat gebeurt er?	Spannend moment?

KIK TERUG

- a De voetbalwedstrijd, de snookerwedstrijd en de zwemwedstrijd waren allemaal spannend.
Bij welke wedstrijd kon je dat het duidelijkst aan de stem van de sportverslaggever horen?
 - ☐ bij het voetbal
 - ☐ bij het snooker
 - ☒ bij het zwemmen
- b Bij welk sportverslag vond je het lastig om te horen om welke sport het ging?

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 32 en 33
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 36

WAT IS JOUW TOPSPORT?

WAT GA JE DOEN?

Je maakt een beschrijving van een sport.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een beschrijving van een sport maakt.

ZO ZIT HET!

Hoe maak je een beschrijving van een sport?

- Je stelt jezelf wh-vragen over de sport: voor wie, wat, waar, waarom en hoe.
- Je schrijft je antwoorden in steekwoorden op.
- Je maakt met je steekwoorden langere zinnen.
- Je denkt na wat een goede volgorde is: welk antwoord komt eerst? Wat komt erna?

PROBEER HET

84 | 85

- a** Lees de tekst over de fietscrosser Aziz.
Aziz zegt: 'Ik vind het heerlijk om buiten te sporten.'
Op welke twee vragen geeft deze zin antwoord?
- ☐ Waar kun je fietscrossen?
 - ☐ Waarom is fietscrossen leuk?
 - ☐ Wat heb je nodig om te fietscrossen?
- b** Welke beschrijving kun je met het antwoord op deze vragen maken?
- ☐ Fietscrossen is een sport die je buiten doet. Het is leuk, omdat je dan lekker in de buitenlucht bent.
 - ☐ Fietscrossen is een leuke sport, voor jong en oud.

OPDRACHT 1

84 | 85

- a** In welke zin lees je het antwoord op de volgende wh-vragen?
- Wat is het doel van fierljeppen?
 - Wat heb je bij het fierljeppen nodig?

In welke zin staat het antwoord op deze wh-vragen?

- ☐ Je moet alle delen van de sprong beoefenen.
- ☐ Bij fierljeppen spring je met een stok over het water.

- b** Schrijf dit antwoord in steekwoorden op.

OPDRACHT 2

84 | 85

Kijk naar de foto's.

- a** Welke sporten lijken jou leuk of interessant?

Schrijf er drie op.

- b** Kies uit a de sport die jou het allerleukst lijkt.

Ik kies

OPDRACHT 3

84 | 85

Lees de tekst over de sport die je hebt gekozen bij 2b.

- a** Bedenk er twee wh-vragen bij. Het antwoord op de vragen moet in de tekst staan.

- b Welke wh-vragen helpen je nog meer om de sport te beschrijven? Bedenk nog drie vragen.

OPDRACHT 4 84 | 85

Geef nu antwoord op de vragen van opdracht 3.
Schrijf je antwoorden op in steekwoorden.

OPDRACHT 5 84 | 85

Je maakt een korte beschrijving van je sport door met je steekwoorden zinnen te maken.

- a Denk goed na over de volgorde.
Met welk antwoord begin je eerst? Wat komt erna?

- b Maak nu je beschrijving.

KIK TERUG

Lees je beschrijving nog eens door.

- a Lukte het je om goede wh-vragen te bedenken?

- ☐ ja
☐ nee
☐ een beetje

- b Hielpen de steekwoorden om een duidelijk verhaal te maken?

Ja | Nee, omdat

GA VERDER

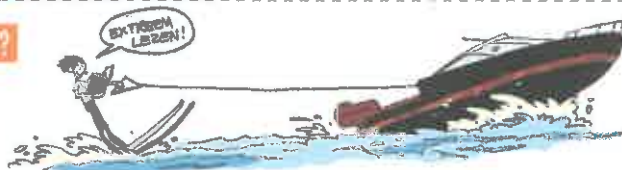
Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 32 en 33
☐ woordenschat oefenen op de computer
☐ spelen met taal op bladzijde 36

WAAGHALZEN EN ANGSTHAZEN

WAT GA JE DOEN?

Je bekijkt nog meer woorden die met sport te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET!

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover. Je kunt verder lezen. De betekenis staat in de volgende zin. Je kunt ook teruglezen. De betekenis staat in de vorige zin.
- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het aan iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET

- a Wat betekent *recreatief*?
- ☐ iets voor je plezier doen
 - ☐ iets bedenken
- b Hoe heb je de betekenis gevonden?
- ☐ Ik las erover.
 - ☐ Ik keek naar een plaatje.
 - ☐ Ik vroeg het.
 - ☐ Ik zocht het op.

OPDRACHT 1

Welke woorden passen bij extreme sporten? Onderstreep die woorden.

roekeloos – de waaghals – recreatief – de kick – passief – de uitdaging – het tempo – incasseren – de angsthaas

OPDRACHT 2

Lees de teksten over *parcoursing*, *speedflying* en *struikduiken*.

- a Welke hindernissen worden genoemd bij *parcoursing*?

- b Wat betekent het woord *blessure*? Schrijf op.

OPDRACHT 3

Welk woord is het tegenovergestelde? Vul in.

Kies uit: *passief* – *ontspannen* – *de lef* – *afraden* – *voorzichtig* – *de waaghals*.

aanbevelen	
actief	
	de vrees
inspannen	
	de angsthaas
	roekeloos

OPDRACHT 4 86 | 87

- a Welk woord hoort er niet bij?
Onderstreep dat woord.

waaghals – roekeloos – lef – angsthaas

- b Wat is juist? Onderstreep dat woord.
Als je roekeloos bent, is de kans op een **aanloop** | **blessure** | **parcours** | **piste** groot.

OPDRACHT 5

Welk woord is goed? Omcirkel.

Hij is altijd bezig, hij is heel **actief** | **passief**.

Als ik tegen de heuvel op fiets, moet ik me altijd erg **inspannen** | **ontspannen**.

Hij voelt zich heerlijk na een parachutesprong.

Het geeft hem een **kick** | **blessure**.

OPDRACHT 6 86 | 87

Vul het goede woord in.

Kies uit: **aanbevelen** – **hindernis** – **kick** – **piste** – **roekeloos** – **tempo** – **waaghals**.

- Sjors brengt zichzelf soms in gevaar met zijn _____ gedrag.
- Hij is een echte _____.
- Op wintersport ging hij in hoog _____ de _____ af.
- Maar hij zag de _____ niet: er stond een schuurtje, midden in de sneeuw.
- Gelukkig kon hij er nog **nét** langs, 'Wat een _____!' riep hij. 'Hard skiën, dat kan ik iedereen _____.'

KIJK TERUG

- a Ik vond de betekenis van *passief* door:

☐ verder te lezen

☐ terug te lezen

- b Ik vond de betekenis van *hindernis* door:

☐ verder te lezen

☐ terug te lezen

WOORDEN VAN DE WEEK

- aanbevelen
- de aanloop
- actief
- afraden
- de angsthaas
- de blessure
- de hindernis
- incasseren
- inspannen
- de kick
- het lef
- ontspannen
- het parcours
- passief
- de piste
- recreatief
- roekeloos
- het tempo
- de vrees
- de waaghals

HOE WAS DE WEDSTRIJD?

WAT GA JE DOEN?

Je leest verschillende sportverslagen.

WAT GA JE LEREN?

Je leert het verschil tussen een mening en een feit.

ZO ZIT HET!

- Een feit is waar. Je kunt het controleren.
- Een mening is wat je ervan vindt, een ander kan een andere mening hebben.

PROBEER HET

Lees de uitspraken. Is het een feit of een mening? Omcirkel.

- a Ik vind dit de leukste wedstrijd van het jaar.
feit | mening
- b Na drie minuten was het al 1-0. feit | mening

OPDRACHT 1

88 | 89 1

Zijn het feiten of meningen? Omcirkel.

- Het was een thuiswedstrijd. **feit** | mening
- De wedstrijd werd verloren. **feit** | mening
- Toen had naar mijn mening de keepster al vervangen moeten worden. **feit** | **mening**
- De tweede helft begon sensationeel. **feit** | **mening**
- Jammer genoeg bleef het daarbij. **feit** | **mening**
- De eindstand werd 4-1 voor HCM. **feit** | **mening**

OPDRACHT 2

88 | 89

Bekijk alle bronnen. In welke bronnen staan alleen feiten (en dus geen meningen)?

Schrijf de nummers van de bronnen op.

bron _____

OPDRACHT 3

88 | 89 4

Wat zijn de feiten? Vul in.

- Afgelopen zaterdag speelde _____.
- Het was de laatste _____ van dit seizoen.
- Blauw-Wit _____ met 4-1.
- Door sommige _____ werd na de wedstrijd gescholden op de _____.

OPDRACHT 4 88 | 89 **5**

In welke zin noemt Marion een feit waarom ze niet goed speelde?

- ☐ Ik was heel blij dat de coach me wisselde aan het eind van de eerste helft.
- ☐ Ik had slecht geslapen en ik had last van een oude blessure aan mijn knie.

OPDRACHT 5 88 | 89

Lees de zinnen. Onderstreep de feiten.

Omcirkel de meningen.

- Pas na een half uur werd de coach wakker en haalde hij Marion Koole van het veld.
- Ik was heel blij dat de coach me wisselde aan het eind van de eerste helft.

OPDRACHT 6

Lees de feiten. Maak er steeds een mening van.

Je mag zelf iets bedenken. Kijk naar het voorbeeld.

- Afgelopen zaterdag speelde Blauw-Wit tegen HCM.

Afgelopen zaterdag speelde Blauw-Wit
een verschrikkelijke wedstrijd tegen HCM.

- Na vijf minuten scoorde HCM.

- Blauw-Wit miste een strafbal.

- De uitslag was 1-4.

KIK TERUG

Je hebt geleerd over feiten en meningen.

- a Schrijf een feit op over deze les.

- b Hoe weet je dat dit een feit is?

- c Schrijf je mening op over deze les.

 GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 34 en 35
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 37

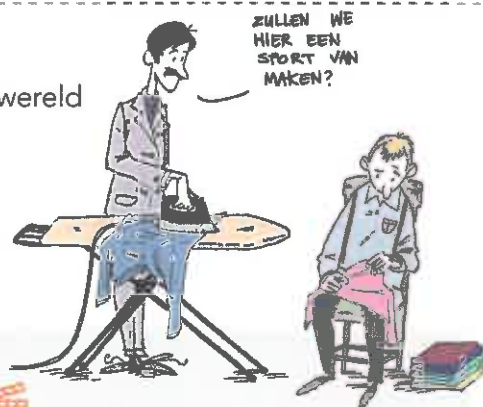
EEN WERELD ZONDER SPORT

WAT GA JE DOEN?

Je praat erover hoe een wereld zou zijn zonder sport.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een denkgesprek voert.

ZO ZIT HET!

Hoe voer je een denkgesprek?

- Je denkt eerst zelf na.
- Je vertelt wat je van iets vindt: je geeft je mening en zegt waarom je dat vindt.
- Je luistert goed naar wat de ander zegt. En je reageert daarop.

PROBEER HET

- a Denk na. Welk woord vind je het beste bij sport passen: *inspannen* of *ontspannen*?
- b Waarom?
- c Praat erover met je maatje.
Luister goed naar elkaar en stel elkaar vragen.

OPDRACHT 1

90 | 91 1

Lees het begin van het werkstuk over de Olympische Spelen.

- a Vind jij het leuk om naar de Olympische Spelen op televisie te kijken? ja | nee
En naar andere sportwedstrijden? ja | nee
Zo ja, waar kijk je dan graag naar?
- b Hoe zou het zijn als er geen sportwedstrijden meer zijn?
Hoe zou een wereld zonder sport eruitzien? Wat is er dan anders? Welke dingen zijn er dan niet meer?
Schrijf je eerste gedachten in steekwoorden op.

 OPDRACHT 2 90 | 91

Praat nu samen over de volgende vragen:

- Als er geen sport meer zou zijn, wat verandert er dan precies?
- Wat zou je het meest missen als er geen sport bestond?
- Zou je een wereld zonder sport leuker of minder leuk vinden? Waarom?
- Welke sport zou je het eerst uitvinden als er geen sport was? Leg uit waarom juist die sport.
- Wat vind jij leuk aan sporten?
- Ken jij ook minder leuke kanten? Welke?

 OPDRACHT 3 90 | 91 **2**

- a** Dieren doen niet aan sport. Of toch wel? Praat er samen over.
- b** Wat voor sport zouden dieren kunnen doen? Praat er samen over.

 OPDRACHT 4 90 | 91 **4**

- a** Wanneer ben je verslaafd aan sport, denk je? Hoe vaak sport je dan? Hoe vaak ben je dan met je sport bezig? Praat er samen over.
- b** Vind je een sportverslaving net zo erg als een andere verslaving, bijvoorbeeld een verslaving aan eten, of aan roken? Praat er samen over.

 OPDRACHT 5 90 | 91 **5**

- a** Praat nu samen over de volgende vragen:
- Is gymmen tijdens de les ook iets voor jouw klas?
 - Lijkt het je fijn om tijdens de les te bewegen?
 - Zou je bij de taalles willen bewegen, of denk je dat het bij een andere les veel beter past?

- b** Hoe zou je kunnen bewegen tijdens een les? Bedenk drie manieren. Schrijf ze op.

MIJ TERUG

Omcirkel het antwoord.

- a** Kon je steeds goed zeggen wat je vond?
dat was moeilijk | een beetje | ja
- b** Kon je steeds goed luisteren naar wat een ander vond?
dat was moeilijk | een beetje | ja
- c** Konden jullie goed doorpraten over een onderwerp?
dat was moeilijk | een beetje | ja

 GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 34 en 35
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 37

DE JONGENS TEGEN DE MEISJES

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar foto's van een voetbalwedstrijd.
Je beschrijft kort wat je ziet.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert te beschrijven wat je ziet.

ZO ZIT HET!

Hoe maak je een korte beschrijving van wat je ziet?

- Je stelt jezelf wh-vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe.
- Je schrijft de antwoorden op in steekwoorden of korte zinnen.
- Je maakt dan een beschrijving. Maak volledige zinnen. Gebruik de antwoorden op de wh-vragen.

PROBEER HET

Bekijk het plaatje hierboven.

Op welke wh-vragen vind je het antwoord door naar het plaatje te kijken?

- ☐ Wat gebeurt er?
- ☐ Waarom is de man blij?
- ☐ Wat doet hij?
- ☐ Wie is deze voetballer?

OPDRACHT 1

92 | 93

Lees de tekst boven de foto.

- a Op welke wh-vragen geeft deze tekst antwoord?
- ☐ Wat gebeurt er?
 - ☐ Welke kleur shirt dragen ze?
 - ☐ Wie speelt er?
 - ☐ Waar wordt de wedstrijd gespeeld?
- b Op welke wh-vraag kun je het antwoord op de foto's vinden?

OPDRACHT 2

92 | 93

Kijk naar de foto's.

Bij elke foto kun je de vraag stellen: wat gebeurt er?

- a Wat gebeurt er op foto 1 tot en met 6? Verbind.

Foto 1	•	• jongens proberen doelpunt te maken
Foto 2	•	• meisjes kopbal
Foto 3	•	• meisjes doelpunt 1-0
Foto 4	•	• meisje getackeld
Foto 5	•	• toeschouwers sip
Foto 6	•	• aftrap

b En wat gebeurt er op foto 7 t/m 11? Verbind.

Foto 7	•	• einde wedstrijd, meisjes winnen
Foto 8	•	• meisje blessure
Foto 9	•	• meisjes doelpunt 2-0
Foto 10	•	• jongens doen hun best
Foto 11	•	• jongens krijgen standje van scheidsrechter

OPDRACHT 3 92 | 93

Kies vier foto's uit.

Stel jezelf bij deze foto's nog een wh-vraag.

Kijk of je het antwoord kunt vinden op de foto.

Stel jezelf anders opnieuw een vraag.

Schrijf de antwoorden in steekwoorden op.

• Foto _____ : Mijn vraag is: _____

Mijn antwoord: _____

• Foto _____ : Mijn vraag is: _____

Mijn antwoord: _____

• Foto _____ : Mijn vraag is: _____

Mijn antwoord: _____

• Foto _____ : Mijn vraag is: _____

Mijn antwoord: _____

OPDRACHT 4 92 | 93

Maak nu bij de foto's uit opdracht 3 een korte beschrijving. Gebruik je steekwoorden uit opdracht 2 en 3 en maak er zinnen mee.

Foto _____ : _____

Foto _____ : _____

Foto _____ : _____

Foto _____ : _____

Kijk terug

Kijk nog eens naar je beschrijvingen bij opdracht 4.

Kijk dan nog eens naar de foto's die erbij horen.

Klopt de beschrijving met de foto?

Staat er in de beschrijving wat je op de foto ziet? ja | nee

Ga verder

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 34 en 35
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 37

WAT ZIE IK?

WAT GA JE DOEN?

Je schrijft een verslag van de wedstrijd.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Je schrijft de feiten op:
 - Om welke sport gaat het?
 - Wie speelt er?
 - Wat gebeurt er?
 - Wie wint er en wat is de stand?
- Je schrijft je mening op over de wedstrijd.
- Je maakt er één verhaal van. Je schrijft het zo op dat iemand die er niet bij was, zich kan voorstellen hoe het was.

OPDRACHT 1

Je maakt een verslag van de voetbalwedstrijd uit les 8. Schrijf op het kladblaadje welke woorden uit week 1 en 2 je kunt gebruiken voor je verslag.

OPDRACHT 2

- a In opdracht 4 van les 8 heb je opgeschreven wat er gebeurt op de foto's. Dat zijn feiten | meningen.
- b Je gaat een verslag schrijven over de wedstrijd uit les 8. Je schrijft op wat je ziet (de feiten), en wat je ervan vindt (je mening). Kies één van de volgende meningen over de wedstrijd.
 - ☐ Je vindt dat de jongens goed spelen.
 - ☐ Je vindt dat de meisjes goed spelen.
 - ☐ Je vindt het een spannende wedstrijd.
 - ☐ Je vindt het een saaie wedstrijd.

OPDRACHT 3

Schrijf je verslag op een apart blaadje.

- Je let hierbij op de punten uit de ZZH.
- Je gebruikt de steekwoorden en de beschrijvingen uit les 8.
- Je schrijft hele zinnen. Je maakt er één verhaal van.
- Je maakt duidelijk wat je mening over de wedstrijd is. Dat doe je door van sommige feiten je mening te maken. Bijvoorbeeld:

De meisjes scoren een doelpunt.

De meisjes scoren een prachtig en fantastisch doelpunt.

OPDRACHT 4

Lees je verslag nog een keer.

- Staan alle feiten erin?
- Is het duidelijk wat je mening is over de wedstrijd?
- Is het één verhaal geworden?

ZIE JIJ WAT IK ZAG?

WAT GA JE DOEN?

Je leest het verslag van je maatje.
Je geeft elkaar tops en tips.
Je verbetert je tekst.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Staen in het verslag de feiten?
 - Staat erin over welke sport het gaat?
 - Staat erin wie er spelen?
 - Staat erin wat er gebeurt?
 - Staat erin wie er wint en wat de stand is?
- Is het duidelijk wat de mening is van je maatje over de wedstrijd?
- Is het één verhaal geworden?

OPDRACHT 1

Lees het verslag van je maatje.

a Staen in het verslag de feiten:

- ☐ om welke sport het gaat? ☐ wat er gebeurt?
☐ wie er spelen? ☐ wie er wint en wat de stand is?

b Welke mening had jouw maatje over de wedstrijd, denk je?

- ☐ Hij vindt dat de jongens goed spelen.
☐ Hij vindt dat de meisjes goed spelen.
☐ Hij vindt het een spannende wedstrijd.
☐ Hij vindt het een saaie wedstrijd.

c Is het één verhaal geworden? **ja** | **nee**

Stel: iemand die er niet bij was, leest het verslag.

Weet hij dan hoe de wedstrijd was? **ja** | **nee**

OPDRACHT 2

Praat met je maatje over zijn mening over de wedstrijd.

Had je het goed? **ja** | **nee**

Dacht jij dat je maatje een andere mening had? Leg aan je maatje uit waarom.

OPDRACHT 3

Kijk terug naar opdracht 1 en 2. Geef elkaar een top en een tip.

a Welke top kreeg je van je maatje?

b Welke tip kreeg je van je maatje?

OPDRACHT 4

Kijk nu weer naar je eigen verslag.

a Kun je wat doen met de tip bij 3b? **ja** | **nee**

b Pas je verslag aan, als dat nodig is.

- Gebruik een nieuw blaadje.
- Gebruik de tip van je maatje.
- Kijk of je geen spelfouten hebt gemaakt.

HOE ZEG IK HET?

WAT GA JE DOEN?

Je oefent in het verslag doen van de wedstrijd.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Je vertelt wat er gebeurt in de wedstrijd. Je vertelt het zo dat iemand die er niet bij is, zich kan voorstellen wat er gebeurt.
- Je gebruikt je stem om duidelijker te maken wat je ziet en wat je ervan vindt:
 - Als het een rustig moment is in de wedstrijd, praat je rustig en niet zo hard.
 - Als het een spannend moment is in de wedstrijd praat je sneller, hoger en harder.
- Je gebruikt je stem ook om je mening over de wedstrijd duidelijk te maken.
Als je bijvoorbeeld ergens boos over bent, laat je dat horen in je stem. Maar ook als je ergens blij over bent.

OPDRACHT 1

Neem je verslag voor je.

- a Waar wordt het spannend? Onderstreep die zinnen met rood.
- b Wanneer gebeurt er niet zo veel in de wedstrijd? Onderstreep die zinnen met blauw.
- c Waar staat heel duidelijk jouw mening over de wedstrijd? Omcirkel die zinnen.

OPDRACHT 2

Oefen samen de volgende zin:
Hij schiet hem erin.

- a Zeg de zin eerst 'normaal', alsof je de zin opleest.
- b Zeg de zin nu alsof het een heel spannend moment in de wedstrijd is.
- c Zeg de zin nu alsof je helemaal niet blij bent met dit doelpunt.

OPDRACHT 3

Oefen in het verslag doen van de wedstrijd.
Gebruik de foto's uit les 8.

TIP: Denk aan de verslagen die je hoorde in les 3.

- a Doe het verslag. Gebruik je stem om te laten horen wat jij van de wedstrijd vond. Let op de punten uit de ZZH. Klaar? Draai de rollen om.
- b Geef elkaar tips over waar het verslag nog duidelijker kan.
- c Doe nu alletwee een keer verslag.

HIER SPREEKT UW VERSLAGGEVER!

WAT GA JE DOEN?

Je doet verslag van de wedstrijd. Je luistert naar de verslagen van de anderen.

OPDRACHT 1

Laat je verslag horen aan de hele groep.
Denk eraan: gebruik je stem om te laten horen wat jij van de wedstrijd vond.
Doe het zoals je het de vorige les hebt geoefend.
Je mag je geschreven verslag erbij houden, maar je mag ook alles uit je hoofd doen.

OPDRACHT 2

Luister naar de verslagen.
Vul steeds het schema in.

Naam van de verslaggever	Is het één duidelijk verhaal?	Welke mening had de verslaggever over de wedstrijd?

OPDRACHT 3

- Alle verslaggevers vertellen welke mening zij hadden bij de wedstrijd.
Kijk in je schema in de laatste rij. Had je het goed?
- Je hebt geluisterd naar verslagen.
Wie gebruikte zijn stem het best?

KIJK TERUG

- Mocht jij verslag doen? Lukte het je om daarbij je stem goed te gebruiken? ja | nee
- Vond je het spannend | niet spannend om verslag te doen?
- Hielp het om van tevoren te oefenen? ja | nee

NA DE TOETS

★ OPDRACHT 1

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

de prof	•	• een schijf bij ijshockey waar je tegen slaat
de pass	•	• een verhoging waarvan je in het water springt bij zwemmen
de puck	•	• een sporter die sport voor zijn beroep
het startblok	•	• een trap of worp waarmee je de bal naar iemand speelt

★ OPDRACHT 2

Welke zin is goed?

- ☐ Een angsthraas wordt gebruikt in de schietsport.
- ☐ Een angsthraas is iemand die erg bang is.
- ☐ Een blessure is een verwonding die je kunt krijgen met sporten.
- ☐ Een blessure is een route die je aflegt met hardlopen.
- ☐ Een hindernis is een vervelende wedstrijd.
- ☐ Een hindernis is iets wat je tegenhoudt om door te gaan.

★ OPDRACHT 3

Welk woord hoort in de zin? Onderstreep het.

Het is fijn om een sport te **beoefenen** | **incasseren**.

De leukste sport vind ik tennis, dat kan ik je echt **afraden** | **aanbevelen**.

Bij volleybal begin je de wedstrijd door de bal te **serveren** | **balanceren**.

★ OPDRACHT 4

Welk woord van de week past hierbij?

★ OPDRACHT 5

Vul in.

Kies uit: **fanatiek** – **duursport** – **inspannen** – **recreatief** – **sportief** – **conditie** – **geblesseerd**.

Van sporten word je lekker fit, het is heel goed voor je
_____. Maar als je te _____ met je

sport bezig bent, is het voor een ander vaak niet meer zo
leuk om tegen jou te spelen. Je moet ook goed tegen je
verlies kunnen, dan ben je pas echt _____.

Trouwens, als je te veel sport, heb je ook meer kans om
_____ te raken.

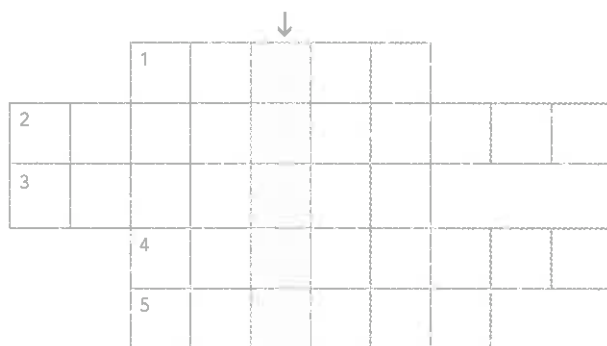
Veel mensen houden van balsporten, maar ook gaan steeds
meer mensen hardlopen. Dat is een echte _____.

Na een uurtje flink _____, kun je daarna weer
ontspannen. Hardlopers kunnen gaan sporten wanneer ze
maar willen, daarom is deze sport goed _____
te doen. Wedstrijden zijn niet echt nodig.

★ OPDRACHT 6

a Los de puzzel op.

- 1 een baan om over te skiën
- 2 relaxen
- 3 een stukje dat je rent voordat je springt
- 4 een route die je aflegt bij een wedstrijd
- 5 bezig met iets, in beweging

b Welk woord lees je onder de pijl?

★ OPDRACHT 7

Welke twee woorden passen erbij? Schrijf ze erachter.

Kies uit: **de individuele sport – het tempo – tackelen – de tactiek – de timing – het lef – de techniek – balanceren.**

fietscrossen: _____

fierljeppen: _____

judo: _____

ballet: _____

★★ OPDRACHT 8

a Wanneer noem je iemand roekeloos?

b Zo iemand noem je dan een **waaghals** | **angsthaas**.

★★ OPDRACHT 9

Wat kun je allemaal incasseren? Onderstreep die woorden.

scheldwoorden – klappen – tegenpartij – geld

★★ OPDRACHT 10

Maak een woordslang. Maak steeds een nieuw woord met de laatste letter van het vorige woord. Bedenk steeds een woord dat met sport te maken heeft.

Begin zo:

sport – tempo – oefenen –

★★ OPDRACHT 11

Pak een apart blaadje.

Bedenk zelf een extreme sport.

Verzin er een naam voor.

Bedenk de regels.

Beschrijf je extreme sport.

Gebruik woorden van de week.

NA DE TOETS

★ OPDRACHT 1

- a In elke zin staat een uitdrukking uit de sport. Onderstreep.
- Oom Jan vroeg wie er zin had om mee te gaan zeilen. Iedereen stond direct in de startblokken.
 - Oom Jan liet mijn zus voor het eerst aan het roer. Dat was een schot in de roos: ze straalde helemaal!
 - Ze deed het prima, dus oom Jan vroeg: 'Zullen we een gooi doen naar het kampioenschap van onze zeilclub?'
- b Wat betekent de uitdrukking? Schrijf het nummer van de zin voor de goede betekenis.
- _____ heel fijn, helemaal goed
- _____ een kans wagen, proberen iets te krijgen
- _____ klaarstaan

★ OPDRACHT 2

Is de zin een feit of een mening? Onderstreep.

We zeilden met windkracht 4 over het meer. **feit** | **mening**

Ik vond dat we best hard gingen. **feit** | **mening**

Mijn zus riep: 'Klaar om om te draaien?' **feit** | **mening**

Daarna had ze best wat rustiger kunnen zeilen. **feit** | **mening**

★ OPDRACHT 3

Wat zijn de feiten?

- ☐ Ik vind het maar eng om hier te zeilen.
- ☐ Op het bordje langs de kant staat dat het niet mag.
- ☐ Het water is hier maar dertig centimeter diep.
- ☐ Ik geloof nooit dat dit goed gaat.
- ☐ Ja hoor, we zitten vast!

★ OPDRACHT 4

- a Welk woord van de week past hierbij?
- _____
- b In de volgende zin wordt het woord in een uitdrukking gebruikt. Vul het op de goede manier in.
- Eerst ging er van alles mis in ons voetbalteam, maar nu hebben we alle problemen _____.
- c Wat betekent de uitdrukking?
- _____

★ OPDRACHT 5

- a Wat betekent de uitdrukking 'in de startblokken staan'?
- _____
- b Bij welke sporten worden startblokken gebruikt? Noem er twee.
- _____
- c Maak zelf een zin waarin je de uitdrukking uit a gebruikt.
- _____

★ OPDRACHT 6 **78 | 79**

Lees de tekst over vinzwemmen.
Wat zijn de feiten? Vul aan.

- Vinzwemmen doe je met _____
- Het is geen teamsport, maar _____
- Het is de _____ zwemsport ter wereld.
- De zwemmers maken _____
- De toeschouwers worden ook vaak _____

★ OPDRACHT 7

Lees de zinnen. Onderstreep elk feit. Omcirkel elke mening.

- Dat het vandaag regent, vind ik echt niet leuk!
- De boot wordt glad door de regen en ik ben bang dat ik dan uitglijd.
- Er starten vandaag veertien boten en ik denk dat we wel een kans maken om te winnen.
- Ik vind het leuk om te winnen, want de eerste prijs is een tochtje met een driemaster.
- Een driemaster is een groot zeilschip met drie masten, en ik vind dat het mooiste schip dat er bestaat.

★ OPDRACHT 8 **84 | 85**

Lees nog eens wat Bauke schrijft over fierljeppen. Bauke vertelt alleen feiten. Doe alsof jij Bauke bent en geef je mening over fierljeppen.

★★ OPDRACHT 9

Kies een sport die jij goed kent.

a Schrijf een feit op over deze sport.

b Schrijf je mening op over deze sport.

c Schrijf nu een zin op over deze sport met een feit én een mening.

★★ OPDRACHT 10

Er zijn veel uitdrukkingen met het woord *bal*.

Uit welke sporten zouden deze uitdrukkingen kunnen komen, denk je?

Wie de bal kaatst, kan de bal verwachten.

De bal misslaan.

Een balletje over iets opgooien.

Dat brengt de bal aan het rollen.

SPORTKWARTET

WET GA JE DOEN?

Je speelt een sportkwartet.

OPDRACHT 1

Maak groepjes van vier. Verdeel de rollen.

de voorzitter: _____

de materialenbaas: _____

de tijdbewaker: _____

de stiltebaas: _____

Denk tijdens deze les goed aan je rol!

OPDRACHT 2

Jullie bedenken drie kwartetten voor een kwartetspel over sport. Een kwartet bestaat uit vier kaarten. Het eerste kwartet gaat over wat je nodig hebt bij een sport.

- Kies samen een sport.
Schrijf op het werkblad in de bovenste rij op elk kaartje bovenaan de naam van de sport.
- Bedenk vier dingen die je erbij nodig hebt. Bijvoorbeeld een bal en speciale schoenen. Schrijf op het werkblad op elk kaartje deze vier dingen, in dezelfde volgorde.

OPDRACHT 3

- Maak op dezelfde manier het tweede kwartet.
Het tweede kwartet gaat over feiten uit je sport.
Bijvoorbeeld: een voetbalteam heeft elf spelers.
Bedenk vier feiten en schrijf ze op de kaartjes in de tweede rij.
- Maak daarna het derde kwartet.
Het derde kwartet gaat over uitspraken die je in sportverslagen over je sport kunt horen.
Bijvoorbeeld: Ja, hij zit erin!
Bedenk vier uitspraken en schrijf ze op de kaartjes in de derde rij.

OPDRACHT 4

Knip alle kaartjes los.
Speel het sportkwartet.

SPR

Je hebt geleerd hoe je verslag doet van een sport.

Schrijf het juiste woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

OMSCHRIJVING

Dat ben je als je veel aan sport doet of als je goed tegen je verlies kunt.

Iemand met opzet laten struikelen.

Iets op het goede moment doen.

Iets doen of uitvoeren. Als je een sport beoefent, doe je aan die sport.

De manier waarop je iets doet.

Je lichamelijke toestand. Hoe fit en gezond je bent.

Heel enthousiast en fel, graag willen winnen.

De manier waarop je iets aanpakt om iets te bereiken.

Gewond.

Van het ene naar het andere overgaan.

- balanceren
- beoefenen
- de conditie
- de duursport
- fanatiek
- geblesseerd

- de individuele sport
- de pass
- de prof
- de puck
- schakelen
- sensationeel
- serveren

- sportief
- het startblok
- de stick
- tackelen
- de tactiek
- de techniek
- de timing

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2

Welk woord hoort er niet bij? Onderstreep dat woord.

de individuele sport: **alleen** – hardlopen – team
 balanceren: **duursport** – evenwicht – niet vallen
 sensationeel: **spannend** – fantastisch – gevoelig
 serveren: **opslaan** – hardlopen – tennis
 de duursport: volhouden – hardlopen – kostbaar

OPDRACHT 3

a Zoek woorden die met sport te maken hebben. Je mag vooruit, achteruit, naar boven, naar beneden en schuin. Schrijf alle sportwoorden die je vindt op.

E	R	O	F
P	A	R	K
E	S	S	O
N	E	T	E

P	A	L	S
G	U	I	T
E	N	C	O
T	E	E	K

b Wat was je langste woord?

OPDRACHT 4

Wat hoort bij *techniek* en wat bij *tactiek*?
 Schrijf *techniek* of *tactiek* achter de zinnen.

Het is best lastig om de puck weg te slaan bij
 onderwaterhockey. _____

We beginnen met verdedigend spelen en daarna gaan we
 tot de aanval over. _____

Je moet veel oefenen om de bal op je stick te kunnen laten
 balanceren. _____

Schrijf het juiste woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

OMSCHRIJVING

Tot rust komen.

Een stukje rennen om vaart te maken voor een sprong.

Klappen krijgen of teleurgesteld worden en daarmee kunnen omgaan.

Een moeilijke taak. Iets wat je niet zomaar kunt en waar je echt je best voor moet doen.

Een wedstrijd baan. Een route die je moet afleggen bij een wedstrijd.

Iets wat in de weg staat.

Veel doen, je krachten gebruiken.

Om te ontspannen, voor je plezier.

Aanprijzen. Zeggen dat iets of iemand goed is.

Durf.

- aanbevelen
- de aanloop
- actief
- afraden
- de angstvaas
- de blessure

- de hindernis
- incasseren
- inspannen
- de kick
- het lef
- ontspannen
- het parcours

- passief
- de piste
- recreatief
- roekeloos
- het tempo
- de vrees
- de waaghals

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2

Welk woord in de zin klopt niet? Onderstreep dat woord. Schrijf onder de zin het goede woord.

Deze sport wil ik je **aanbevelen**: er is geen fluit aan!

Wat ben jij een **waaghals**! Je bent al bang voor de bal!

Mijn broer geniet **actief** van de wedstrijd. Hij kijkt ernaar op tv.

Wat ben jij **voorzichtig**, je ziet helemaal geen gevaar!

OPDRACHT 3

a Wie is een waaghals? Onderstreep die woorden.

durfal – schijtebroek – held – bangerik

b Wat kan een hindernis zijn op een parcours? Onderstreep die woorden.

asfalt – muur – hek – horde

OPDRACHT 4

Klopt de zin?

Als je heel hard gefietst hebt om op tijd te komen, kom je ontspannen aan. **ja | nee**

Dit racket is het beste racket dat je kunt kopen, ik kan het je afraden. **ja | nee**

Vorige week was ik geblesseerd: ik was heel erg verkouden. **ja | nee**

OPDRACHT 5

Welk woord past hierbij?

Schrijf het erachter.

Kies uit: **de vrees** – **passief** – **de piste** – **het parcours** – **aanbevelen** – **de blessure**.

Tim: 'Op mijn snowboard glijd ik hier hard naar beneden.'

Liane: 'Skiën? Mij niet gezien! Ik durf echt niet van zo'n berg af.'

Guus: 'Het leukst vind ik het als er van die vlaggetjes zijn neergezet, daar moet ik dan tussendoor skiën.'

Tim: 'Vorig jaar moest ik met de gipsvlucht naar huis, toen had ik mijn been gebroken.'

SPELEN MET TAAL

OPDRACHT 1

Laat het rijmen. Vul in.

Een voetbalspeler van FC Knokke

stond een wedstrijd lang in de _____

Maar de coach liet hem zitten op de bank,

dus mopperde hij: "t Is stank voor _____!"

Eerst noemt de coach mij een schot in de _____

en nu negeert hij mij een hele poos!

Ik ben het zat en ik vind het mooi,

dan doe ik naar handbal wel een _____!

OPDRACHT 2

Welk woord past ertussen?

sport – _____ – veter

voet – _____ – sport

sport – _____ – zak

voetbal – _____ – sport

OPDRACHT 3

Lees de antwoorden. Maak de vraag af, zodat de vraag past bij het antwoord.

a Wat zou je doen als _____?

Dan zou ik direct scoren.

b Wat zou je doen als _____?

Dan zou ik een langere aanloop nemen.

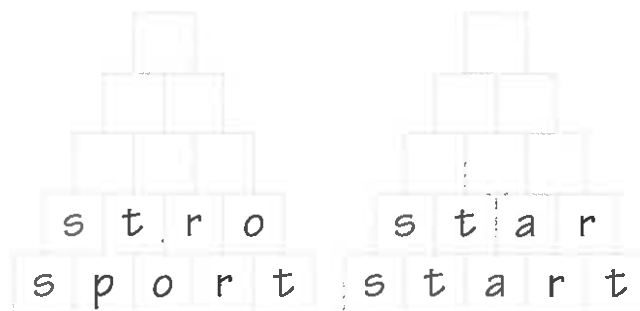
c Wat zou je doen als _____?

Dan zou ik vragen om een wissel.

OPDRACHT 4

Maak de piramide af.

Begin onderaan. Haal steeds één letter weg en maak een nieuw woord.

SPELEN MET TAAL

OPDRACHT 1

Bekijk het plaatje. Wat is een feit en wat is een mening?

De keeper had deze bal best tegen kunnen houden.

feit | mening

Dit is een doelpunt.

feit | mening

Het doelpunt kwam te laat.

feit | mening

De keeper dook naar de verkeerde hoek. **feit | mening**

OPDRACHT 2

Maak zinnen over een sport die jij leuk vindt.
Maar let op, je mag de letter p niet gebruiken!
Je begint bijvoorbeeld zo: Ik vind hockey leuk om te doen.

OPDRACHT 3

Wat staat hier? Hussel de letters en maak er weer goede woorden van.

Prots si eth kleutse atw ki nek.

Ki itz po blakbaset, nnerut ne wzmenme.

Prost, trpos, strop, arda duoh ki anv!

OPDRACHT 4

a Ra, ra, wat is het?

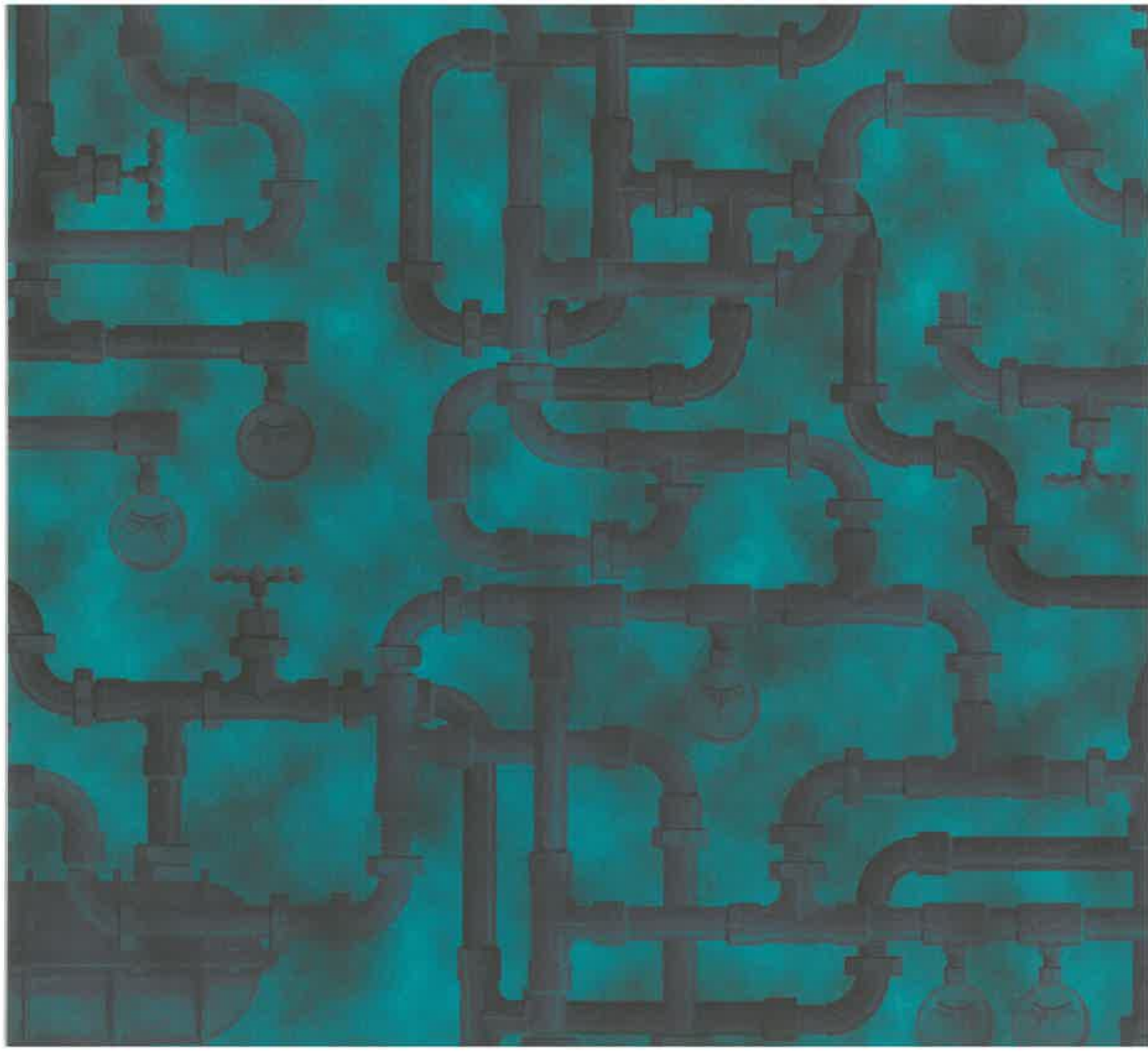
Je gebruikt een soort stok om tegen een witte bal te stoten.

Er is ook nog een andere witte bal en ook nog een rode.
Je speelt het op een tafel.

Het is

b Bedenk nu zelf ook een sportraadsel.

Kan een klasgenoot straks raden welke sport het is?

spijsvertering

DE REIS DOOR HET LICHAAM

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt de betekenis van woorden die met spijsvertering te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET!

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover.
- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het aan iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET

a Wat betekent het woord *spijsvertering*.

b Hoe heb je de betekenis gevonden?

- ☐ Ik las erover.
- ☐ Ik zag het in het filmpje of op een plaatje.
- ☐ Ik vroeg het.
- ☐ Ik zocht het op.
- ☐ Ik kende het al.

OPDRACHT 1 96 | 97

a Vul de goede organen in.

Kies uit: **de dikke darm – de dunne darm – de mond – de anus – de slokdarm – de maag – de lever.**

Als je je eten doorslikt, gaat het eerst door _____ . Het komt dan in _____ .

_____ . Daar wordt het gekneet, en tot een zachte brij gemaakt. Je maag duwt de voedselbrij door naar _____ . Hier worden nieuwe sappen toegevoegd. Een heel belangrijk sap is gal, dat komt uit _____ . Het volgende deel van je spijsvertering is _____ . Deze heeft als taak om de laatste voedingsstoffen en zo veel mogelijk water uit de brij te halen. Wat overblijft, verlaat via _____ je lijf.

b Het eten in je lichaam gaat door een soort kanaal van boven naar beneden. Hoe heet dat kanaal?

c Welke twee woorden van de week zitten er in het woord *spijsvertering*?

OPDRACHT 2 96 | 97

- a Welke sappen in je lichaam zorgen voor het verteren van je eten? Verbind.

in je mond	•	• de gal
in je maag	•	• het maagzuur
in je dunne darm	•	• het speeksel

- b In de sappen zitten stoffen die helpen de voedingsstoffen uit je eten te halen. Hoe heten deze stoffen?

☐ de bacteriën ☐ de enzymen

OPDRACHT 3 96 | 97

Welke woorden passen bij de zin? Schrijf op.

Soms passen er meer woorden bij een zin.

Kies uit: **de brandstof** – **de aandrang** – **de diarree** – **de ontlasting** – **de verstopping**.

- a Ik moet poepen!

- b Het lukt me steeds maar niet om te poepen.

- c Voedsel geeft je lijf energie.

KIJK TERUG

- a Schrijf een woord van de week op waar je de betekenis van geleerd hebt.

- b Hoe heb je de betekenis gevonden?

☐ Ik las erover.
☐ Ik keek naar een plaatje.
☐ Ik vroeg het.
☐ Ik zocht het op.

WOORDEN VAN DE WEEK

- de aandrang
- de anus
- de bacterie
- de brandstof
- de diarree
- de dikke darm
- de dunne darm
- het enzym
- de gal
- de lever
- het maagdarmkanaal
- het maagzuur
- de ontlasting
- het orgaan
- de slokdarm
- de spijs
- de spijsvertering
- de verstopping
- verteren
- de voedingsstof

GROETEN UIT DE WC

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt uit hoe mensen over ontlasting praten.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert dat je niet overal dezelfde woorden gebruikt.

ZO ZIT HET!

Je gebruikt woorden die passen bij waar je bent.

- Niet iedereen vindt dezelfde woorden netjes.
- Niet iedereen vindt het netjes om over sommige onderwerpen te praten.

PROBEER HET

'Ik ga poepen!'

Dat zeg je niet in een restaurant.

Maar waarom eigenlijk niet?

OPDRACHT 1

99

3

- a Wat wordt met de tekst op de kaart bedoeld, denk je?
- ☐ Ook deftige mensen zoals een koning, keizer of admiraal moeten poepen. Alleen praten ze er niet over.
 - ☐ Koningen, keizers en admiraals poepen op een duurder en mooier toilet.
- b Een koning zegt misschien niet dat hij gaat poepen. Wat zegt hij wel?
Zet een streep onder alle zinnen die jij vindt passen.

Ik moet een grote boodschap doen. – Ik ga even naar het toilet. – Ik ga een hoopje doen. – Wilt u mij even excuseren? – Ik heb enorme aandrang. – Eens kijken of ik nog wat ontlasting heb. – Ik ga even naar het kleinste kamertje.

- c Wat zeg jij als je moet poepen?

OPDRACHT 2

98

2

- a Mensen zeggen soms 'een grote boodschap doen' om te verbergen dat het om poepen gaat. Hieronder staan andere zinnen die mensen soms gebruiken als ze over ontlasting praten.
Zet een kruisje voor de zinnen die jij kent.

- ☐ naar het kleinste kamertje gaan
- ☐ je behoefte doen
- ☐ naar achteren gaan
- ☐ omgekeerd eten
- ☐ even naar de bleke jongen met de bril gaan

- b Vaak zijn dit soort zinnen grappig. Welke van de zinnen bij opdracht a vind jij grappig?

OPDRACHT 3 99 4 5 6

- a Lees de moppen. Waarom vinden mensen poep zo'n grappig onderwerp?
- b Welke mop vind jij het grappigst? Schrijf het nummer op.
Ik vind mop _____ het grappigst.
- c Aan wie en wanneer zou je deze mop vertellen?
- ☐ aan andere kinderen in de pauze op school
 - ☐ aan een vreemde meneer in de wachtkamer van de tandarts
 - ☐ thuis, tijdens het eten
 - ☐ Dat maakt mij niet uit: een goede mop moet je altijd en overal kunnen vertellen.
 - ☐ Ik vertel deze mop niet.

OPDRACHT 4 98 1

- a Waarom zijn de mensen op de kaart zo blij?

- b Vraag je aan je oom of tante ook of hij net een hoopje heeft gedaan? ja | nee
- c Leg uit waarom.

KIJK TERUG

Je hebt in deze les geleerd dat je niet alle woorden kunt gebruiken. Wat is waar?

- ☐ Wat jij netjes vindt, kan je oma juist niet netjes vinden.
- ☐ Wat jij brutaal vindt, kan je kleine neefje heel normaal vinden.
- ☐ Het is soms beter je aan te passen aan de mensen bij wie je bent.
- ☐ Het is altijd beter gewoon te praten alsof je thuis bent.

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 66 en 67
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 70

HET SPIJSVERTERINGSSPEL

WAT GA JE DOEN?

Je bedenkt hoe je het spijsverteringsspel speelt en wat de spelregels zijn.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een spel uitlegt.

ZO ZIT HET!

Hoe leg je een spel uit?

Je vertelt:

- met hoeveel spelers je het speelt
- wat je erbij nodig hebt
- wat het doel is van het spel
- hoe het spel begint en hoe het eindigt
- wat de regels zijn

PROBEER HET

Lees de uitleg van het spel *Boter, kaas en eieren*:

De ene speler zet een kruis in een hokje en de andere speler een rondje. Dat doen ze om de beurt. Wie drie van zijn eigen tekens op een rij heeft, wint. De tekens mogen van boven naar onder staan, van links naar rechts, of schuin van boven naar beneden.

Wat mist er in deze uitleg?

- ☐ wat je erbij nodig hebt
- ☐ hoe het spel eindigt
- ☐ hoeveel spelers er zijn
- ☐ wat de regels zijn

OPDRACHT 1 100 | 101

- a Het spijsverteringsspel speel je met het speelbord in je boek. Praat over wat er op het bord te zien is en wat je ermee kunt doen. Let op:
 - de rondjes met de nummers
 - de tekst
 - de plaatjes
- b Wat heb je nog meer nodig om dit spel te spelen? Praat erover.

OPDRACHT 2 100 | 101

- a Bespreek samen wat het doel van het spel is: wanneer heb je het spel gewonnen?
- b Dit spel speel je met vier spelers. Bedenk samen hoe het spel verder gaat. Praat over:
 - Wie begint er? En wie is daarna aan de beurt?
 - Wat moet je doen als je aan de beurt bent?
 - Wat kan er tijdens het spel gebeuren?
 - Hoe maak je het spel zo spannend mogelijk?

OPDRACHT 3

Schrijf je speluitleg op.

Je speelt het spel met vier spelers.

Voor dit spel heb je nodig:

Het doel van het spel is:

Zo begin je het spel:

Dit zijn de spelregels:

Het spel is afgelopen als:

Kijk terug

- a Je hebt samen bedacht hoe je het spel kunt spelen.
Wat vond je het moeilijkst om te bedenken?

- b Je hebt samen jullie spel uitgelegd aan een ander tweetal.
Begreep het andere tweetal hoe jullie spel gespeeld moet worden? **ja** | **nee**

- c Waar let je de volgende keer extra op als je een spel uitlegt?

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 66 en 67
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 70

OPDRACHT 4

- a Leg het spel uit aan een ander tweetal. Kijk bij opdracht 3 wat je hebt opgeschreven.
- b Stel elkaar vragen als je de uitleg niet begrijpt.
- c **Bespreek** de verschillen tussen jullie regels en die van het andere tweetal.
Kan het spel op beide manieren gespeeld worden?
Welke voor- of nadelen zijn er om het spel op de ene manier te spelen? En op de andere manier?

LAST VAN JE BUIK

WAT GA JE DOEN?

Je geeft tips aan een kind met een spijsverteringsprobleem.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je goede tips geeft.

ZO ZIT HET!

Hoe schrijf je goede tips?

- Je schrijft precies op wat het kind moet doen. Je begint je tip met woorden die vertellen wat je moet doen, zoals *doe*, *gebruik* en *neem*.
- Je schrijft ook op wat het kind niet moet doen.
- Je schrijft elke tip als een apart punt op.

PROBEER HET

a Kruis de beste tip aan.

- ☐ Het is belangrijk dat je regelmatig en lang genoeg poetst. En natuurlijk moet je een goede tandenborstel gebruiken.
- ☐ Poets drie keer per dag minstens drie minuten. Gebruik een goede tandenborstel die niet meer dan drie maanden oud is.

b Waarom vind je deze tip de beste? Je mag meer zinnen aankruisen.

- ☐ De zinnen zijn korter.
- ☐ Er zijn makkelijkere woorden gebruikt.
- ☐ De tip begint met een woord dat vertelt wat je moet doen.
- ☐ Elke tip is een apart punt.

OPDRACHT 1

102 | 103 2

Welke woorden vertellen je wat je moet doen om geen winden te laten? Onderstreep ze.

eet – cola – borrelen – laat – kauw – peulvruchten

OPDRACHT 2

102 | 103 2

- a Stel dat jij veel last hebt van winden laten. Schrijf op wat je eraan kunt doen. Schrijf ook op wat je juist niet moet doen.

Dit moet ik doen:

Dit moet ik juist niet doen:

- b Kijk naar tip 4. Deze tip begint niet met een woord dat vertelt wat je moet doen. Lees nu de tips hieronder. Welke tip begint wel met zo'n woord?

- ☐ Houd je veel van prik, zoals cola en sinas? Toch kun je dat beter niet drinken.
- ☐ Drink niet te veel prik, zoals cola en sinas.

OPDRACHT 3

103 3

- a Je nichtje gaat op vakantie naar een tropisch land. Wat kan ze beter niet eten en drinken? Geef twee tips.

1

2

- b Wat kun je in een tropisch land wel veilig eten of drinken?

Bedenk het zelf. Schrijf het op als tip.

- c Geef een tip voor als je toch diarree krijgt.

OPDRACHT 4 4

Je neefje heeft last van verstopping.

- a Schrijf twee tips op om hem van zijn probleem af te helpen.

Schrijf in de tips op wat hij *wel* moet doen.

- b Schrijf nu twee tips op waarin je vertelt wat hij *niet* moet doen.

KIJK TERUG

- a Kijk naar je tips in opdracht 3.
Staat er wat het kind moet doen? **ja** | **nee**
Heb je woorden gebruikt die vertellen wat je moet doen? **ja** | **nee**
Heb je er losse punten van gemaakt? **ja** | **nee**
- b Kan een van je tips verbeterd worden?
Schrijf het dan hier op.

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 66 en 67
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 70

DE SCHIJF VAN VIJF

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt nog meer woorden die met eten en spijsvertering te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET!

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover. Je kunt verder lezen.
De betekenis staat in de volgende zin. Je kunt ook teruglezen. De betekenis staat in de vorige zin.
- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het aan iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET 104 2

- a Lees regel 1 voor gezond eten.
Wat betekent *gevarieerd*?
- b Hoe heb je de betekenis gevonden?
- ☐ Ik zocht naar woorden die erbij horen.
 - ☐ Ik las verder.
 - ☐ Ik keek naar een plaatje.
 - ☐ Ik zocht het op.

OPDRACHT 1 104 2

- a In welk vak staan de sperziebonen?
- ☐ bij de broccoli en de appels
 - ☐ bij het brood en de aardappels
- b In welk vak zie je zuivel?
- ☐ bij het vlees en de vis
 - ☐ bij het water en de thee
- c Wat is waar?
- ☐ Verzadigde vetten zijn goed voor je.
 - ☐ Onverzadigde vetten zijn goed voor je.

OPDRACHT 2 105 3

Welk woord hoort er *niet* bij?
Zet daar een streep door.

Hier zitten veel vezels in:
groente – fruit – zuivel – brood

Hier zitten veel vitaminen in:
groente – fruit – taart – zuivel

Hier zitten veel koolhydraten in:
tomaten – peulvruchten – pasta – aardappels

Hier zitten veel eiwitten in:
eieren – spinazie – vlees – vis

Dit is een voedingsstof:
eiwit – calorie – koolhydraat – vet – vitamine

OPDRACHT 3 105 4

Waar of niet waar? Omcirkel het goede antwoord.

Hoe meer energie je verbruikt, hoe meer je moet eten.

waar | niet waar

Calorieën leveren de energie die je nodig hebt.

waar | niet waar

Je lichaam slaat alle calorieën op als vet. waar | niet waar

OPDRACHT 4 105 3 5

Welk woord hoort bij de zin? Verbind.

a Gebruik bron 3.

Een gevarieerde maaltijd zit vol goede voedingsstoffen.

• voldaan

Ik heb genoeg gegeten. Ik zit helemaal vol.

• voedsaam

b Gebruik bron 5.

In Italië eten ze veel van dit soort deegwaren.

• de vleesvervanger

Dit heeft een vegetariër regelmatig op zijn bordje.

• de pasta

KIJK TERUG

a Welk woord leerde je door andere woorden te zoeken die erbij horen?

b Welk woord leerde je door verder te lezen?

c Welk woord leerde je door naar een plaatje te kijken?

WOORDEN VAN DE WEEK

- de calorie
- het eetpatroon
- het eiwit
- gevarieerd
- in balans
- de koolhydraat
- leveren
- het onverzadigd vet
- (vet) opslaan
- de pasta
- de peulvrucht
- de vegetariër
- verbruiken
- het verzadigd vet
- de vezel
- de vitamine
- de vleesvervanger
- voedsaam
- voldaan
- de zuivel

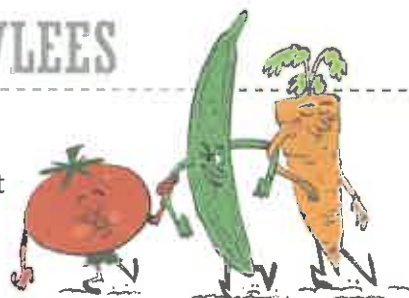
DAGJE ZONDER VLEES

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar woorden die met eten te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je woorden kunt ordenen. Je leert hoe dat helpt bij het zoeken op websites.

ZO ZIT HET!

- Je kunt woorden ordenen door bovenaan het belangrijkste woord te schrijven en eronder woorden te schrijven die erbij horen.

groente			
kool	vruchtgroenten		
spitskool	boerenkool	tomaat	paprika

- Je kunt als je de woorden van onder naar boven leest, altijd zeggen 'is een soort'. Bijvoorbeeld: spitskool is een soort kool.
- Op websites zie je in het menu meestal alleen het bovenste woord.

PROBEER HET

Welke zin klopt?

- ☐ Vruchtgroenten zijn een soort groente.
- ☐ Groente is een soort vruchtgroente.

OPDRACHT 1

melk		
kaas	yoghurt	melk

Welk woord past er in het bovenste vak?

- ☐ geitenkaas
- ☐ zuivel
- ☐ vitamines

OPDRACHT 2

Kijk naar het schema bij *Zo zit het!*

- Welke woorden zouden in het vak rechts naast vruchtgroenten kunnen staan?
 - ☐ bladgroenten
 - ☐ courgette
 - ☐ paddenstoelen
 - ☐ zuivel
- Welke woorden kun je nog meer onder *kool* schrijven?
 - ☐ bloemkool
 - ☐ komkommer
 - ☐ uien
 - ☐ rode kool

OPDRACHT 3

106 | 107

1

vruchtgroente		
gele paprika	rode paprika	groene paprika

- a Welk woord past er in het middelste vak?
- b Als je een schema maakt met bananen en appels, wat schrijf je dan bovenaan?

OPDRACHT 4

106

1

2

- a Voor het recept met de mie heb je broccoli nodig. Je bestelt het bij Bio Bert. Op welk woorden klik je dan?
- ☐ eerst *groente*, dan *kool*
- ☐ eerst *groente*, dan *knollen en wortels*
- ☐ eerst *kool*, dan *groente*
- b Voor het recept met de rijst heb je paprika nodig. Waar vind je die?
- Die vind je onder
- c Je hebt ook champignons nodig. Waar vind je die bij Bio Bert?
- Die vind je onder

KIJK TERUG

Kijk nog eens naar het schema van opdracht 1.

- a Schrijf je antwoord op opdracht 1 in de volgende zin:
- Melk is een soort
- Klopt de zin? ja | nee
- b Wat kun je onder *melk* zetten? Schrijf het in de volgende zin:

..... is een soort melk.

Klopt de zin? ja | nee

- c Als je chocolademelk wilt bestellen bij Bio Bert, waar zul je dan op moeten klikken, denk je?

Eerst op:

Dan op:

En tot slot op:

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 68 en 69
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 71

DOE FF GEZOND

WAT GA JE DOEN?

Je praat over allerlei zaken die met eten te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een denkgesprek voert.

ZO ZIT HET!

Hoe voer je een denkgesprek?

- Je denkt eerst zelf na.
- Je vertelt wat je van iets vindt: je geeft je mening en zegt waarom je dat vindt.
- Je luistert goed naar wat de ander zegt. En je reageert daarop.

PROBEER HET

In een sportkantine horen frikandellen. Wat vind je van deze *uitspraak*?

- a Denk eerst na. Kruis dan je antwoord aan.
- ☐ Ja, want dat is hartstikke lekker na het sporten.
- ☐ Nee, sporten doe je ook om gezond te blijven.
Dan moet je erna geen ongezond voedsel eten.
- b Praat erover. Vertel wat jij vindt en waarom je dat vindt. Luister goed naar wat de ander vindt en waarom. Is je mening veranderd?
- c Heb je allebei om de beurt verteld wat je vindt? ja | nee
Heb je goed geluisterd en vragen gesteld? ja | nee

OPDRACHT 1

108 1

Hoe belangrijk is gezond eten en bewegen voor jou? Praat erover. Stel elkaar de volgende vragen:

- Wat vind jij gezond eten? Vind jij gezond eten belangrijk of kan het je niet zoveel schelen?
- Is er bij jou thuis aandacht voor gezond eten? Op welke manier?
- Wat is *gezond bewegen*? Bewegen jouw ouders gezond? En jij?

OPDRACHT 2

108 1

Eén van de vragen in bron 1 is: 'Kun jij de verleiding van een zak chips niet weerstaan?'

Praat over de volgende vragen:

- Vind jij het moeilijk om chips te laten staan als ze ergens op tafel staan? Waarom wel of waarom niet?
- Mag jij chips pakken wanneer jij dat wil? Of iets anders lekkers? Wat zijn de regels bij jou thuis? Vind je het goed als kinderen zelf mogen bepalen wat en wanneer ze eten? Waarom wel of waarom niet?
- Bram eet elke dag een zakje chips, maar hij sport ook elke dag een uur. Vind je wat Bram doet gezond of ongezond?

OPDRACHT 3

109 2

- a Tijdens kinderprogramma's op tv zijn reclames voor snoep en snacks verboden. Waarom is dit verboden, denk je? Praat erover.

- b Zou je er meer van eten als er wel reclames van snoep zijn tijdens je favoriete programma's? Praat erover.
- c Stel je voor: de prijzen voor snoep en snacks worden drie keer zo hoog. Kan dat ervoor zorgen dat kinderen minder dik worden? Praat erover.

OPDRACHT 4 109 2

- a Televisiekijken, spelen op de computer... Is dat nou gezond voor je? Praat erover. Stel elkaar de volgende vragen:
- Hoeveel tijd breng jij per dag door achter de computer of voor de tv? En hoeveel uur per dag speel je buiten of doe je aan sport?
 - Vind je je tv- en computertijd kort, een beetje lang of heel lang?
- b Kan de tv of computer je ook helpen om gezond te blijven? Hoe dan? Bedenk samen twee manieren.

OPDRACHT 5 109 2

- a Heb jij een gezond eetpatroon en beweeg je voldoende? Praat erover. Stel elkaar de volgende vragen:
- Wat doe je goed?
 - Wat kan beter?

- b Bedenk samen drie manieren waardoor je gezonder gaat eten en/of meer gaat bewegen.

KIJK TERUG

Je hebt denkgesprekken gevoerd over zaken die met eten te maken hebben. Denk terug aan het gesprek van opdracht 4.

Wat is het beste gelukt? Zet daar een 1 voor.

Wat was het moeilijkst? Zet daar een 4 voor.

- ☐ eerst zelf nadenken
- ☐ vertellen wat je vindt
- ☐ goed luisteren en vragen stellen
- ☐ om de beurt praten

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 68 en 69
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 71

POEPGOED

WAT GA JE DOEN?

Je schrijft een recept.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een recept schrijft.

ZO ZIT HET!

Hier let je op bij het schrijven van een recept:

- Er staat in wat je nodig hebt.
- Er staat stap voor stap in wat je moet doen en in welke volgorde.
- Er staat ook in waar je op moet letten zodat het niet mislukt.
- De uitleg is zo duidelijk dat een ander het kan maken.

PROBEER HET

Lees dit recept voor chocoladeaardbeien.

Dit heb je nodig:

- bakje aardbeien
- reep melkchocola
- pan
- vork

Laat de chocola smelten. Maak intussen de aardbeien schoon. Prik de aardbeien één voor één aan een vork en doop ze in de chocola. Laat de chocoladeaardbeien eerst afkoelen voor je ze opeet.

Wat is er niet duidelijk in dit recept?

- ☐ De stappen staan in de verkeerde volgorde.
- ☐ Er staat niet hoe je de chocola moet smelten.

OPDRACHT 1

Lees het recept.

Snijd allereerst de tofu in reepjes.

Leg daarna de tofu in de sojasaus en laat het intrekken.

Kook vervolgens de broccoli drie minuten in ruim kokend water.

Bak tot slot de groente en de tofu in de olie.

- Onderstreep de woorden die je vertellen wat je moet doen.
- Omcirkel de woorden die de volgorde aangeven.

OPDRACHT 2

Je schrijft een recept om poep te maken.

Karina vertelt in de bron wat je nodig hebt.

Schrijf dat onder elkaar op.

Dit heb je nodig:

POEP ONDER DE LOEP

WAT GA JE DOEN?

Je beschrijft een proefje.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een proefje beschrijft.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Je schrijft op wat je met het proefje wilt laten zien.
- Je schrijft op wat je erbij nodig hebt.
- Je schrijft op wat je moet doen.
- Je schrijft op wat de uitkomst van het proefje is.

OPDRACHT 1

- a Maak een beschrijving van een van de proefjes.
Ik kies dit proefje om te beschrijven: **de perfecte drol | een scheet uit de fles.**
- b Lees de tekst over jouw proefje door.

OPDRACHT 2

- a Schrijf op je werkblad wat je met het proefje wilt laten zien.
- b Schrijf op je werkblad op wat je erbij nodig hebt.

OPDRACHT 3

- a Wat moet je doen om het proefje goed uit te voeren?
Schrijf het in **steekwoorden** op.

- b Schrijf in steekwoorden ook op wat je juist *niet* moet doen, bijvoorbeeld omdat het proefje dan mislukt.

- c Schrijf in steekwoorden op wat de uitkomst van het proefje is. Wat zie je? En wat betekent dat?

OPDRACHT 4

Maak je beschrijving nu op het werkblad.
Gebruik de steekwoorden uit opdracht 3.

- Maak hele zinnen.
- Gebruik woorden die vertellen wat je moet doen.
- Gebruik woorden die vertellen in welke volgorde je dingen moet doen.

HOUDEN ZO OF DOORspoelen?

WAT GA JE DOEN?

Je leest de beschrijving van je maatje. Je geeft een top en een tip. En je maakt je eigen beschrijving nog beter.

ZO ZIT HET!

Hier let je op bij het lezen van de beschrijving:

- Staat erin wat je met het proefje wilt laten zien?
- Staat erin wat je erbij nodig hebt?
- Staat erin wat je moet doen?
- Staat erin wat de uitkomst van het proefje is?

OPDRACHT 2

Kijk terug naar opdracht 1. Geef elkaar een top en een tip.

- a Welke top kreeg je van je maatje?

- b Welke tip kreeg je van je maatje?

OPDRACHT 3

Kijk nu weer naar je eigen beschrijving.

- a Kun je wat doen met de tip bij 3b? ja | nee
- b Pas je beschrijving aan als dat nodig is.
- c Schrijf je beschrijving nu in het net.
- Gebruik het werkblad.
 - Kijk of je geen spelfouten hebt gemaakt.

OPDRACHT 1

Lees het werkblad van je maatje.

- a Staat erin wat je met het proefje wilt laten zien? ja | nee
Staat erin wat de uitkomst van het proefje is? ja | nee
- b Staat erin wat je nodig hebt? ja | nee
Staat erin wat je moet doen? ja | nee
- c Zou jij het proefje kunnen uitvoeren met deze beschrijving?

Ja | Nee, want _____

WOORDEN ÉN DADEN

WAT GA JE DOEN?

Je oefent hoe je het proefje aan je klasgenoten **demonstreert**.

ZO ZIT HET!

Hier let je op bij het demonstreren van je proefje:

- Je vertelt steeds wat je doet en waarom je dat doet.
- Je zorgt dat iedereen goed kan zien wat je doet.
- Je kijkt je publiek aan en je praat duidelijk.
- Je legt uit wat de uitkomst van je proefje is.

OPDRACHT 2

- a Hoe ging het oefenen van je demonstratie? Bespreek samen de volgende punten.

Mijn maatje snapte hoe het proefje ging. ja | nee

Mijn maatje kon alles goed zien. ja | nee

Ik heb niet alleen dingen verteld, maar ook dingen laten zien. ja | nee

Ik keek steeds naar mijn maatje tijdens het vertellen.

ja | nee

- b Bespreek met elkaar hoe je de demonstratie nog beter kunt maken.
Schrijf op waar je de volgende keer vooral op wilt letten.

OPDRACHT 1

- a Lees je beschrijving van je proefje nog eens goed door.
- b Wat kun je bij elke stap laten zien om het duidelijker te maken?
Bijvoorbeeld: bij *Dit heb je nodig* kun je één voor één de spullen laten zien die je nodig hebt.
Schrijf bij elke stap in steekwoorden op wat je kunt laten zien.
- c Demonstreer je proefje aan je maatje.
Kijk niet te veel op je blad.
Vertel elke stap duidelijk.
Doe alsof je het proefje ook echt laat zien.
Klaar? Draai dan de rollen om.

OPDRACHT 3

Oefen je demonstratie nu nog eens. Gebruik de tips van je maatje.

DEMONSTRATIE POEP

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar de demonstratie van twee proefjes.

OPDRACHT 1

Je kijkt naar een demonstratie van de proef *de perfecte drol*.

Heb jij dit proefje ook voorbereid? Beantwoord kijkvraag A.
Heb jij dit proefje niet voorbereid? Beantwoord kijkvraag B.

kijkvraag A

Wat zou jij anders doen?

kijkvraag B

a Wat vertelt dit proefje over hoe poep eruitziet?

b Zou jij dit proefje nu zelf ook kunnen uitvoeren? ja | nee

OPDRACHT 2

Je gaat kijken naar een demonstratie van de proef *een scheet uit een fles*.

Heb jij dit proefje ook voorbereid? Beantwoord kijkvraag A.
Heb jij dit proefje niet voorbereid? Beantwoord kijkvraag B.

kijkvraag A

Wat zou jij anders doen?

kijkvraag B

a Wat vertelt dit proefje over hoe je een wind laat?

b Zou jij dit proefje nu zelf ook kunnen uitvoeren? ja | nee

KIJK TERUG

a Kijk nog eens naar jouw antwoord op kijkvraag B.
Was deze demonstratie voor jou duidelijk? ja | nee

b Leg uit waarom de demonstratie wel of niet duidelijk was.

c Je hebt nu verschillende demonstraties gezien en erover gepraat. Wat is het belangrijkste wat je hebt geleerd over het geven van een demonstratie?

NA DE TOETS

★ OPDRACHT 1

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

de maaltijd	•	• de slokdarm
het poepgat	•	• de diarree
de buis naar je maag	•	• de spijs
de dunne poep	•	• de anus

★ OPDRACHT 2

Kies uit: voedingsstoffen – leveren – verzadigd – maagzuur – gevarieerd – bacteriën – eetpatroon.

Het is belangrijk om _____ te eten.

Zorg voor een gezond _____ met veel groente en fruit.

_____ vet is niet goed voor je lichaam.

Dat zit bijvoorbeeld in stroopwafels.

De _____ uit je eten komen in je bloed terecht. Ze _____ nieuwe energie om dingen te doen.

Het _____ beschermt tegen slechte _____

★ OPDRACHT 3

Welk woord van de week past hierbij?

★★ OPDRACHT 4

Onderstreep de organen.

het enzym – de gal – de dunne darm – de maag –
de lever – de slokdarm – de dikke darm – de anus

★★ OPDRACHT 5

Kijk naar het plaatje in de bron.

a Welk woord past er helemaal niet bij?

- ☐ de aandrang
- ☐ de ontlasting
- ☐ de verstopping
- ☐ de diarree

b Welk woord past er het best bij? Leg uit waarom.

★★ OPDRACHT 6

Maak de zinnen af.

Dat eten geeft mij een voldaan _____

Dat was een voedzame _____

In je lichaam wordt je eten _____

Als je gevarieerd eet, is je voeding in _____

Als je te veel eet, gaat je lichaam vet _____

★ OPDRACHT 7

Ra, ra, wat is het?

Het is geen vlees, maar er zitten wel dezelfde voedingsstoffen in.

Je ziet hem niet, maar pas op: hij kan je ziek maken!

Stof die jouw lichaam energie geeft, en die een auto kan laten rijden.

★ OPDRACHT 8

a Wat is waar? Omcirkel steeds de goede letter.

- a Een vegetariër eet geen vlees.
- e Een vegetariër eet bijna nooit vlees.
- z Pasta is een soort spaghetti.
- g Spaghetti is een soort pasta.
- t In het maag-darmkanaal wordt het eten opgeslagen.
- l In het maag-darmkanaal wordt het eten verteerd.

b Je hebt nu drie letters. Welk woord kun je ermee maken?

★★ OPDRACHT 9

Als je last hebt van verstopping, zitten je darmen verstopt. Wat kan nog meer verstopt zitten? Kies er twee.

- ☐ je schouders ☐ je neus ☐ de wc ☐ het water

★★ OPDRACHT 10

a Wat is een andere naam voor je gehoororgaan?

b Welk woord gebruik je meestal voor je reukorgaan?

★ OPDRACHT 11

104 2

Eet jij volgens de *Schijf van Vijf*? Dat ga je uitzoeken. Schrijf achter elk vak iets gezonds dat je vaak eet.

vak A

vak B

vak C

vak D

vak E

GROTE EN KLEINE BOODSCHAPPEN

★ OPDRACHT 1

Wie zegt het? Verbind.

Ik moet echt heel nodig!	• moeder tegen klein kind
Hoe ziet uw ontlasting eruit?	• dame in een restaurant
Wilt u mij even excuseren?	• kind in de klas tegen juf
Wat heb jij een mooi hoopje gedaan!	• dokter tegen zijn patiënt

★ OPDRACHT 2

WAT VERKRIJGT U IN DE BOODSCHAP?		
meloen	peer	mandarijn

- a Welk woord past in het bovenste vak?
- ☐ appel
- ☐ koolhydraten
- ☐ zuivel
- ☐ fruit
- b Welk woord past er onder *meloen*?
- ☐ druif
- ☐ watermeloen
- ☐ fruit
- ☐ courgette

★ OPDRACHT 3

WAT VERKRIJGT U IN DE BOODSCHAP?		
drop	zuurtjes	lolly's

- a Welk woord kun je in het bovenste vak schrijven?
- b Waar schrijf je *Engelse drop* in het schema?

★ OPDRACHT 4

Hoe vraagt de dokter het?
Kruis de goede zinnen aan.

- ☐ Kunt u goed kakken?
- ☐ Voelt u meteen aandrang als u net hebt gegeten?
- ☐ Is uw ontlasting dun?
- ☐ Bent u vandaag nog naar die bleke jongen met de bril geweest?

★ OPDRACHT 5

a Wat betekent een *grote boodschap* doen?

b Bedenk een grappige tekst bij dit plaatje.

★ OPDRACHT 6

Vul het schema verder in.

yoghurt	kaas	
	karnemelk	

★ OPDRACHT 7

Hoe zeg je het op een nettere manier?

Geen scheet laten, maar een

Niet kotsen, maar

★★ OPDRACHT 8

a Iemand zegt tijdens een feestje: 'Ik ga even een bruine trui breien.'
Hij gaat niet echt breien. Wat gaat hij doen, denk je?

b Tegen wie kun je zoiets zeggen, vind je?

- ☐ tegen de nieuwe buurvrouw
- ☐ tegen je vrienden
- ☐ tegen de ober in het restaurant
- ☐ dat kun je niet zeggen

★★ OPDRACHT 9

Bedenk een kwartetspel over voeding.
Maak de kwartetten *vlees* en *vis* af.
Bedenk zelf dan nog drie kwartetten.
Schrijf ze in de lege vakken hieronder.

vlees	vis			

SPELEN MAAR!

WAT GA JE DOEN?

Je speelt het spijsverteringsspel.

OPDRACHT 1

Maak groepjes van vier. Verdeel de rollen.

de voorzitter: _____

de tijdbewaker: _____

de materiaalman: _____

de stiltebaas: _____

Denk tijdens deze les goed aan je rol.

OPDRACHT 2

- In les 3 hebben jullie spelregels bedacht. Lees je spelregels terug. Vertel elkaar de spelregels.
- Kies volgens welke spelregels jullie het spel eerst gaan spelen.
- Bespreek de regels kort.
Stel vragen als iets niet duidelijk is.
Zoek samen naar het antwoord.
Geven de spelregels geen duidelijk antwoord?
Pas dan de spelregels aan. Iedereen moet het ermee eens zijn.

OPDRACHT 3

Speel het spel volgens de afgesproken spelregels.

OPDRACHT 4

Is het spel afgelopen en hebben jullie nog tijd over?

Speel het spel dan nog eens met de spelregels van een ander tweetal.

Bespreek de regels eerst weer met elkaar. Zorg dat alles duidelijk is.

KIJK TERUG | SPIJSVERTERING

- Je hebt woorden geleerd die te maken hebben met de spijsvertering.
Welke woorden waren nieuw voor jou?
Schrijf er vijf op.

- Je hebt geleerd hoe je tips schrijft.
Kijk naar de tip die je hiervoor hebt opgeschreven.
Heb je dat gedaan op de manier waarop je het hebt geleerd?

Ja | Nee, want

- Je hebt geleerd dat je woorden kunt onderverdelen.
Welke twee woorden passen onder *orgaan*?

☒ het bloed ☐ het maagzuur

☐ de lever ☐ de maag

- Je hebt geleerd hoe je een spel uitlegt. Wat gaat er volgens jou het vaakst verkeerd?
 - ☐ dingen vergeten te vertellen
 - ☐ een spelregel onduidelijk uitleggen
 - ☐ te veel tegelijkertijd willen vertellen
 - ☐ niet controleren of de ander begrijpt wat je vertelt
 Bedenk een tip om te zorgen dat het wel goed gaat.

- Je hebt geleerd hoe je een proefje presenteert.
Wat is het belangrijkste wat je hiervan hebt geleerd?

Schrijf het goede woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

OMSCHRIJVING

1	Alles wat in je lichaam met je eten gebeurt. Bij de spijsvertering maakt je lichaam je eten steeds kleiner en haalt het de belangrijkste voedingsstoffen eruit. Wat overblijft, poep je uit.
2	Een piepklein beestje dat je alleen door een microscoop kunt zien. Er zijn goede en slechte van. Van de slechte kun je ziek worden.
3	De stoffen uit het eten halen die je lichaam nodig heeft. Dit gebeurt in je maag en in je darmen.
4	Een deel van het lichaam met een eigen taak. Bijvoorbeeld het hart, de longen en de lever.
5	Een stof in het eten die goed is voor je lichaam.
6	Een stof die het lichaam energie geeft.
7	Een bitter sap uit de lever dat helpt bij het verteren van eten. Gal wordt opgeslagen in je galblaas.
8	Een zuur sap in je maag dat helpt bij het verteren van eten.
9	Het gevoel dat je moet poepen.
10	Verstopt zitten, dicht zitten. Als je hier last van hebt, zit de poep vast in je lichaam.

- de aandrang
- de anus
- de bacterie
- de brandstof
- de diarree
- de dikke darm

- de dunne darm
- het enzym
- de gal
- de lever
- het maag-darmkanaal
- het maagzuur
- de ontlasting

- het orgaan
- de slokdarm
- de spijs
- de spijsvertering
- de verstopping
- verteren
- de voedingsstof

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2 96 | 97

Onderstreep het goede woord.

Het eten gaat door het **maag-darmkanaal** | de **spijsvertering**.

Je lichaam haalt alle **voedingsstoffen** | **brandstoffen** uit je eten.

Alles wat je lichaam niet **verteert** | **verstopt**, poep je uit.

OPDRACHT 3 96 | 97

a Schrijf de woorden in de goede rij.

Kies uit: **de slokdarm** – **de lever** – **het maagzuur** – **de dikke darm** – **de dunne darm** – **het speeksel** – **de gal**.

orgaan	sap

b Hoe heten de stoffen in de sappen die helpen je eten te verteren?

OPDRACHT 4

Welk woord hoort erbij? Verbind.

Dit is om op te eten. • de verstopping

Ik zit al een uur op de wc! • de spijs

Als ik de wc maar haal... • de anus

Dit is de uitgang van je lichaam. • de diarree

OPDRACHT 5

Vul het goede woord in.

Kies uit: **enzymen** – **bacteriën** – **aandrang** – **verteren** – **spijzen** – **voedingsstoffen**.

'Restaurant De Hollandse pot, voor al uw dranken en _____', stond er op het uithangbord.

Oma vindt dat friet zwaar te _____ is.

Voor het eten moet ik altijd mijn handen wassen met zeep.

Mijn moeder is bang voor slechte _____.

Schrijf het goede woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

OMSCHRIJVING

1	Iemand die geen vlees en vis eet.
2	Met veel afwisseling, steeds iets anders.
3	In evenwicht.
4	Geven, zodat er iets mee gedaan kan worden.
5	Opmaken door het te gebruiken.
6	Tevreden. Als je goed gegeten hebt, heb je dat gevoel.
7	Melk en alle etenswaren die van melk zijn gemaakt. Bijvoorbeeld yoghurt, kwark en kaas.
8	Een voedingsstof die zorgt voor energie en brandstof voor je lichaam. Het zit veel in bijvoorbeeld brood en pasta.
9	Een voedingsstof die nodig is om je lichaam mee op te bouwen. Zoals je huizen bouwt met stenen, zo bouw je je lichaam hiermee op. Het zit veel in bijvoorbeeld ei, vlees en vis.
10	Italiaans eten van deeg. Bijvoorbeeld macaroni en spaghetti.

- de calorie
- het eetpatroon
- het eiwit
- gevarieerd
- in balans
- de koolhydraat

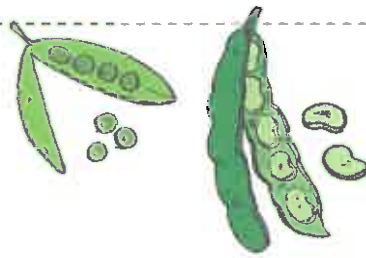
- leveren
- het onverzadigd vet
- (vet) opslaan
- de pasta
- de peulvrucht
- de vegetariër
- verbruiken

- het verzadigd vet
- de vezel
- de vitamine
- de vleesvervanger
- voedzaam
- voldaan
- de zuivel

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2 104 | 105

a Wat is waar? Omcirkel steeds de goede letter.

- k Eiwitten zitten alleen in eieren.
l Eiwitten zitten in eieren, vlees en vis.

- a Vezels zorgen ervoor dat je darmen goed werken.
e Vezels zorgen ervoor dat je maag goed werkt.

- b Koolhydraten zorgen voor energie.
r Koolhydraten zorgen voor vitamines.

- s Verzadigde vetten zijn gezond.
n Verzadigde vetten zijn ongezond.

- a Zuivel is altijd drinkbaar.
s Zuivel is soms drinkbaar.

- o Je voelt je voldaan als je na een maaltijd nog wel drie toetjes op kunt.
a Je voelt je voldaan als je na een maaltijd vol en tevreden bent.

b Maak een woord van de omcirkelde letters. Schrijf het in de zin.

Als je voeding in _____ is, heb je een gezond eetpatroon.

OPDRACHT 3 104 | 105

Vul het goede woord in. Kies uit **leveren** of **verbruiken**.

Gevarieerde voeding _____ voldoende voedingsstoffen.

Voedingsstoffen _____ brandstof voor het lichaam.

Brandstof _____ energie.

Als je beweegt, _____ je veel energie.

Calorieën die je niet _____, worden opgeslagen als vet.

Een sportman _____ dagelijks veel calorieën.

OPDRACHT 4 104 | 105 2 3

a Welk vak levert de meeste koolhydraten?

het _____ vak:

b Welk vak levert de meeste vitamines?

het _____ vak:

c Welk vak levert de meeste eiwitten?

het _____ vak:

SPELEN MET TAAL

OPDRACHT 1

- a Je bent ergens op visite. Wat is dan netter om te vragen?
- ☐ Mag ik uw plee gebruiken?
 - ☐ Mag ik uw wc gebruiken?
- b Welke andere namen voor de wc ken je nog meer?

- c Bedenk nu zelf een nieuwe naam voor de wc.

OPDRACHT 2

Vul in.

Kies uit: maag – lever – longen – buik – hart.

Dat probleem ligt mij zwaar op de

Ik heb er mijn van vol.

Het was een pak van mijn dat alles goed was.

Zeg op, wat heb je op je?

Ze schreeuwt de uit haar lijf.

OPDRACHT 3

Bedenk het antwoord op dit raadsel.
Hoe noem je een drol naast de wc?

- ☐ een misser
- ☐ een hoopje
- ☐ een drukfout
- ☐ een nepdrol

OPDRACHT 4

Schrijf de moppen af.

- a Jantje vraagt aan de juf of ze zijn gat af wil vegen. Zegt de juf: 'Jantje, dat heet niet gat, maar bips.' De volgende dag ziet Jantje een gat in het raam naast de wc. Hij rent naar de juf en zegt:

- b De hond van Keesje heet Drolletje. In het bos raakt Keesje hem kwijt. In paniek zegt hij tegen een meneer in het bos:

SPELEN MET TAAL

OPDRACHT 1

Hm, een lekkere nieuwe smaak ijs!
Het is frambozen-citroenijs.

- a Stel, je zoekt de smaak op de website
www.ijsjeskopen.nl.

Waar vind je de smaak?

- ☐ onder ijs met fruitsmaak
☐ onder ijs met notensmaak
☐ onder ijs met chocoladesmaak

- b Bedenk nu twee ijssmaken die passen bij de andere antwoorden.

OPDRACHT 2

In de woordzoeker zijn zeven etenswaren verstopt. Ze staan van links naar rechts en soms gaan ze de hoek om naar boven of naar beneden. Zoek de woorden en streep ze door.

P	E	U	L	Z	U
B	O	S	V	V	I
A	E	L	R	E	L
N	P	O	U	C	H
A	P	P	A	S	T
A	N	P	A	T	A

OPDRACHT 3

Bedenk drie namen voor gekke recepten voor een dagje zonder vlees.

OPDRACHT 4

Ra, ra, wat is het?
Het komt uit de koelkast.
Het rijmt op duivel.

Het is slijmerig en wit.
Het heeft een geel tweelingzusje.

In dit werkwoord zit een *lever* verstopt.

plankenkoorts

DE BOEVENKONING

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt de betekenis van woorden die over een voorstelling gaan.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van nieuwe woorden.

ZO ZIT HET!

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover.
- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het aan iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET

115 4

- a Wat betekent het woord *plankenkoorts*?
- ☐ Zenuwachtig zijn voor een optreden.
 - ☐ De griep krijgen vlak voor een optreden.
 - ☐ Het heel erg warm hebben bij een optreden.
- b Hoe heb je de betekenis gevonden?
- ☐ Ik las erover.
 - ☐ Ik keek naar een plaatje.
 - ☐ Ik vroeg het.
 - ☐ Ik zocht het op.
 - ☐ Ik kende het woord al.

OPDRACHT 1

114 | 115 1

- a Wat weet je over het woord *componist*?
- ☐ De componist schrijft de muziek.
 - ☐ De componist maakt de kleding.
- b Deze persoon laat de **schetsen** en de stoffen zien van de kleding. Over wie gaat het?
- ☐ de geluidsman
 - ☐ de ontwerper
- c Als ik de tekst lees en het plaatje bekijk, denk ik dat het decor ...
- ☐ de plek is waar het toneelstuk zich afspeelt.
 - ☐ een voorwerp is dat je bij een toneelstuk gebruikt.

OPDRACHT 2

114 | 115 3 4

- a Wat doet de regisseur van een theatervoorstelling?
- ☐ Hij zorgt voor mooie kostuums.
 - ☐ Hij zorgt ervoor dat de muziek op het goede moment klinkt.
 - ☐ Hij heeft de leiding over het toneelstuk.
- b Wat kun je repeteren? Kruis de goede antwoorden aan.
- ☐ De band van je fiets die lek is.
 - ☐ Een rol die je speelt in een toneelstuk.
 - ☐ Wat je moet kennen voor een proefwerk.
 - ☐ Je sporttas en sportkleding.

OPDRACHT 3

114 2

Gregory was dolgelukkig met de toestemming van de rechter. Wat betekent *dolgellukkig*?

- ☐ Dat hij nogal verdrietig was.
- ☐ Dat hij heel erg blij was.
- ☐ Dat hij er erg kwaad over was

OPDRACHT 4 114 | 115 1 3

a Wat hoort bij elkaar? Verbind.

Als je de regisseur van een film bent...	•	•	het werd gebruikt in de theatervoorstelling.
Een auteur is een schrijver...	•	•	vertel je acteurs hoe ze moeten spelen en bepaal je hoe de film eruit gaat zien.
De dolk was een rekwisiet, ...	•	•	de ontwerper was er dolgelukkig mee.
Het decor is prachtig geworden; ...	•	•	van een toneelstuk of een boek.

OPDRACHT 5 114 | 115 3 4

Lees de zinnen. Kijk naar de onderstreepte woorden. Wat is het tegengestelde?

Kies uit: **ontroerend** – **langdradig** – **kleurrijk**.

een kleurloos gezelschap

een _____ gezelschap

een vlotte voorstelling

een _____ voorstelling

Het toneelstuk raakte me niet.

Het toneelstuk vond ik heel _____.

OPDRACHT 6 114 | 115 4

a Je leest dat Mirella auditie doet. Wat doet ze dan?

- ☐ Ze doet een proefoptreden om te laten zien wat ze kan.
- ☐ Ze oefent voor een toneelstuk.

b Vul het goede woord van de week in.

Mirella kreeg de rol. Ze deed het erg goed op het _____.

_____ . Dat merkte ze

aan het applaus. Ze kreeg een

staande _____. Het was

de eerste voorstelling, de _____.

c Welke zin is juist?

- ☐ Mirella speelt een hoofdrol. Dat is een van de rollen in een voorstelling.
- ☐ Mirella speelt een hoofdrol. Dat is een belangrijke rol in een voorstelling.

KIJK TERUG

Welk woord heb je geleerd door erover te lezen?

Welk woord heb je geleerd door naar een plaatje te kijken?

Welk woord heb je geleerd door het op te zoeken?

WOORDEN VAN DE WEEK

- de acteur
- de auditie
- de auteur
- de componist
- het decor
- dolgelukkig
- de geluidsman
- de hoofdrol
- kleurrijk
- langdradig
- ontroerend
- de ontwerper
- de ovatie
- de plankenkoorts
- het podium
- de première
- de regisseur
- het rekwisiet
- repeteren
- de theatervoorstelling

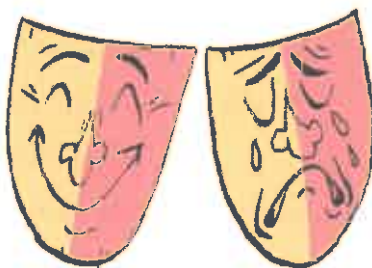
OM KIPPENVEL VAN TE KRIJGEN

WAT GA JE DOEN?

Je leest hoe mensen een film **beleefd** hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je ontdekt welke woorden je kunt gebruiken om je gevoel te beschrijven.

ZO ZIT HET!

Hoe beschrijf je je gevoel?

- Je bekijkt een film of maakt iets mee.
- Je vraagt je af welk gevoel je daarbij krijgt.
- Je kiest het woord dat bij dat gevoel past. Dat zijn woorden als blij, boos, gelukkig, ontroerd.

PROBEER HET

Kijk naar het plaatje hierboven.

Stel je voor: Je komt uit een voorstelling. Je gezicht lijkt op het linker masker van het plaatje.

- a Welk gevoel past daar bij?
- ☐ boos
 - ☐ blij
 - ☐ ontspannen
 - ☐ verdrietig
- b Welke twee zinnen passen bij het andere masker?
- ☐ Ik voel me angstig.
 - ☐ Ik ben gelukkig.
 - ☐ Ik ben van streek.
 - ☐ Ik voel me blij.

OPDRACHT 1 116 | 117 2

Meneer Vergeer komt uit de film. Bekijk zijn gezicht.

- a Welk gevoel past bij zijn gezicht?
- ☐ Meneer Vergeer voelt zich moe.
 - ☐ Meneer Vergeer is blij en vrolijk.
 - ☐ Meneer Vergeer is erg bang.
- b Lees wat meneer Vergeer zegt over de film. Welke zin zegt iets over zijn gevoel?
- ☐ Ik kreeg er tranen van in mijn ogen.
 - ☐ Wat Pietje Bell meemaakt, is mij ook overkomen.
 - ☐ Zo ging het vroeger echt!
- c Onderstreep de woorden die een gevoel uitdrukken.
- Ik was ook bang voor klappen op school met een liniaal.
En boos als ik strafregels moest schrijven.
Maar de film maakte me vooral vrolijk.

OPDRACHT 2 116 | 117 2

- a Welk gevoel kreeg Megan bij de film?
- ☐ Ze voelde zich teleurgesteld.
 - ☐ Ze voelde zich vooral blij.
- b In welke zin lees je over het gevoel van Megan?
- ☐ Een prachtige film.
 - ☐ Toen Pietje werd bedreigd, was ik even ongerust.
 - ☐ Maar ik denk niet dat hij echt schoot.

- c Welk gevoel krijgt Megan als de zus van Pietje verliefd wordt?

OPDRACHT 3 116 | 117 2

Janine Verhagen zegt: 'Mijn dochter en haar vriendinnen heb ik zelden zo opgewekt gezien. Zeker toen die schurk uitgleed over de paardenpoep.'

- a Welk woord beschrijft hier een gevoel?
- ☐ vriendjes
 - ☐ opgewekt
 - ☐ paardenpoep
- b Janine zegt: 'Echt een familiefilm.'
- Ze zegt dan **wel** | **niet** iets over haar gevoel.

OPDRACHT 4 116 | 117 2

Lees wat Mario Stefano zegt over de film.

- a Welke zin zegt niets over zijn gevoel?
- ☐ Ik voelde me bedrogen.
 - ☐ Ik word gewoon kwaad op die regisseur.
 - ☐ Er klopt zoveel niet.
- b Mario wordt kwaad op de regisseur. Waardoor krijgt hij dat gevoel?

OPDRACHT 5 116 | 117 2

Bo van Meekeren bekeek de film Floris. Bekijk zijn gezicht.

- a Welk gevoel past bij zijn gezicht?
- b Past zijn gezicht bij wat hij voelde bij de film? ja | nee
- c In welke woorden lees je hoe hij zich voelt?

KIJK TERUG

TIP: Let er 'Ik voel me ..' van.

- a Je hebt geleerd welke woorden iets over je gevoel zeggen. Onderstreep die woorden.
- langdradig – geraakt – ongerust – ongelukkig – kleurrijk – saai – zalig – vrolijk – tevreden – chagrijnig – zenuwachtig – stomvervelend – briljant – ontroerd
- b Van welke film werden er meer mensen blij en gelukkig?
- ☐ van *Pietje Bell*
 - ☐ van *Floris*

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 100 en 101
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 104

ACHTER DE COULISSEN

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar verschillende beroepen bij het toneel. Je praat over meningen over deze beroepen.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert **argumenten** voor en argumenten tegen een mening te geven.

ZO ZIT HET!

- Als je het eens bent met een mening, geef je een argument voor. Je begint je zin met: Ja, dat vind ik ook, omdat/want...
- Als je het niet eens bent met een mening, geef je een argument tegen. Je begint je zin met: Nee, dat vind ik niet, omdat/want...

PROBEER HET

Lees deze mening:

‘Het maakt niet uit of je op het toneel staat of achter de schermen werkt.’

In welke zin staat een argument voor deze mening?

- ☐ Omdat iedereen even belangrijk is bij een toneelvoorstelling.
- ☐ Omdat iedereen naar je kijkt als je in de schijnwerpers staat.

OPDRACHT 1

Jason zegt: ‘Om een hoofdrol te spelen moet je mooi zijn. Want iedereen kijkt de hele tijd naar je.’

- In welke zin lees je een mening?
 - ☐ In de zin: ‘Om een hoofdrol ... mooi zijn.’
 - ☐ In de zin: ‘Want iedereen ... tijd naar je.’
- In welke zin lees je een argument?
 - ☐ In de zin: ‘Om een hoofdrol ... mooi zijn..’
 - ☐ In de zin: ‘Want iedereen ... tijd naar je.’

OPDRACHT 2

Arnold zegt: ‘Acteur zijn op het toneel of in een film maakt niets uit!’

- Streek door en maak de zin af.
Ik ben het hier **wel** | **niet** mee eens, omdat

- Vertel elkaar je mening. Luister naar elkaars argumenten.

OPDRACHT 3

Zoek samen de regisseur op de plaat. Bekijk wat hij doet.

Lees de volgende mening:

‘Voor elk toneelstuk heb je een regisseur nodig.’

- Welk argument kun je voor deze mening hebben?
Praat erover.
- Welk argument kun je tegen deze mening hebben?
Praat erover.

OPDRACHT 4 118 | 119

Zoek samen een acteur op de plaat. Bekijk wat hij doet.

Lees de volgende mening:

‘Een auteur moet nooit iets aan zijn tekst veranderen.’

- a Vertel je maatje welk argument je voor die mening kunt hebben.
- b Vertel je maatje welk argument je tegen die mening kunt hebben.

OPDRACHT 5 118 | 119

Zoek samen de decorbouwer op de plaat. Bekijk wat hij doet.

Lees de volgende mening:

‘De bouwers van het decor hoeven niet te weten waar het stuk over gaat.’

- a Vertel je maatje welk argument je voor die mening kunt hebben.
- b Vertel je maatje welk argument je tegen die mening kunt hebben.

OPDRACHT 6 118 | 119

- a Kies nu samen een ander beroep op de plaat.

Wij kiezen voor:

- b Bedenk samen een mening die je kunt hebben over dit beroep.

- c Bedenk samen een argument voor de mening.

Ja, dat vind ik ook, omdat

- d Bedenk samen een argument tegen de mening.

Nee, dat vind ik niet, omdat bijvoorbeeld:

KIJK TERUG

- a Wat vond je makkelijker? Om argumenten voor of argumenten tegen te bedenken? **voor** | **tegen**.
- b Bedenk een argument voor en tegen deze mening: ‘Deze les was leuk.’

Ja, dat vind ik ook, omdat

Nee, dat vind ik niet, omdat

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 100 en 101
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 104

OP HET TONEEL

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar foto's van toneelstukken. Je bekijkt wat er op het toneel gebeurt. Je schrijft op waar het toneelstuk over gaat.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je beschrijft wat er op het toneel gebeurt.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Je beschrijft wat je ziet:
 - Hoe ziet het decor eruit?
 - Hoe zien de kostuums eruit?
 - Welke rekwisieten zie je?
 - Wat doen de acteurs?
- Je probeert je voor te stellen wat er ervoor is gebeurd en wat er erna gaat gebeuren.
- Je beschrijft waar het toneelstuk volgens jou over gaat.

PROBEER HET

120

1

2

3

Je ziet twee mensen op het podium. Een van de twee verstopt zich onder zijn jas. De ander kijkt een beetje verschrikt. Over welk toneelstuk gaat het?

- ☐ bron 1
- ☐ bron 2
- ☐ bron 3

OPDRACHT 1

120

1

De man heeft zijn jas over zijn hoofd getrokken.

- a. Waarom doet hij dat, denk je? Wat is er daarvoor gebeurd?
 - ☐ Het ging regenen, hij wil niet nat worden.
 - ☐ De andere man zag hem, dat wil hij niet.
- b. Waar zou dit toneelstuk over gaan, denk je?
 - ☐ over een storm op zee
 - ☐ over een ruzie tussen twee mannen

OPDRACHT 2

120

121

2

3

4

5

6

- a. Kies een bron.
- b. Wat zie je op het toneel? Beschrijf het telkens in een zin.
 - Hoe ziet het decor eruit?
 - Hoeveel acteurs zie je?
 - Hoe zien de kostuums eruit?
 - Wat doen de acteurs?

OPDRACHT 3

120 | 121 2 3 4 5 6

Gebruik de bron die je koos bij 2a.

- a Verzin wat er aan vooraf ging.
Schrijf het in een of twee zinnen op.

- b Wat denk je dat hierna gebeurt?
Schrijf het in een of twee zinnen op.

OPDRACHT 4

120 | 121 2 3 4 5 6

Gebruik de bron die je koos bij 2a.

Beschrijf waar het stuk volgens jou over gaat.

KIJK TERUG

Je hebt de voorstelling beschreven. Heeft de informatie in *Zo zit het!* je daarbij geholpen?

Ja | Nee, want

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 100 en 101
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 104

OVER AANRADERS EN AFRADERS

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt nog meer woorden over toneel.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET!

BOE! SAM MEER, MEER
GEWELDIS! ORIGINEEL WAUW!

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover. Je kunt verder lezen. De betekenis staat in de volgende zin. Je kunt ook teruglezen. De betekenis staat in de vorige zin.
- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET

122 1

- a Wat is een scenario?
- ☐ een verhaal om uit te beelden
 - ☐ een beschrijving van de scènes in een toneelstuk
- b Hoe heb je de betekenis gevonden?
- ☐ Ik las erover.
 - ☐ Ik keek naar een plaatje.
 - ☐ Ik vroeg het.
 - ☐ Ik zocht het op.
 - ☐ Ik kende het woord al.

OPDRACHT 1

122 | 123 1

- a Welk woord past bij deze zin?
Je wist van tevoren wat er zou gebeuren.
- ☐ voorspelbaar ☐ onvoorspelbaar
- b Vul het goede woord in. Kies uit: **aanraden** – **afraden**.
- Ik vond de voorstelling erg goed. Ik kan je het toneelstuk

De film was niet leuk. Ik kan je die film beter

OPDRACHT 2

122 | 123 2

- a Welke woord van de week past in het woordweb?

OPDRACHT 3

122 | 123 2

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

positief •	• de kritiek
	• lovend
negatief •	• afraden
	• aanraden

OPDRACHT 4 122 | 123 2

Welke woorden hebben iets te maken met schrijven?

- ☐ de recensent ☐ het geluidseffect
☐ de repetitie ☐ het scenario
☐ de pers ☐ noteren

OPDRACHT 5 122 | 123 2

Schrijf het goede woord in de zin.

Kies uit: **waardering** – **scène** – **het personage** – **roem** – **het geluidseffect** – **plot** – **theatergezelschap**.

Vorige week voerde een _____ een stuk op in onze school. Ik vond het een leuk toneelstuk met een mooi _____.

Alleen de scène waarin een jongen in een bos met onweer loopt vond ik eng. Door _____ klonk het echt alsof het heel hard onweerde.

Na de voorstelling mochten we praten met een van de acteurs. Hij speelde _____ van de boswachter. Ik vroeg aan hem of hij erg bekend was en genoot van de _____. Hij moest lachen. 'Dat is vooral voor bekende acteurs in speelfilms', zei hij. 'Ik ben al heel blij met de _____ die ik krijg.'

KIJK TERUG

Kijk naar de woorden van de week.

a Welke woorden waren nieuw voor jou? Schrijf er drie op.

b Welke woorden ken je nu beter? Schrijf er drie op.

WOORDEN VAN DE WEEK

- aanraden
- afraden
- het geluidseffect
- de kritiek
- lovend
- negatief
- noteren
- de pers
- het personage
- het plot
- positief
- de recensie
- de recensent
- de repetitie
- de roem
- het scenario
- de scène
- het theatergezelschap
- voorspelbaar
- de waardering

WAT ZULLEN ZE ZEGGEN?

WAT GA JE DOEN?

Je leest verschillende recensies over een voorstelling.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert aan welke woorden je kunt zien of iemand positief of negatief over iets is.

ZO ZIT HET!

- Als je positief bent over iets, gebruik je woorden waarmee je zegt hoe mooi, leuk, of goed iets is. Bijvoorbeeld: kleurrijk of spetterend.
- Als je negatief bent over iets, gebruik je woorden waarmee je zegt dat je iets niet zo mooi, niet zo leuk of niet zo goed vindt. Bijvoorbeeld: langdradig of oninteressant.

PROBEER HET

Mariska schrijft:

Het optreden vond ik helemaal niks! Het geluid was slecht. Het decor was kinderachtig en de dansjes waren stom. Ik heb wel een cool T-shirt kunnen kopen.

- a Mariska vond het optreden *helemaal niks*. Onderstreep wat goed is. Mariska is positief | negatief over het optreden.
- b Aan welke woorden kun je dat nog meer zien?
- ☐ kinderachtig
 - ☐ cool
 - ☐ slecht
 - ☐ stom

OPDRACHT 1 124 | 125 3

- a Is Bart positief of negatief over de voorstelling?
positief | negatief
- b Aan welke woorden zie je dat? Onderstreep.
afwisselend – hetzelfde – decor – origineel – heldere – aanrader – grappig – hoofdrol – prima

OPDRACHT 2 124 | 125 2

- a Wat vindt Esmée van de voorstelling?
- ☐ Ze is positief over de voorstelling.
 - ☐ Ze is negatief over de voorstelling.
- b Waarover is Esmée positief? Waarover negatief? Geef van elk twee voorbeelden.

positief	negatief
1	1
2	2

- c Esmée vindt dat de geluidseffecten *wel verrassend* waren. Streep door en maak de zin af.

Met het woord *verrassend* bedoelt Esmée dat ze **positief** | **negatief** over de geluidseffecten was, omdat

OPDRACHT 3 124 | 125 1 4

- a Laten de zinnen zien dat iemand positief of negatief is?
Schrijf een P voor een positieve zin.
Schrijf een N voor een negatieve zin.

___ '... nogal storend en voorspelbaar.'
___ 'Een prachtige vondst is de ...'
___ '... speelt zijn rol als Jack vol overgave.'
___ 'Soms erg **overdadig** en onrustig...'
___ 'Petje af. Een aanrader!'

- b De onderstreepte woorden zijn negatief. Verander ze in positieve zinnen.

Dat is nogal storend en voorspelbaar.

Dat is...

soms erg overdadig en onrustig.

OPDRACHT 4 124 | 125 1 4

Verander de positieve zinnen in zinnen waarmee je iets negatiefs zegt.

Wat een sprankelende voorstelling weten ze ervan te maken.

De talentvolle acteur speelt zijn rol vol overgave.

Een prachtige vondst is de poëzie.

KIJK TERUG

Je hebt recensies bekeken over de voorstelling *Hou van die hond*.

Ben je nu positief of negatief over deze voorstelling?

positief | negatief

Zou je de voorstelling willen zien? ja | nee

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 102 en 103
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 105

BEROEMD ZIJN IS NIET ALLES...

WAT GA JE DOEN?

Je praat over beroemd zijn en je denkt erover na.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een denkgesprek voert.

ZO ZIT HET!

Hoe voer je een denkgesprek?

- Je denkt eerst zelf na.
- Je vertelt wat je van iets vindt: je geeft je mening en zegt waarom je dat vindt.
- Je luistert goed naar wat de ander zegt. En je reageert daarop.

PROBEER HET

Lees deze mening:

Het maakt niet uit of je een liedje zingt op het toneel op school of op de televisie. Het is allebei even eng.

- a Denk eerst zelf na.
- b Geef elkaar om de beurt je mening. Vertel waarom je dat vindt.
- c Luister goed naar wat de ander zegt. Reageer op elkaar.

OPDRACHT 1

126 | 127 1

- a Waarom zouden kinderen meedoen aan een talentenshow op televisie? Schrijf het kort voor jezelf op.

- b Praat erover. Vertel elkaar wat je vindt.

- c Zou jij mee willen doen aan zo'n talentenshow? En zou je dan ook de winnaar willen zijn?

OPDRACHT 2

126 | 127 1 2 3

Denk na over de volgende vragen en geef elkaar je mening.

- a Fabienne denkt dat ze over een tijdje misschien niet meer beroemd is. Heeft ze gelijk denk je? Waarom?
- b Danny de Munk was al beroemd toen hij 11 was. En hij is dat nog steeds. Wat moet je doen om beroemd te blijven?
- c Danny de Munk zegt dat al die aandacht voor een kind lang niet altijd goed is. Ben je het met hem eens? Waarom wel of waarom niet?

 OPDRACHT 3 126 | 127 4 | 5

Emma Watson en Daniel Radcliffe speelden hoofdrollen in de films over Harry Potter.

Denk na over de volgende vragen en geef elkaar je mening.

- a Emma Watson moest er in alle films hetzelfde uitzien. Daarom mocht ze tien jaar lang haar lange haren niet afknippen. Wat vind jij daarvan? Zou jij het ook voor zo'n rol over hebben?
- b Zouden Emma en Daniel ook gewoon naar school zijn gegaan toen ze de films maakten?
- c Daniel en Emma hebben als kind zoveel geld verdiend met de film dat ze eigenlijk nooit meer hoeven te werken. Vind jij dat een kind zoveel geld mag verdienen?

 OPDRACHT 4 126 | 127 4 | 5

Emma en Daniel worden overal gevolgd door fotografen en journalisten.

Denk na over de volgende vragen en geef elkaar je mening.

- a Hoe zou jij het vinden om overal herkend te worden?
- b Wat vind jij: mogen Emma en Daniel tegen journalisten zeggen dat ze geen zin hebben om hun vragen te beantwoorden? Mag een fotograaf overal foto's maken?
- c Niet alles wat journalisten schrijven is positief. Niet elke foto is even leuk. Hoe kun je daar het best mee omgaan? Bedenk samen tips voor Daniel en Emma.

KIJK TERUG

Je hebt samen met je maatje over beroemd zijn gepraat.

- a Ben je nu positief of negatief over beroemd zijn?
- b Vind je dat je op een goede manier je mening hebt gegeven?
- c Heb je goed geluisterd naar wat de ander zei? Heb je erop gereageerd?

 GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 102 en 103
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 105

ZIE JE HET VOOR JE?

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar toneelposters. Je schrijft een aankondiging voor een toneelvoorstelling.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een aankondiging van een voorstelling maakt.

ZO ZIT HET!

- Hoe maak je een aankondiging van een voorstelling?
- Je schrijft een antwoord op deze vragen:
 - Wat is de naam van het toneelstuk?
 - Voor welke leeftijd is de voorstelling geschikt?
 - Waar is het?
 - Wanneer is het?
 - Waar kun je kaartjes kopen?
 - Je schrijft een zin op om mensen over te halen te komen kijken.

PROBER HET

Kijk naar het plaatje hierboven.

a Hoe heet de voorstelling op deze poster?

b Welke informatie ontbreekt er nog?

- ☐ de datum
- ☐ hoe laat het begint
- ☐ waar het is

c Met welke zin haal je mensen over om te komen kijken?

- ☐ Deze voorstelling duurt lang en heeft geen pauze!
- ☐ Een ontroerende voorstelling, voor jong en oud!

OPDRACHT 1

128 | 129

1

a Onderstreep wat goed is. Dit toneelstuk is wel | niet bedoeld voor kinderen van vier en vijf jaar.

b Wat ontbreekt er op deze poster?

- ☐ Hoe de voorstelling heet.
- ☐ Wanneer de voorstelling is.
- ☐ Waar het stuk gespeeld wordt.

c Welke zin moet jou overhalen om naar deze voorstelling te gaan?

- ☐ Om 8 uur bij de Ark.
- ☐ Nederlandse première!

OPDRACHT 2

128 | 129

2

a Wat staat er op deze poster?

- ☐ Voor welke leeftijd het bedoeld is.
- ☐ Hoe de voorstelling heet.
- ☐ Wie het stuk spelen.
- ☐ Hoe laat de voorstelling begint.

b Schrijf een zin op waardoor je iets meer te weten komt over deze voorstelling.

OPDRACHT 3 128 | 129 3

- a Maak de aankondiging van een voorstelling van *De Boevenkoning* af. Kijk goed wat er al op de poster staat. Voor wat er nog ontbreekt, mag je zelf iets bedenken.

De Boevenkoning

leeftijd: _____

plaats: _____

tijd: _____

kaartjes: _____

- b Bedenk een zin om een ander over te halen te komen kijken naar *De Boevenkoning*.

OPDRACHT 4 128 | 129 4 5 6

- a Kies een poster.

Ik kies voor poster: _____

- b Schrijf de aankondiging van de voorstelling. Vul zelf aan wat er ontbreekt.

OPDRACHT 5 128 | 129 4 5 6

Kijk nog eens naar de poster die je koos bij opdracht 4. Bedenk een zin om een ander over te halen om naar deze voorstelling te komen.

KIJK TERUG

- a Kijk nog eens naar je aankondiging bij opdracht 4. Is de voorstelling geschikt voor jouw leeftijd?
- ☐ nee, ik ben **te jong** | **te oud**
 - ☐ ja
- b Kijk eens naar de zin die je opschreef bij opdracht 5. Bedenk nu een zin waardoor mensen juist niet naar de voorstelling willen gaan kijken.

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 102 en 103
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 105

HET DOEK GAAT OPEN...

WAT GA JE DOEN?

Je schrijft een recensie over een voorstelling die je ziet op het filmpje.

Hier let je op:

- Schrijf de naam van de voorstelling op.
- Schrijf in het kort op waar de voorstelling over gaat.
- Schrijf op hoe de kostuums en het decor eruitzien, en welke geluidseffecten en muziek er te horen zijn.
- Schrijf op wat je bij de voorstelling voelt.
- Schrijf op waar je positief en waar je negatief over bent.
- Schrijf aan het eind of je de voorstelling aanraadt of juist afraadt.

OPDRACHT 1

a Bekijk samen het filmpje.

b Schrijf de titel van de theatervoorstelling boven aan het werkblad.

c Schrijf bij 1 op je werkblad kort op waar de voorstelling over gaat.

- Geef antwoorden op de volgende vragen:
- Wat was het belangrijkste in het verhaal?
 - Waar draait het om?
 - Wie waren de hoofdpersonen?
 - Hoe loopt het af?

OPDRACHT 2

Schrijf bij 2 op je werkblad een kort antwoord op:

- Hoe zien de kostuums eruit?
- Hoe ziet het decor eruit?
- Welke muziek en geluidseffecten zijn er te horen?

OPDRACHT 3

Schrijf bij 3 op je werkblad op wat je bij de voorstelling voelde. Werd je verdrietig of juist blij? Boos of opgewekt? Wat vond je ontroerend?

OPDRACHT 4

- a Schrijf bij 4 op je werkblad waar je positief over bent en waar je negatief over bent. Wat vond je leuk of mooi, en wat vond je minder leuk of mooi?
- Denk aan: het verhaal, de acteurs, of je het kon verstaan, de muziek, het decor.
- b Welke woorden die je kunt gebruiken voor positief of negatief passen erbij?

TIP: Kijk nog eens in les 6 in je brommerboek.

OPDRACHT 5

a Schrijf je recensie onderaan op je werkblad bij 5.

- Begin met: *Deze recensie gaat over...*
- Gebruik de aantekeningen op je werkblad.

b Schrijf aan het eind van je recensie of je de voorstelling een aanrader of een aftrader vindt.

WAT VIND JIJ VAN MIJN TEKST?

WAT GA JE DOEN?

Je leest elkaars recensies.
Je geeft elkaar een top en een tip. Je maakt je tekst beter.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Begint de recensie met de naam van de voorstelling?
- Staat er in het kort waar de voorstelling over gaat?
- Staat er iets in over het decor, de kostuums, de geluidseffecten en de muziek?
- Heeft je maatje geschreven wat hij bij de voorstelling voelde?
- Heeft je maatje geschreven waar hij positief en waar hij negatief over is?
- Is het duidelijk of je maatje de voorstelling aanraadt of afraadt?

OPDRACHT 2

- Heeft je maatje geschreven wat hij bij de voorstelling voelde? ja | nee
- Heeft je maatje geschreven waar hij positief en waar hij negatief over is? ja | nee
- Vindt je maatje het een aanrader of een afrader?

OPDRACHT 3

Kijk terug naar opdracht 1 en 2.
Geef elkaar een top en een tip.

- Welke top kreeg je van je maatje?

- Welke tip kreeg je van je maatje?

TIP: Ben je eerder klaar? Maak dan een tekening om bij je recensie te plakken. Bijvoorbeeld van iets uit de voorstelling.

OPDRACHT 4

Kijk nu weer naar je eigen beschrijving.

- Kun je wat doen met de tip bij 3b? ja | nee
- Pas je verhaal aan als dat nodig is.
- Schrijf je verhaal nu in het net.
 - Gebruik het werkblad.
 - Kijk of je geen spelfouten hebt gemaakt.

OPDRACHT 1

Lees de recensie van je maatje.

- Staat de naam van de voorstelling bovenaan? ja | nee
- Staat er in het kort waar de voorstelling over gaat? ja | nee
- Staat er iets in over het decor, de kostuums, de geluidseffecten en de muziek? ja | nee

MET EEN KOP ZEG JE MEER

WAT GA JE DOEN?

Je bedenkt een kop voor je recensie.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- De kop is kort.
- De kop heeft grotere letters en staat bovenaan.
- De kop maakt nieuwsgierig naar de voorstelling en naar jouw mening erover.
- Aan de kop kun je al zien of je vooral positief of negatief was over de voorstelling.

OPDRACHT 1

- a Welke kop maakt het meest nieuwsgierig?
- ☐ Mooie voorstelling
- ☐ Voor jong en oud
- ☐ Maffe voorstelling met knutsgek decor
- b Waarom?

OPDRACHT 4

Bespreek met je maatje de kop boven jullie recensies. Kun je direct zien dat het een titel is? Zie je ook wat je maatje van de voorstelling vond?

OPDRACHT 3

- a Kijk nog eens naar je kop.
- Klopt de kop met jouw mening over de voorstelling?
 - Maakt hij nieuwsgierig, denk je?
 - Vertel je niet te veel met je kop? Mensen moeten je recensie nog gaan lezen.
- b Ben je tevreden? Schrijf je kop dan boven je recensie in grote, vette letters.

OPDRACHT 2

Kijk nog eens naar je recensie.

a Ik vond de voorstelling een aanrader | afrader.

b Onderstreep in jouw recensie drie belangrijke woorden of stukjes van een zin die laten zien wat je van de voorstelling vond.

c Maak met die woorden een kop. Je hoeft niet alle woorden te gebruiken.

DIT VONDEN WIJ ERVAN!

WAT GA JE DOEN?

Je bekijkt recensies.

OPDRACHT 1

Lees eerst alle koppen.

- a Welke kop maakt je het nieuwsgierigst?

De kop van _____

- b Bij welke koppen verwacht je dat de recensie positief is over de voorstelling?

De koppen van _____

OPDRACHT 2

Lees alle recensies door.

- a Wie schreven er een lovende recensie?

- b Wie gaven het stuk een negatieve waardering?

OPDRACHT 3

- a Met welke meningen in de recensies ben jij het eens?

- b Met welke meningen ben je het niet eens?

KIK TERUG

Je leerde in de vorige les een goede kop boven je tekst te maken.

Bij 1a heb je een kop gekozen die je het nieuwsgierigst maakte.

- Paste de kop ook goed bij de recensie? ja | nee
- Vond je die recensie ook het leukst? ja | nee

Waarom?

★ OPDRACHT 1

a De schrijver van het toneelstuk noemt je:

- ☐ de acteur ☐ de auteur ☐ de componist

b De vloer waarop de voorstelling wordt gespeeld, heet:

- ☐ de plankenkoorts ☐ de première ☐ het podium

c Iemand die de leiding heeft over de uitvoering van een film of toneelstuk, heet:

- ☐ de regisseur ☐ de hoofdrol ☐ de componist

★ OPDRACHT 2

Vul het goede woord in.

Kies uit: lovend – aanraden – scènes – repetitie – negatief – repeteren.

Gisteren was de eerste _____ van het toneelstuk.

We hebben ook al wat _____ gespeeld.

_____ vind ik nooit zo leuk. Maar de regisseur

_____ was _____ over mijn spel. Gelukkig dus niet

_____ . Ik kan je _____ om te komen kijken.

★ OPDRACHT 3

Welk woord hoort erbij?

a Iemand die schrijft over het nieuws.

- ☐ de recensie ☐ het personage ☐ de journalist

b Als veel mensen je kennen en bewonderen.

- ☐ de pers ☐ de roem ☐ de kritiek

★ OPDRACHT 4

Welk woord past hierbij?

- ☐ afraden ☐ aanraden

★ OPDRACHT 5

Schrijf de woorden in de goede kolom.

Kies uit: langdradig – aanraden – negatief – afraden –

ovatie – voorspelbaar – roem – lovend.

WAT KUNT U
ONS AANBELEEN?

★ OPDRACHT 6

7 11 11 15 1

a Met wie heeft Ad de Bont om 10.00 uur een afspraak?

b Waarover spreken ze dan met elkaar?

c Wat zijn rekwisieten?

★ OPDRACHT 7

a Welke zin is waar? Onderstreep.

Dat wat de acteurs moeten zeggen, staat in het plot.

Dat wat de acteurs moeten zeggen, staat in het scenario.

Tijdens een auditie oefen je een voorstelling.
Tijdens een repetitie oefen je een voorstelling.

b Welke twee woorden zeggen iets over je gevoel?

- ☐ dolgelukkig ☐ langdradig
☐ ontroerend ☐ waardeloos

★ OPDRACHT 8

a Lees de omschrijving. Vul het goede woord in.

- 1 opschrijven
- 2 bedenkt en tekent hoe het eruit moet zien
- 3 voorwerpen op het toneel die laten zien waar het toneelstuk zich afspeelt
- 4 oefenen
- 5 beschrijving van de scènes
- 6 heeft de leiding over het toneelstuk en de acteurs
- 7 zorgt bij een voorstelling voor de geluiden
- 8 een speler in een toneelstuk of film

b Wat lees je onder de pijl? _____

★★ OPDRACHT 9

Als je plankenkoorts hebt, ben je niet echt ziek.
Wat betekenen de volgende soorten koorts?

a Het Nederlands elftal zat in de finale. Heel Nederland kreeg last van de Oranjekoorts.

Oranjekoorts is _____

Het had twee weken hard gevroren. De kranten schreven al over de Elfstedenkoorts.

Elfstedenkoorts is _____

b Waar heb je last van als je hooikoorts hebt?

★★ OPDRACHT 10

Gaat het om aanraden? Zet dan een 1 voor de zin.
Gaat het om afraden? Zet dan een 2 voor de zin.

- _____ 'De mosselen zou ik dit seizoen niet nemen.'
- _____ 'Dat zou ik u uit het hoofd willen praten.'
- _____ 'Ik zou haar graag willen voordragen.'
- _____ 'Ik adviseer je daarheen te gaan!'
- _____ 'Die film wil ik je ontraden!'

NA DE TOETS

★ OPDRACHT 1

a Wat hoort bij elkaar? Verbind.

Ik kreeg er tranen van in mijn ogen

Ik vergat bijna adem te halen

Ik was erg bang.

Ik was vrolijk en blij.

Ik was niet op mijn gemak.

• Ik was onrustig.

• Ik was geraakt.

• Ik was opgewekt.

• Ik was angstig.

• Ik was ademloos.

★ OPDRACHT 2

Maak positief wat negatief is. En omgekeerd.

stomme liedjes

erg leuk poppenspel

heel knap bedacht

een heldere stem

een lelijk decor

★ OPDRACHT 3

a Kijk naar het plaatje.

Dit publiek is positief | negatief over de voorstelling.

b Bedenk wat het publiek nu zou kunnen roepen.

★ OPDRACHT 4

Lees wat vijf kinderen van een film vonden:

'Goed!'

'Echt geweldig leuk!'

'Slecht!'

'Waardeloos!'

'Best wel leuk!'

Schrijf op wat zij vinden, van negatief naar positief.

Waardeloos!

★ OPDRACHT 5

Lees de zin en maak hem af.

• Ik word nieuwsgierig...

• Ik ben verbaasd...

• Ik voel me schuldig...

• Ik voel angst...

★★ OPDRACHT 7

Welk woord in de zin beschrijft een gevoel?

Onderstreep dat woord.

Schrijf onder de zin wat je denkt dat het woord betekent.

Hij reageerde geïrriteerd toen zij hem vroeg zijn kamer op te ruimen.

Zij was opgetogen over het reisje naar het pretpark.

Hij keek onthutst toen hij hoorde van het ongeluk.

★ OPDRACHT 6

In de woordzoeker staan woorden die een gevoel uitdrukken. Streep ze door.

Hoeveel woorden zijn het?

d	a	d	e	m	i	o	o	s
o	p	a	b	o	o	s	t	o
i	o	n		e		t	r	m
b	e	k	a	i	m	i	o	b
i	i	b	k	o	e	i	t	e
ij	b	a	n	g			s	r
		a	t	r	i	e	s	t
n	e	r	v	e	u	s		

★★ OPDRACHT 8

Beschrijf een pechdag. Of een geluksdag.

Beschrijf wat er gebeurde. En hoe je je daardoor voelde.

Gebruik woorden die je gevoel beschrijven. Begin zo:

Ik had een keer een **pechdag** | **geluksdag**, omdat

Toen voelde ik me

MET WIE SPREEK IK

WAT GA JE DOEN?

Je speelt het telefoonspel.
Je voert een telefoongesprek
waarin je een beetje toneel speelt.

OPDRACHT 1

Maak groepjes van vier. Verdeel de rollen.

de voorzitter:

de materialenbaas:

de tijdbewaker:

de stiltebaas:

Denk tijdens deze les goed aan je rol!

OPDRACHT 2

Knip de kaartjes van het werkblad los.

Leg ze met de achterkant naar boven op tafel.

Zet twee stoelen met de rug tegen elkaar.

OPDRACHT 3

Julie spelen het telefoonspel.

Daarin speel je een beetje toneel.

Je speelt dat je iemand bent die een telefoongesprek over

iets voert.

Het spel gaat zo:

De voorzitter wijst aan welke twee kinderen mogen

beginnen.

Pak een kaartje van de tafel.

Lees samen wat erop staat.

OPDRACHT 4

Zijn alle kaartjes op?

Bedenk dan zelf waar het telefoongesprek over moet

gaan. Het hoeft niet over toneel te gaan.

Denk aan:

– Je wilt iets per se weten.

– Je bent ergens boos over.

– Je vraagt iets heel raars.

Bedenk er rollen bij. Spreek met elkaar af wie welke rol

speelt.

Voer het telefoongesprek.

Klaar?

Nu mag het andere tweetal bellen.

Klaar? Speel het spel dan nog een keer, maar nu met een nieuw kaartje.

- Op het kaartje staan twee rollen.
Spreek af wie welke rol speelt.
- Voer nu een telefoongesprek. Speel wat erop het kaartje staat. Je mag er zelf dingen bij bedenken. Speel je rol zo goed mogelijk.
- Het telefoongesprek eindigt als één van jullie ophangt. Maar natuurlijk doe je dat het liefst pas als je je gelijk hebt gekregen.
- Klaar? Nu mag het andere tweetal het proberen. Verdeel eerst de rollen.
- Praat met zijn vieren over de telefoongesprekken:
– Wie speelde het best zijn rol?
– Wie had de beste argumenten?
– Welk telefoongesprek was het leukst?
– Wie kreeg het meest gelijk?

KIJK TERUG | PLANKENKOORTS

- Je hebt woorden geleerd. Welke woorden waren nieuw voor jou? Schrijf vijf woorden op.

- Je leerde dat sommige woorden iets over je gevoel zeggen. Andere woorden zeggen wat je van iets vindt. Schrijf er van elk drie op.

over je gevoel	over je mening

- Je hebt geleerd om argumenten voor en argumenten tegen te geven.
'Kinderen moeten vaker toneelspelen op school.'
Bedenk hier een argument tegen.

Dat vind ik niet, omdat _____

- Je hebt geleerd te beschrijven wat je ziet op het toneel. Schrijf twee dingen op waar je op kunt letten als je naar toneel kijkt.

- Je hebt geleerd hoe je een aankondiging maakt voor een voorstelling.
Wanneer kun je wat je geleerd hebt nog eens gebruiken?

- Je hebt geleerd hoe je een recensie schrijft.
Was je in jouw recensie positief of negatief over de voorstelling?

Schrijf het goede woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

OMSCHRIJVING

1	Een proefoptreden. Je zingt, speelt of danst om te laten zien wat je kunt.
2	Een voorwerp dat gebruikt wordt in een voorstelling.
3	Alle voorwerpen die op het podium staan tijdens een toneelstuk. Je kunt eraan zien waar de voorstelling zich afspeelt.
4	Iemand die er bij een voorstelling voor zorgt dat alle geluiden en stemmen goed te horen zijn.
5	Een groot applaus.
6	De eerste voorstelling.
7	Iemand die bedenkt en tekent hoe iets eruit moet gaan zien.
8	Met veel verschillende kleuren.
9	Als iets je een mooi en verdrietig gevoel geeft. Het raakt je gevoel.
10	Iemand die muziekstukken bedenkt en ze opschrijft met muzieknoten.

- de acteur
- de auditie
- de auteur
- de componist
- het decor
- dolgelukkig

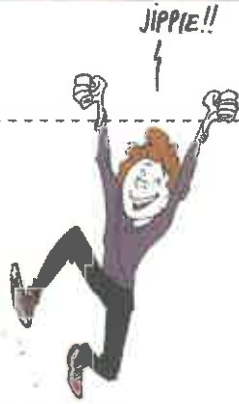
- de geluidsman
- de hoofdrol
- kleurrijk
- langdradig
- ontroerend
- de ontwerper
- de ovatie

- de plankenkoorts
- het podium
- de première
- de regisseur
- het rekwisiet
- repeteren
- de theateervoorstelling

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2

Zoek het tegengestelde. Verbind.

Ik voel er niets bij.	•	• de hoofdrol
boe-geroep	•	• de première
een bijrol	•	• kleurrijk
kleurloos	•	• een staande ovatie
de laatste voorstelling	•	• Het was ontroerend.

OPDRACHT 3

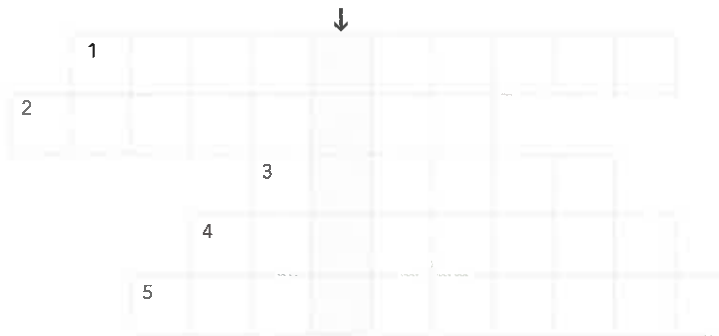
Wat betekent hetzelfde?

langdradig	de auteur
☐ fraai	☐ de schrijver
☐ saai	☐ de speler
de plankenkoorts	de auditie
☐ zenuwachtig zijn	☐ een voorstelling
☐ een besmettelijke ziekte	☐ een proefoptreden

OPDRACHT 4

a Lees de omschrijving. Vul het goede woord in.

- 1 slaapverwekkend, saai
- 2 de eerste voorstelling
- 3 iemand die een rol speelt
- 4 de belangrijkste rol op het toneel
- 5 Het raakt je gevoel. Je vindt het mooi en verdrietig.

b Welk woord lees je onder de pijl?

OPDRACHT 5

Onderstreep de goede woorden.

De regisseur **heeft de leiding** | **speelt de hoofdrol**.
 Planken in plankenkoorts betekent **wel** | **niet hetzelfde** als podium.
 Componist betekent **wel** | **niet hetzelfde** als geluidsman.
 Een rekwisiet **gebruik je bij een voorstelling** | **repeteer je**.

Schrijf het goede woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

OMSCHRIJVING

1	Iemand de raad geven iets niet te doen.
2	Hoe belangrijk en waardevol je iets vindt.
3	Iemand die voor een krant of tijdschrift schrijft wat hij van een voorstelling, boek of film vindt.
4	Zeggen wat er niet goed is aan wat iemand doet.
5	Het verloop van een verhaal van het begin tot het einde.
6	Grote bekendheid, bewonderd worden door heel veel mensen.
7	Aanprijzend, met complimenten.
8	Een mening over een boek, toneelstuk of film. Het is meestal geschreven in een krant of tijdschrift.
9	Een persoon die in een boek, toneelstuk of film voorkomt.
10	Een bijzonder geluid dat te horen is in een voorstelling.

• aanraden	• aftraden	• het geluidseffect	• de kritiek	• lovend	• negatief
• noteren	• de pers	• het personage	• het plot	• de recensie	• de recensent
• de repetitie	• de roem	• het scenario	• de scène	• het theatergezelschap	• voorspelbaar
					• de waardering

WOORDENSCHAT

GEWELDIG!
WAT HEBBEN JULIE
DAT SLIM OPGELOST.

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2

Schrijf het tegengestelde op.

onvoorspelbaar

aanraden

negatief

OPDRACHT 3

Welk woord van de week past hierbij?

Een stukje uit een toneelstuk.

Iets kort opschrijven.

Iemand in een verhaal of een film.

Hij schrijft in de krant over voorstellingen.

Een tekst met je mening over iets.

OPDRACHT 4

a Wat is waar?

Omcirkel de goede letters.

- ☐ e Kritiek geef je als je zegt wat je van iets vindt.
- ☐ s Kritiek geef je alleen als je lovend over iets bent.
- ☐ o Een scenario maak je voor een film of toneelstuk.
- ☐ r Een scenario is eigenlijk gewoon een verhaal.

- ☐ e iets wat onverwacht komt, is voorspelbaar.
- ☐ r iets wat je al lang verwachtte, noem je voorspelbaar.
- ☐ m Het plot is het verloop van een verhaal, van het begin tot het eind.
- ☐ p Het plot is een oordeel over een boek, toneelstuk of film.

b Welk woord kun je maken van de vier letters?

c Welk woord kun je maken van de andere letters?

OPDRACHT 5

Welk woord van de week staat hier?

- a Het is een groep mensen. Ze spelen een toneelstuk. Dat doen ze door heel het land.
Het is een
- b Door de luidsprekers hoor je tijdens het toneelstuk krakende voetstappen op de trap.
Dat noem je een
- c Als je bij elkaar komt om te oefenen, is dat een

SPELLEN MET TAAL

OPDRACHT 1

Welke twee zinnen passen bij het woord *ontroerend*?

- ☐ Echt goed vond ik de hoofdrolspeler niet.
- ☐ Tijdens de voorstelling kreeg ik de tranen in mijn ogen.
- ☐ Ik moest bij die scène lachen en huilen tegelijk.
- ☐ Het decor van die voorstelling was prachtig.
- ☐ Na afloop gaf het publiek een luid applaus.

OPDRACHT 2

a Gooi de letters van het woord *ontroerend* door elkaar. Welke woorden kun je met die letters maken?

b Kies vier woorden die je bij a opschreef. Maak een zin van minstens acht woorden waar die vier woorden in voorkomen.

OPDRACHT 3

Welke uitdrukking staat hier?

De uitdrukking betekent: Je moet geld verdienen om te kunnen leven.

OPDRACHT 4

De geluidsman zorgt voor de geluiden in de film of op het toneel. Bedenk in elke kolom nog vijf geluiden. Maak in je hoofd steeds deze zin af: *Het geluid van een...* Kijk ook naar het voorbeeld.

dingen	dieren
rinkelende	fietsbel
rem	krijgende
raam	muis
trein	eend
vuurwerk	bij
	poes

SPELEN MET TAAL

OPDRACHT 1

- a Kleur de letters van het woord *lovend*.

N L O O T V E E R N E D N

- b Welk woord blijft er over?
- c Welke woorden staan hier? Sla steeds een letter over.

P R E E R P S E O T N I A T G I E E S S

N S E C G E A N T A I R E I F O

A P A O N S R I A T D I E E N F

OPDRACHT 2

Bij de dropfabriek vinden ze hun drop een aanrader.
Hun reclame is: *We zijn in onze nopjes, met de lekkerste dropjes.*

Maak zelf zo'n zin. Doe het zo:

stap 1 Schrijf op waarvoor je een de zin bedenkt.

stap 2 Schrijf op wat je daar goed aan vindt.

stap 3 Bedenk een paar korte zinnen. Het liefst met rijm.

OPDRACHT 3

Met een groepje in jouw klas begin je een toneelclub.
Bedenk een leuke naam voor de club.

- a Bedenk eerst een hele positieve naam, zodat iedereen bij de club wil.

Bijvoorbeeld: de toneelclub zonder plankenkoorts.

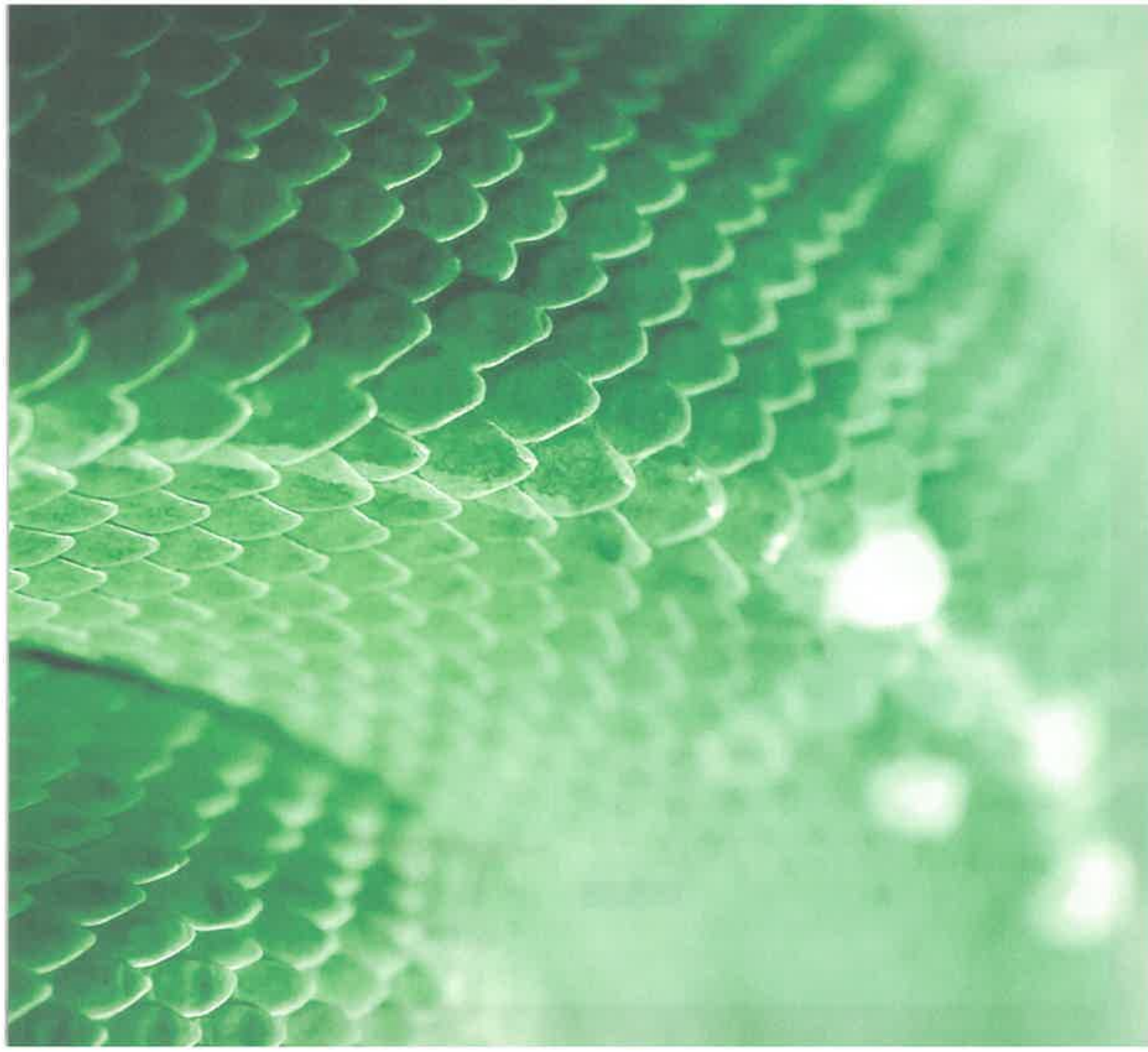
- b Bedenk nu een negatieve naam zodat niemand erbij wil.
Bijvoorbeeld: de toneelclub van bange watjes.

- c Welke naam vind je het leukst?

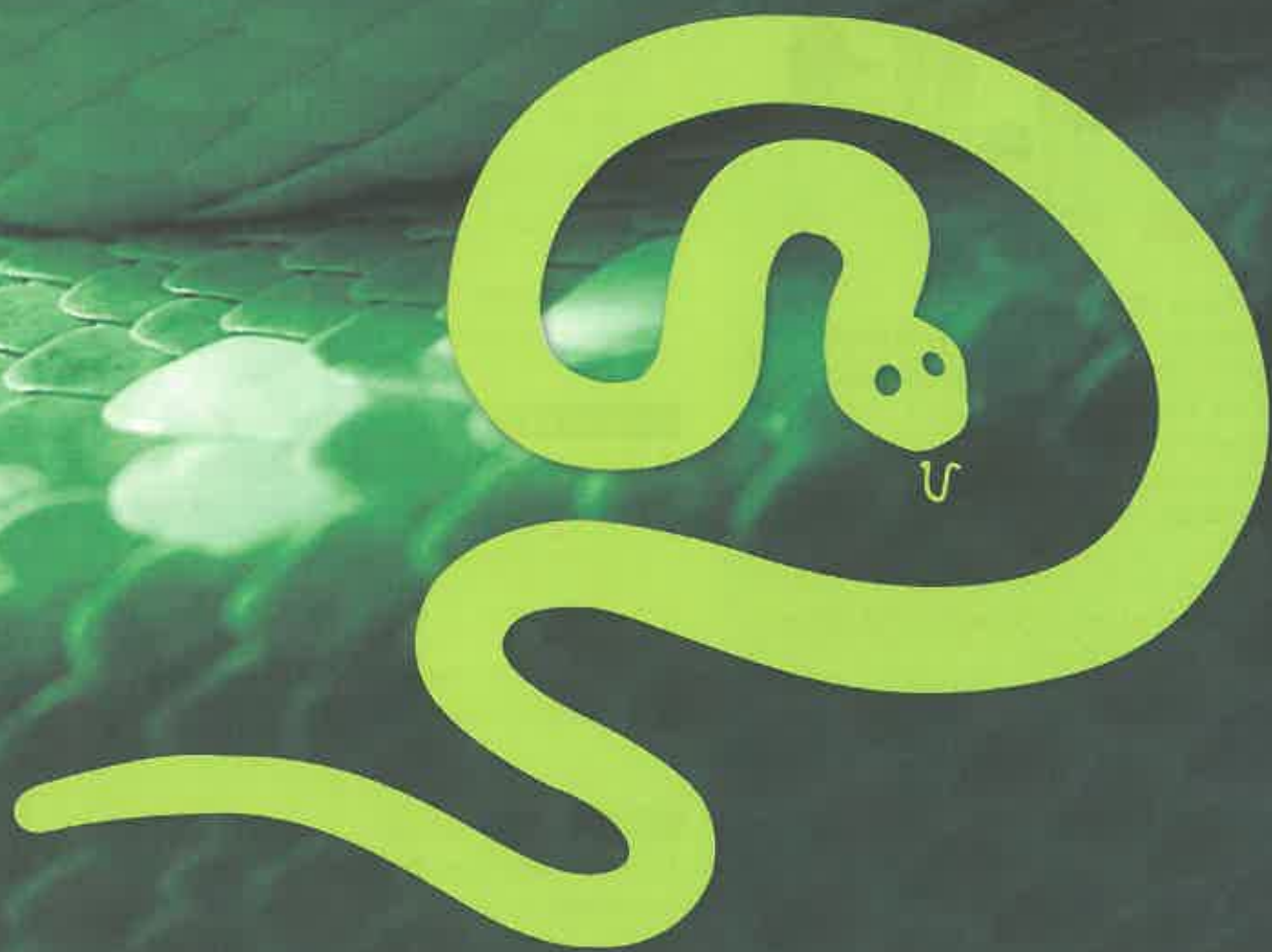
OPDRACHT 4

Steeds een letter minder. Kijk naar het voorbeeld.

kritiek	lovend	afraden
kriekt		
krikt		
rikt		
tik		
ik		
i		

jungle

MET JUNGTEREIZEN NAAR BORNEO

WAT GA JE DOEN?

Je zoekt de betekenis van woorden die met jungle te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET!

- Hoe vind je de betekenis van een woord?
- Je leest erover. Je kunt verder lezen. De betekenis staat in de volgende zin. Je kunt ook teruglezen. De betekenis staat in de vorige zin.
 - Je kijkt naar een plaatje.
 - Je vraagt het aan iemand die het weet.
 - Je zoekt het woord op.

PROBEER HET!

De brulaap maakte een oorverdovend lawaai. Het was zo ontzettend hard dat ik ervan schrok.

a Wat betekent oorverdovend?

b Hoe heb je de betekenis gevonden?

- Ik las terug.
- Ik las verder.
- Ik vroeg het aan iemand die het weet.
- Ik zocht het op.
- Ik kende het woord al.

OPDRACHT 1

Welke woorden betekenen ongeveer hetzelfde?

Verbind.

• spannend of bijzonder

• het natuurgebied dat beschermd wordt

• rekening houden met de natuur.

• plaatselijk

• de plek waar je woont, meestal maar kort

• de expeditie

• het natuurreservaat

• lokaal

• het verblijf

• duurzaam

• spectaculair

OPDRACHT 2

a Welke woorden betekenen ongeveer hetzelfde? Verbind.

• verkennen

• praten

• communiceren

• ontdekken

• observeren

• kijken

b Welke twee woorden van de week betekenen ongeveer hetzelfde als de jungle?

OPDRACHT 3

Goed of fout? Lees de zinnen. Onderstreep het goede antwoord.

Afgelegen gebieden zijn dichtbij | ver weg.

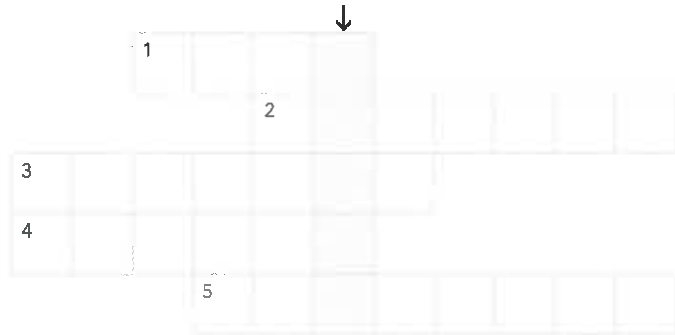
Het leefgebied van de orang-oetan is de omgeving waarhet dier slaapt, eet en jongen krijgt | maar kort woont.

- 3 Het opvangcentrum is een gebied waar orang-oetans **vrij kunnen leven | worden verzorgd en geholpen.**
- 4 De roep van de brulaap is oorverdovend. Je hoort hem **als hij in de buurt is | al van ver.**

OPDRACHT 4 132 | 133

a Vul in.

- 1 iemand die de weg wijst
- 2 hieronder ben je veilig voor insecten
- 3 hierdoor verdwijnt er steeds meer regenwoud
- 4 warme landen die een jungle hebben
- 5 als iets nog door niemand is aangeraakt of veranderd is

b Wat lees je onder de pijl?

OPDRACHT 5

Maak het woordweb af.

Kies uit: **de gids – de houtkap – oorverdovend – verkennen – de jungle.**

de expeditie

KIJK TERUG

- a Schrijf een woord van de week op waar je de betekenis nu goed van kent.
- b Hoe heb je de betekenis gevonden?
- ☐ Ik las erover.
 - ☐ Ik keek naar een plaatje.
 - ☐ Ik vroeg het.
 - ☐ Ik zocht het op in een woordenboek.
- c Welke woorden van de week ken je nog niet zo goed? In de volgende lessen leer je de betekenis van deze woorden beter kennen.

WOORDEN VAN DE WEEK

- afgelegen
- communiceren
- duurzaam
- de expeditie
- de gids
- de houtkap
- de jungle
- de klamboe
- het leefgebied
- lokaal
- het natuurreservaat
- observeren
- ongerept
- oorverdovend
- het opvangcentrum
- het regenwoud
- spectaculair
- de tropen
- het verblijf
- verkennen

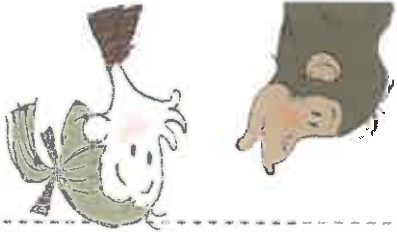
PRATEN MET JE LICHAAM

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar lichaamstaal bij mensen en dieren.

WET LEER JE ERVAN?

Je leert dat er manieren zijn om met je lichaam te communiceren, zonder dat je woorden gebruikt.

ZO ZIT HET!

- Hoe communiceren mensen en dieren met hun lichaam?
- met hun houding, dus hoe ze staan of zitten
 - met de manier waarop ze kijken
 - met de gebaren die ze maken

PROBEER HET

- a Wat zegt een hond als hij je zijn tanden laat zien?
- ☐ Kom dichterbij.
☐ Kom niet dichterbij.
- b Wat zegt een mens als hij met zijn armen in zijn zij staat?
- ☐ Ik ben bang.
☐ Kom maar op!

- a Zoek bij elke **boodschap** een foto van een dier en een foto van een mens. Schrijf op wat je ziet op de foto.

OPDRACHT 2

- ☐ Oh nee!
☐ Joepie!

Wat zeg je als je je hand voor je mond houdt?

OPDRACHT 1

boodschap	foto van dier	foto van mens
Ik vind je lief.		
Kijk uit, ik ben gevaarlijk!		
Ik wil het niet zien.		
Kijk eens hoe mooi ik ben!		
Kijk eens hoe sterk ik ben!		
Kom, dans met mij.		

- b Er zijn vier foto's over bij bron 1. Zoek de goede foto's bij elkaar. Schrijf op wat ze met hun lichaamstaal zeggen.

De foto van de jongen die ineengedoken zit, hoort bij de foto van _____

Dit is de boodschap: _____

De foto van de aap met de baby hoort bij de foto van _____

Dit is de boodschap: _____

OPDRACHT 3 135

- a Schrijf op wat de gebaren betekenen, van links naar rechts.

foto	boodschap
1	
2	
3	
4	

- b Wat zeg je als je je schouders laat hangen?
- ☐ Ik heb geen zin. ☐ Ik ga er tegenaan!
- c Wat zeg je als je iemand niet durft aan te kijken?
- ☐ Ik ben heel zeker van mezelf.
- ☐ Ik ben verlegen.

OPDRACHT 4

Wat kun je als mens nog meer laten zien met je lichaam?

Bedenk een gevoel en de boodschap die erbij hoort.

bijvoorbeeld: blij: armen in de lucht.

KIJK TERUG

Wat hoort bij lichaamstaal?

- ☐ manier van kijken
- ☐ neuriën
- ☐ uitleggen
- ☐ gebaren
- ☐ hoe je staat of zit
- ☐ praten

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 134 en 135
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 138

GOED VOORBEREID

WAT GA JE DOEN?

Je overlegt wat je mee zou nemen naar de jungle. Je probeert elkaar te overtuigen.

WET LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je anderen kunt overtuigen.

ZO ZIT HET!

Hoe kun je anderen overtuigen?

- Je vertelt duidelijk wat jij vindt.
- Je geeft goede argumenten. Gebruik woorden als *omdat* en *daarom*.
- Je luistert goed naar de argumenten van je maatje.
- Je reageert op elkaar.

PROBEER HET

Moet je veel durven als je in de jungle op vakantie gaat? Met welk antwoord ben jij het meest eens?

☐ Ja, omdat de jungle gevaarlijk kan zijn. Om er te overleven moet je veel durven. Stel je voor dat je een gevaarlijk dier tegenkomt. Dan moet je daarmee durven te vechten.

☐ Nee. De jungle kan gevaarlijk zijn. Daarom moet je vooral je verstand gebruiken. Je kunt beter besluiten om te vluchten als je een gevaarlijk dier tegenkomt.

OPDRACHT 1

136 | 137

a Wat zou jij zeker meenemen als je een paar dagen naar de jungle gaat? Zet twee kruisjes.

- ☐ een zakmes ☐ eten en drinken
☐ een klamboe ☐ verband en pleisters

b Welk voorwerp van 1a wil je zeker niet vergeten? Schrijf ook kort op waarom niet.

OPDRACHT 2

136 | 137

a Jij of je maatje doet de ogen dicht en prikt met de vinger op de plaat in het bronnenboek. Welk voorwerp is het?

b Vertel de ander wat je hiermee in de jungle kunt doen. Is het handig? Of heb je er eigenlijk niets aan? Waarom? Overleg met elkaar. Prik allebei vijf keer.

OPDRACHT 3

136 | 137

a Schrijf op welke drie voorwerpen jij het handigst vindt om een paar dagen te overleven in de jungle. Laat je maatje nog niet zien wat je opschrijft.

b Vergelijk jullie lijstjes. Welke voorwerpen staan op beide lijstjes? Welke niet? Vertel elkaar waarom je die voorwerpen op je lijstje hebt gezet. Probeer goede argumenten te geven. Luister goed naar elkaar.

c Maak nu een top 3 voor jullie samen. Overleg goed.

1 _____

2 _____

3 _____

OPDRACHT 4 136 | 137

a Probeer het nu eens te worden: welk voorwerp van 3c is het allerhandigst? Luister goed naar elkaars argumenten. Schrijf op welk voorwerp jullie gekozen hebben.

b Welke argumenten hebben jullie bedacht? Schrijf ze kort op.

KIJK TERUG

a Kijk naar je lijstje bij 3a.

- ☐ Mijn maatje en ik hadden verschillende voorwerpen op ons lijstje.
- ☐ Mijn maatje en ik hadden precies dezelfde voorwerpen op ons lijstje.
- ☐ Mijn maatje en ik hadden een aantal dezelfde voorwerpen, en een aantal verschillende op ons lijstje.

b Veranderde je van mening nadat je samen had overlegd?
ja | nee

Lukte het jou om je maatje te overtuigen? ja | nee

c Wat vind je het beste argument dat je bedacht hebt bij 3b?

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 134 en 135
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 138

KIJKEN EN BESCHRIJVEN

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar foto's. Je beschrijft kort wat je ziet.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een korte beschrijving maakt.

ZO ZIT HET!

Hoe maak je een korte beschrijving?

- Je stelt jezelf wh-vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe.
- Je schrijft de antwoorden op in steekwoorden of korte zinnen.
- Je maakt dan een beschrijving. Je maakt volledige zinnen.
- Je gebruikt de antwoorden op de wh-vragen.

PROBEER HET!

Bekijk het plaatje hierboven.

- a Op welke wh-vragen vind je het antwoord door naar het plaatje te kijken?
- ☐ Wie zie je?
 - ☐ Waar komt ze vandaan?
- b Welke wat-vraag zou je nog meer kunnen stellen?

☐ Wat doet ze?

☐ Hoe heet ze?

OPDRACHT 1

130 | 139

Een belangrijke vraag die je bij elke foto kunt stellen is: Wat zie je? Schrijf bij elke bron een kort antwoord.

bron 3

insect, lijkt op takje

bron 4

bron 5

bron 6

bron 7

OPDRACHT 2

138 | 139

Maak goede wh-vragen.

bron 1

Waar zit de neusaap?

Wat

Hoe

bron 2

Wat

Waarom

OPDRACHT 3 138 | 139 **3 4 5 6 7**

- a** Kies een bron. Bekijk hem goed en lees wat erbij staat. Bedenk er twee wh-vragen bij. Schrijf ook het antwoord op.

- b** Maak nu een korte beschrijving bij de bron. Maak volledige zinnen. Gebruik de antwoorden op je wh-vragen. Begin met het antwoord op wie of wat.

TIP: Kijk als voorbeeld naar de beschrijvingen bij bron 1 en 2.

KIJK TERUG

- a** Hebben de wh-vragen je geholpen bij het maken van de beschrijving? **ja | nee**
- b** Begint je beschrijving met het antwoord op de vraag *wie* of *wat*? **ja | nee**
- c** Heb je in duidelijke zinnen beschreven wat er op de foto te zien is? **ja | nee**

 GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 134 en 135
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 138

OVERTLEVEN IN DE WILDERNIS

WAT GA JE DOENS?

Je zoekt de betekenis van woorden die met jungle te maken hebben.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert de betekenis van woorden.

ZO ZIT HET!

Hoe vind je de betekenis van een woord?

- Je leest erover. Bij samengestelde woorden zegt het eerste deel van het woord vaak iets over het laatste deel.

- Je kijkt naar een plaatje.
- Je vraagt het aan iemand die het weet.
- Je zoekt het woord op.

PROBEER HET!

- Je leerde het woord *regenwoud*. Zet een streep onder het goede antwoord. Een *regenwoud* is een soort regen | woud.
- Je bekijkt een survivalgids.
- Een survivalgids is een over

OPDRACHT 1

- Kijk naar de delen van het woord. Maak de zinnen af.

Een klimplant is een _____ die ergens

tegenaan _____
Een insectenbeet is een _____ van een

Huidirritatie is _____ van de

_____. Je huid wordt rood of gaat jeuken.

Een bloedzuiger is een beest dat _____

Diervriendelijk betekent dat het _____ is voor

- Zoek nog twee samengestelde woorden.

- Zoek de betekenis van de twee woorden door te kijken naar de delen. Schrijf het op zoals bij opdracht a.

OPDRACHT 2 140 | 141

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

vermijden	•	•	zorgen dat het niet gebeurt
bevatten	•	•	ontwijken, zorgen dat je er niets mee te maken krijgt
voorkomen	•	•	schoonmaken zodat er geen bacteriën meer op zitten
ontsmetten	•	•	iets in zich hebben

OPDRACHT 3

- a Ben jij een echte survival-kampioen? Test je kennis. Omcirkel de goede letters.
- z Lianen zijn wortels die onder de grond groeien.
- a In de jungle transpireer je veel. Daarom moet je veel water drinken.
- o Iemand die liever thuisblijft, is een echte avonturier.
- s Een bloedzuiger kun je het beste van je huid aftrekken.
- ! De inheemse bevolking weet welke planten uit de wildernis je kunt eten.
- v Als water vies is, moet je het ontsmetten voordat je het drinkt.
- b Schrijf de letters op die voor de goede zinnen staan. Welk woord kun je ermee maken?
- c Wat kun je met het woord van b doen?

OPDRACHT 4 140 | 141

Vul het goede woord van de week in.

In het regenwoud _____ het van de insecten.

Er zijn er een heleboel.

De _____ bevolking

kent de gevaren van het regenwoud.

Wist je dat sprinkhanen, rupsen en wormen geschikt zijn om te eten?

Deze dieren zijn _____

Als je de hele survivalgids leest, weet je veel. Dan ben je bijna een _____

Deze klimplanten groeien aan een boom. Ze heten _____

KIJK TERUG

- a Schrijf hier een samengesteld woord op dat je deze les hebt geleerd.
- b Leg uit wat het woord van opdracht a is. Doe het zoals bij 1a.

WOORDEN VAN DE WEEK

- de avonturier
- bevatten
- de bloedzuiger
- diervriendelijk
- eetbaar
- de expert
- de huidirritatie
- inheems
- de insectenbeet
- de klimplant
- de liaan
- het ongedierte
- ontsmetten
- het paradijs
- de survivalgids
- transpireren
- vermijden
- voorkomen
- wemelen
- de wildernis

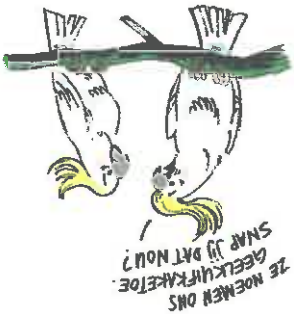
OP ZOEK NAAR DE KANARIËFANT

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar de namen van dieren en je bedenkt nieuwe dierenamen.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je nieuwe dierenamen bedenkt.

Hoe bedenkt je een nieuwe dierennaam?

- Je denkt na over het dier:

- Waar leeft hij?

- Hoe ziet hij eruit?

- Wat doet hij?

- Je zet een van die woorden voor de naam van het dier.

Bijvoorbeeld: boomkikker, roodstaartpapegaai,

slingeraap.

PROBLEEM HET

Wat denk jij?

- a Waar leeft een zee-egel?

- b Hoe ziet een roodborstje eruit?

- c Welk geluid maakt een bruilikkker?

OPDRACHT 1

- a Wat valt je op aan de naam *springspin*?

Spring zegt iets over:

- waar het dier leeft.

- hoe het dier eruitziet.

- wat het dier doet.

- b Hoe komt de *springspin* aan zijn naam?

OPDRACHT 2

Bekijk de naam van het dier. Zet telkens een kruisje in het goede vak. Waar zegt de naam iets over?

- waar het dier leeft

- hoe het dier eruitziet

- wat het dier doet

klompvoetkikker	bergweit	hamerhaai	schreeuwend	poolvos	jachtluipaard	zeeslang	potloodvis
waar het leeft							
hoe het eruitziet							
wat het doet							

OPDRACHT 3 142 | 143

- a Welke foto hoort bij de dieren naam? Schrijf de letter van die foto in de eerste **kolom**.

letter	naam	de naam past, omdat
	reuzenfluitkikker	
	brulaap	
	brilvogel	
	slangenhalsvogel	
	luiaard	

- b Welk woord lees je in de eerste kolom van boven naar beneden?
- c Vul nu in de derde kolom bij elk dier in waarom je de naam bij het dier vindt passen.

OPDRACHT 4 142 | 143

Bekijk foto P. Dit dier is pas ontdekt en heeft nog geen naam.

- a Waar leeft hij?

Hoe ziet hij eruit?

Wat doet hij of wat zou hij kunnen doen?

- b Bedenk een naam voor het dier. Kijk goed naar wat je opschreef bij opdracht a.

KIJK TERUG

Hoe bedenk je een nieuwe dieren naam?

- ☐ door te kijken naar waar het dier leeft
- ☐ door te kijken naar hoe oud het dier is
- ☐ door te kijken naar hoe het dier eruit ziet
- ☐ door te kijken naar wat het dier niet kan
- ☐ door te kijken naar wat het dier doet

 GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 136 en 137
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 139

RED HET REGENWOUD!

WAT GA JE DOENS?

Je praat over actie voeren.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een
denkgesprek voert.

ZO ZIT HET!

Hoe voer je een denkgesprek?

- Je denkt eerst zelf na.
- Je vertelt wat je van iets vindt: je geeft je mening en zegt waarom je dat vindt.
- Je luistert goed naar wat de ander zegt. En je reageert daarop.

PROBEER HET

Actie voeren om het regenwoud te redden is iets voor grote mensen.

- a Denk na over deze zin. Ben je het ermee eens? ja | nee
- b Waarom wel of niet? Schrijf het kort op.

- c Vertel elkaar wat je vindt en waarom.

OPDRACHT 1 144 | 145

- Lees wat Zaira schrijft. Zij vraagt zich af waar de dieren heen moeten.
- a Waar kunnen de dieren volgens jou heen?

OPDRACHT 2 144 | 145

- b Vertel het aan je groepje en luister naar wat de anderen hebben bedacht.
- c Wat zou de beste oplossing zijn voor de dieren, denken jullie? En waarom?
- Lees wat Rutger schrijft. Hij vindt dat je beter iets kunt doen voor het milieu in Nederland.
- a Ben jij het met hem eens? Schrijf kort op waarom wel of niet.

- b Lees welke oplossingen Teddy, Sascha, Ivan, Dennis en Yazid hebben. Welke twee oplossingen vind jij de beste?

- c Vertel elkaar waarom je deze koos. Bespreek samen welke van de oplossingen de allerbeste is. Schrijf kort op waarom.

OPDRACHT 3 144 | 145

Lees wat Lucia schrijft. Zij wil graag een actie organiseren voor de baby-aapjes.

- a Bedenk een actie die zij zou kunnen organiseren.
- b Vertel elkaar wat je bedacht hebt. Welke actie vind jij de beste en waarom?
- c Zou je zelf aan zo'n actie meedoen? Waarom wel of niet?

KEER TERUG

- a Bij welke vraag hadden jullie het beste gesprek?
- b Hoe kwam dat, denk je?
- ☐ We vonden het onderwerp interessant.
 - ☐ We hadden allemaal een andere mening.
 - ☐ We stelden elkaar vragen.
- c Is iedereen aan het woord geweest en hebben jullie goed naar elkaar geluisterd? ja | nee

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 136 en 137
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 139

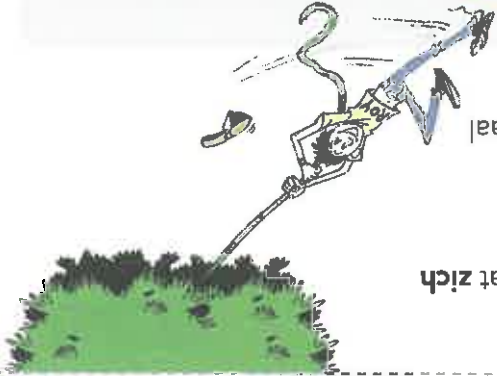
WIE ZAT WAT WAAR TE DOEN?

WAT GA JE DOEN?

Je schrijft een verhaal dat zich afspeelt in de jungle.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert hoe je een verhaal bedenkt bij foto's.

ZO ZIT HET!

Hoe bedenkt je een verhaal bij foto's?

- Je kijkt goed naar wat je ziet.
- Je bedenkt er een verhaal bij. Je geeft antwoord op de vragen:

- Over wie gaat het? – Waar is het?
- Wat gebeurt er? – Hoe loopt het af?
- Je schrijft je antwoorden in steekwoorden of korte zinnen op. Dat wordt je *schrijfbplan*.

PROBEER HET

Kijk naar het plaatje boven aan deze bladzijde.

- a Op welke twee vragen kun je het antwoord geven?
- Schrijf het antwoord er ook bij.

- b Op welke twee vragen uit 'Zo zit het!' moet je het antwoord dus nog verzinnen?

OPDRACHT 1

OPDRACHT 2

- a Bekijk de foto's. Kies er zes uit om een verhaal bij te bedenken.

- b Je krijgt een werkblad. Knip de foto's die je bij opdracht a koos uit.

Bedenk een verhaal bij de zes foto's.

- a Kies een volgorde.

- b Kijk naar wat je ziet en gebruik je fantasie. Geef kort antwoord op de volgende vragen.

Dat wordt je schrijfbplan.

Over wie gaat het? Dit wordt de **hoofdpersoon** van je verhaal.

Waar is het?

- c Wat gebeurt de *hoofdpersoon*?
Kijk goed naar de foto's. Gebruik je fantasie en schrijf het per foto op.

TIP: Gebruik steekwoorden en korte zinnen, zoals in les 4.

foto _____

foto _____

foto _____

foto _____

foto _____

foto _____

d. Schrijf het kort op.

OPDRACHT 3 146 | 147

Lees je schrijfplan en kijk naar de foto's.

- a Past je verhaal bij de foto's? ja | nee
- b Ben je tevreden met wat je bedacht hebt? ja | nee
- c Heb je bij opdracht a of b nee geantwoord?
Verbeter dan je schrijfplan.

KIJK TERUG

- a Heb je goed naar de foto's gekeken? ja | nee
- b Klopt de volgorde van de foto's bij je verhaal? ja | nee
- c Staat het antwoord op de volgende vragen in je schrijfplan?
 - Over wie gaat het? ja | nee
 - Waar is het? ja | nee
 - Wat gebeurt er? ja | nee
 - Hoe loopt het af? ja | nee

GA VERDER

Wat ga je doen?

- ☐ woordenschat oefenen op bladzijde 136 en 137
- ☐ woordenschat oefenen op de computer
- ☐ spelen met taal op bladzijde 139

JUNGLE-AVONTUREN

WAT GA JE DOEN?

Je schrijft een fantasieverhaal bij foto's. In het verhaal vertel je wat de hoofdpersoon in de jungle beleeft.

ZO ZIT HET!

- Hoe schrijf je een fantasieverhaal?
- Kies een hoofdpersoon.
- Vertel waar de hoofdpersoon is.
- Vertel wat de hoofdpersoon beleeft.
- Wat eerst, wat daarna?
- Vertel wat hij ziet, wat hij denkt, hoe hij zich voelt.
- Vertel hoe het verhaal afloopt.

OPDRACHT 1

Pak je schrijfpplan en je foto's van les 8.

- Vertel je maatje wat je van plan bent op te schrijven. Je maatje mag vragen stellen als iets niet duidelijk is.
- Wie is de hoofdpersoon?
- Wat beleeft hij? Wat eerst, wat daarna?
- Wat ziet hij, wat denkt hij, hoe voelt hij zich?
- Hoe loopt het verhaal af?

- Ben je nog niet tevreden? Verander je schrijfpplan of verander de volgorde van de foto's.
- Plak de foto's in de goede volgorde op een apart blaadje.

OPDRACHT 2

- Schrijf je verhaal in het klad op een apart blaadje. Denk ook aan de vragen van je maatje.
- Volg je schrijfpplan.
 - Let op de volgorde van de foto's.
 - Maak mooie zinnen.

OPDRACHT 3

Lees je kladversie door. Ben je tevreden? Nee? Verbeter dan je verhaal.

OPDRACHT 4

Bedenk een titel. Zet die boven je verhaal.

TIP: Kijk naar de woorden van de week. Misschien kun je ze in je verhaal gebruiken.

GOED BEDACHT

WAT GA JE DOEN?

Je leest elkaars fantasieverhaal.
Je geeft elkaar tops en tips.

ZO ZIT HET!

Hier let je op bij het lezen van het fantasieverhaal:

- Staat erin wie de hoofdpersoon is?
- Staat erin waar de hoofdpersoon is?
- Staat erin wat de hoofdpersoon beleeft?
- Staat erin wat hij ziet, wat hij denkt, hoe hij zich voelt?
- Staat erin hoe het verhaal afloopt?

OPDRACHT 1

Lees het verhaal van je maatje. Pak ook de foto's erbij.

a Wie is de hoofdpersoon?

b Waar is de hoofdpersoon?

OPDRACHT 2

a Staat in het verhaal wat de hoofdpersoon beleeft? ja | nee

b Klopt dat met wat je op de foto's ziet? ja | nee

OPDRACHT 3

Hoe voelt de hoofdpersoon zich?

OPDRACHT 4

Vind je het een duidelijk einde? Waarom wel of niet?

OPDRACHT 5

Kijk terug naar opdracht 1, 2, 3 en 4. Geef elkaar een top en een tip.

a Welke top kreeg je van je maatje?

b Welke tip kreeg je van je maatje?

OPDRACHT 6

Kijk nu weer naar je eigen verhaal.

a Kun je wat doen met de tip bij 5b? ja | nee

b Pas je verhaal aan als dat nodig is.

c Schrijf je verhaal nu in het net.

- Gebruik een apart blaadje.
- Kijk of je geen spelfouten hebt gemaakt.

LUISTER GOED

WAT GA JE DOEN?

Je oefent met het voorlezen van je verhaal.

ZO ZIT HET!

Hier let je op:

- Spreek duidelijk: open je mond verder dan je gewend bent.
- Gebruik de leestekens. Bij een punt en komma moet je even wachten, bij een vraagteken gaat je stem omhoog.
- Breng het verhaal tot leven met je stem. Wissel af met hard en zacht praten. En met snel en langzaam praten.
- Kijk je publiek af en toe aan.

Houd het blaadje niet voor je gezicht.

OPDRACHT 1

Lees je eigen verhaal door. Bedenk hoe je het gaat voorlezen. Waar kun je het beste hard praten? En waar zacht? Welke zinnen ga je snel zeggen? En welke juist langzaam?

TIP: Gebruik tekenen in je verhaal waardoor je ziet waar je hard of zacht wilt lezen.

a Lees je verhaal aan elkaar voor. Let op de punten bij 'Zo zit het!'

OPDRACHT 2

b Vertel elkaar welk stuk uit het verhaal het beste werd voorgelezen. Vertel ook wat er nog beter kan.

c Schrijf op waar je de volgende keer beter op wilt letten bij het voorlezen.

OPDRACHT 3

a Lees je verhaal nu voor aan een ander duo. Geef jullie twee blaadjes met foto's erbij. Kunnen ze raden welke foto's bij jouw verhaal horen? ja | nee

b Praat er met z'n vieren over. Vond je het spannend om je verhaal voor te lezen? Ging het goed?

c Schrijf op waar je de volgende keer beter op wilt letten bij het voorlezen.

VOORLEZEN MAAR

WAT GA JE DOEN?

Je leest je verhaal voor.

OPDRACHT 1

Maak groepjes van vier.

Zorg dat je bij iemand anders in het groepje zit dan in de vorige les.

- a Lees om de beurt je verhaal voor.
Denk aan wat je de vorige les geoefend hebt.
- b De rest van het groepje luistert en bedenkt welke foto's bij het verhaal horen.

OPDRACHT 2

- a Wat vond jij het beste, leukste, mooiste of spannendste verhaal?

het verhaal van: _____

- b Wie las zijn verhaal het beste voor?
Vertel ook waarom je dat vindt.

OPDRACHT 3

- a Nu mag je aan de hele groep de eerste vijf zinnen van je verhaal voorlezen. Denk weer goed aan wat je de vorige les geoefend hebt.
- b Welk verhaal wil jij helemaal horen?
het verhaal van: _____
- c Nu gaan jullie stemmen. Degene met de meeste stemmen wint. Die mag zijn verhaal aan de hele groep voorlezen.

KIJK TERUG

- a Je hebt je verhaal voorgelezen aan de kinderen in je groepje. Ben je tevreden over hoe het ging?

Ja | Nee, omdat _____

- b Waarom wilde je graag het hele verhaal horen van het kind dat je invulde bij 3b?

★ OPDRACHT 1

Vul het goede woord in.
 Kies uit: afgeliegen – ongedierte – wildernis – spectaculaire – expeditie – opvangcentrum – insectenbeet – ongerepte – gids – vermijden – survivalgids.

De jungle is een _____ vakantieplek. Tijdens

een _____ verken je de _____

natuur. Je doet dit met een _____ . Zo raak je

de weg niet kwijt in _____ gebieden.

★ OPDRACHT 2

Onderstreep het goede woord.

Als er heel veel diertjes zijn, dan **wemelt** | **transpireert** het

van de diertjes.

Als je buities of jeuk op je huid hebt, dan heb je last van

een **huidirritatie** | **liaan**.

Als je gebeten wordt door een bloedzuiger, moet je de

wond **voorkomen** | **ontsmetten**.

★ OPDRACHT 3

Vul het goede woord in.

Kies uit: **inheemse dieren** – **insectenbeet** – **natuurreservaat**

– **survivalgids** – **vermijden**.

Vandaag bezochten we een _____ . Daar

was een opvangcentrum voor

Jammer genoeg was een _____ niet te

Gelukkig staat in mijn

_____ wat ik ertegen kan doen.

★ OPDRACHT 4

a Welk woord van de week past hierbij?

b Wat zou hij in zijn rugzak bij zich kunnen hebben?

Omcirkel.

een klamboe – een liaan – een verblijf – een survivalgids

★ OPDRACHT 5

Onderstreep het goede woord.

Veel planten **bevatten** | **observeren** goede voedingsstoffen.

Ze zijn dus **eetbaar** | **inheems**.

De **lokale** | **ongerepte** bevolking van de jungle maakt zich

zorgen. Door de **houtkap** | **het paradisijs** verdwijnt hun

leeftgebied!

Ik koop alleen **dierriendelijke** | **spectaculaire** make-up.

Zo probeer ik te **voorkomen** | **communiceren** dat dieren

pijn lijden.

★ OPDRACHT 6

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

duurzaam

•

• zweten

transpireren

•

• heel hard

eetbaar

•

• wat lang meegaat

oeverdovend

•

• wat je kunt eten

★ OPDRACHT 7

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

het verblijf	•	• de liaan
de klamboe	•	• lokaal
de klimplant	•	• het opvangcentrum
inheems	•	• het ongedierte

★ OPDRACHT 8 146 | 147

- a Welke woorden van de week herken je op de foto's? Schrijf er drie op.

- b Zie je ook woorden van de week die uit twee delen bestaan, samengestelde woorden dus? Schrijf er een op.

★ OPDRACHT 9 146 | 147

Welke samengestelde woorden zie je die geen woord van de week zijn? Schrijf ze op.

★★ OPDRACHT 10

Verzin zelf drie nieuwe samengestelde woorden met woorden van de week. Schrijf erachter wat het nieuwe woord betekent. Bijvoorbeeld: *jungle-expert*. Iemand die heel veel afweet van de jungle.

★★ OPDRACHT 11

Je kent het woord *verblijf*.
Wat betekent *verblijven*?

Je kent het woord *ontsmetten*.
Wat betekent *ontsmettingsmiddel*?

Je kent het woord *survivalgids*.
Wat betekent *survival*?

Je kent het woord *transpireren*.
Wat betekent *transpiratie*?

★★ OPDRACHT 12

Maak een zo groot mogelijk woordweb met het woord *jungle*. Schrijf *jungle* in het midden van een blaadje en schrijf er uit je hoofd zo veel mogelijk woorden omheen.

★ OPDRACHT 1

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

boos • mondhoeken naar beneden

verdrietig • handen in de zij

blij • ineengedoken

bang • twinkelende ogen

★ OPDRACHT 2

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

dwerghamster • maakt een ratelend geluid

hangbuikswijn • is heel klein voor zijn soort

poolvos • leeft in het water

waterrat • houdt van koeienpoep

mestkever • heeft een dikke buik

ratelslang • leeft op de Noordpool

★ OPDRACHT 3

Wat zegt de lichaamstaal

van deze aap?

☐ blijft bij me uit de buurt

☐ ik vind jou lief

☐ ik heb zo'n slaap

★ OPDRACHT 4

a Kruis de goede zinnen aan.

☐ Je kunt met en zonder taal met elkaar praten.

☐ Bij lichaamstaal hoor je ook geluid.

☐ De manier waarop je kijkt kan al vertellen wat je

ergens van vindt.

☐ Bij lichaamstaal passen ook gebaren.

b Kruis de goede zin aan.

☐ Soms bestaat een dierennaam uit meer woorden.

☐ Beide woorden zeggen dan iets over het dier.

☐ Een roodstaartpapegaai heeft waarschijnlijk een

bruine staart.

★ OPDRACHT 5

Bekijk de foto's. Onderstreep de eigenschappen die bij de reuzenfluitkikker horen.

Kies uit: lui – groot voor zijn soort – lange nek –

maakt fluitend geluid – gekleurde staart – vogel –

beweegbare nek – kikker – eet graag bloed – aap.

★ OPDRACHT 6
 144 | 145

Bekijk het forum.

- a Welke drie samengestelde woorden kom je tegen?

- b Kijk naar de woorden bij opdracht a. Wat zegt het eerste woord over het laatste woord?

★ OPDRACHT 7
 144 | 145

Hoe voelen ze zich? En welke lichaamstaal past erbij?

- a Yazid is _____

Daar past deze lichaamstaal bij: _____

- b Lucia is _____

Daar past deze lichaamstaal bij: _____

★★ OPDRACHT 8

- a Wanneer gebruik jij weleens lichaamstaal? Noem drie momenten.

- b Wat vind je handig aan lichaamstaal? En wat vind je er niet handig aan?

★★ OPDRACHT 9

- a Bedenk een dier dat niet bestaat. Verzin een naam. Zorg ervoor dat je aan de naam kunt zien hoe het dier eruitziet, waar het leeft of wat het dier doet. Mijn dier heet:

Het heet zo, omdat:

- b Maak een tekening van dit dier op een apart blaadje.

JUNGLEBINGO

WAT GA JE DOEN?

Je speelt junglebingo.

OPDRACHT 1

Maak groepjes van vier. Verdeel de rollen.

de voorzitter:

de materialenbaas:

de tijdbewaker:

de stiltebaas:

Denk tijdens deze les goed aan je rol!

OPDRACHT 2

a Maak samen een lijst van

25 woorden die met jungle te

maken hebben.

Schrijf de woorden daarna

op kleine briefjes die je

dubbelvouwt.

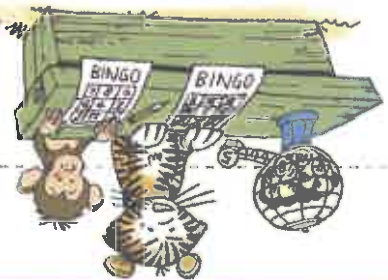
TIP: Dit mogen woorden
van de week zijn, maar
het hoeft niet.

b Maak dan je eigen bingokaart. Kies 16 woorden uit de

lijst en schrijf elk woord in een vakje. Het maakt niet uit in

welke volgorde. Zorg dat jullie alle vier een verschillende

kaart maken.

OPDRACHT 3

Zo speel je junglebingo:

1 De voorzitter wijst een spelleider aan. De anderen zijn

spelers en pakken een bingokaart.

2 De spelleider pakt een briefje en omschrijft het woord zo

duidelijk mogelijk. De spelleider mag het woord zelf niet

noemen.

3 De spelers strepen het woord door als het op hun kaart

staat.

4 Wie als eerste een rij van vier woorden heeft

doorgestreept, roept *Bingo!* en heeft gewonnen.

De rij woorden kan van links naar rechts zijn en van

boven naar beneden.

OPDRACHT 4

Speel opnieuw junglebingo. Kies 25 nieuwe woorden en

volg nog eens de stappen van opdracht 2 en 3. Kies een

andere spelleider.

Speel opnieuw junglebingo.

En daarna nog twee potjes als

om woorden te vinden.
Je kunt ook kiezen.

TIP: Gehyrt je breinboks?

KIJK TERUG | JUNGLE

- Je hebt woorden geleerd. Schrijf vijf woorden op die je geleerd hebt.

- Je hebt dierennamen bekeken. Noem drie dingen die een naam soms zegt over een dier.

- Je hebt geleerd hoe je anderen kunt overtuigen. Wat vond jij daarbij het belangrijkste?

- ☐ duidelijk vertellen wat je vindt
- ☐ goed naar elkaar luisteren
- ☐ op elkaar reageren
- ☐ goede argumenten geven

- Je hebt geleerd hoe je kort kunt beschrijven wat je op een foto ziet. Noem drie vragen die je jezelf daarbij kunt stellen.

- Je hebt geleerd hoe je een fantasieverhaal schrijft. Wat vond jij het leukst om te bedenken?

- ☐ wie de hoofdpersoon is
- ☐ wat de hoofdpersoon beleeft
- ☐ wat de hoofdpersoon ziet en denkt en hoe hij zich voelt

Liep jouw verhaal goed of slecht af?

Schrijf het goede woord van de week voor de omschrijving.

WOORD

OMSCHRIJVING

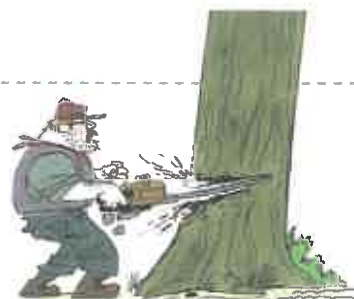
1	Dat je rekening houdt met de natuur en de mensen die er leven.
2	Goed kijken naar wat iemand of iets doet.
3	Ver van de bewoonde wereld.
4	Rondkijken om te ontdekken hoe de omgeving is.
5	Een heel dun gordijn om een bed heen, het houdt insecten tegen.
6	Plek waar mensen of dieren worden verzorgd en geholpen.
7	Contact hebben, bijvoorbeeld door te praten, te schrijven of met gebaren.
8	Plaatselijk.
9	De plek waar je woont, meestal maar kort.
10	Niet aangeraakt, nog door niemand veranderd; je zegt het over de natuur.

• afgelegen	• de jungle	• de klamboe	• het leefgebied	• lokaal	• het natuurreserveaat	• de gids	• de houtkap
• communiceren	• duurzaam	• de expeditie	• observeren	• ongerept	• het verblijft	• de tropen	• het opvangcentrum
• de regenwoud	• spectaculair	• overdoend	• het opvangcentrum	• het regenwoud	• spectaculair	• de tropen	• het verblijft
• kennen	• het verblijft	• de houtkap	• de klamboe	• het leefgebied	• lokaal	• het natuurreserveaat	• observeren
• ongerept	• de gids	• de expeditie	• de houtkap	• de jungle	• de klamboe	• het leefgebied	• lokaal

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2

a Wat hoort bij elkaar? Verbind.

bos met veel planten en dieren, in een tropisch land	•	• oorverdovend
heel hard	•	• de gids
omzagen	•	• de tropen
heel warme gebieden met een jungle	•	• het regenwoud
iemand die bezoekers rondleidt	•	• de houtkap

b Ken je nog een woord dat hetzelfde betekent als het regenwoud?

OPDRACHT 3

Vul het goede woord in.

Kies uit: leefgebied – natuurreservaat – lokale – spectaculair – expeditie – ongerept.

Onze _____ naar Zuid-Amerika was geweldig.

Het was een _____ reis. De natuur is er

_____. We keken in een dorp hoe de

bewoners leven. Omdat hun _____

steeds kleiner wordt, is het een _____

geworden.

OPDRACHT 4

a Zet de woorden in de goede kolom.

Kies uit: verkennen – het verblijf – het leefgebied – communiceren – observeren – ongerept – het opvangcentrum.

een plaats of plek	dingen die je kunt doen

b Welk woord houd je over?

OPDRACHT 5

Schrijf het tegenovergestelde op. Kies uit woorden van de week.

	tegenovergestelde
dichtbij	
beplanten	
saai	
wegwerpspullen	

Schrijf het goede woord van de week voor de omschrijving.

WOORD	OMSCHRIJVING
1	Als er een heleboel bij elkaar zijn.
2	Zweten.
3	Bultjes, rode plekken of jeuk op de huid.
4	Beestjes waar mensen last van hebben.
5	Ontwijken, zorgen dat je er niets mee te maken krijgt.
6	Zorgen dat iets niet gebeurt.
7	Een plant die omhoogklimt tegen bijvoorbeeld een boom of een muur.
8	Een boek met tips om te overleven in de natuur.
9	Schoonmaken zodat er geen bacteriën meer op zitten.
10	Iemand die op avontuur gaat.

WOORDENSCHAT

OPDRACHT 1

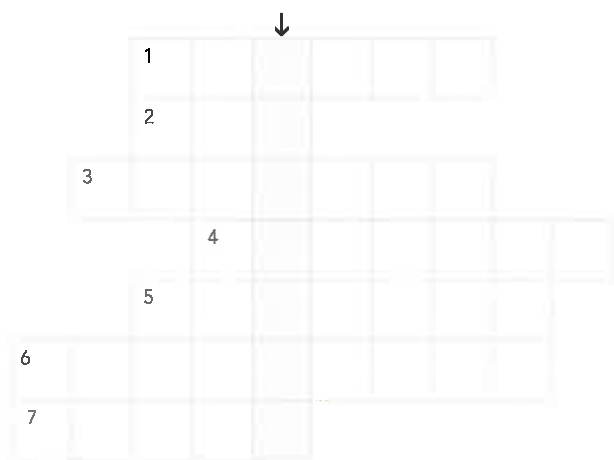
Welk woord van de week past hierbij?

OPDRACHT 2

a Vul in:

- 1 iemand die veel van iets weet
- 2 iets om een dier in te vangen
- 3 een plek waar alles heel mooi is
- 4 iets wat hoort bij een bepaald land of gebied
- 5 wat geschikt is om te eten
- 6 een gebied met veel wilde planten en bomen
- 7 een klimplant die als een sliert tegen bomen aan groeit

b Wat lees je onder de pijl?

OPDRACHT 3

Schrijf het tegenovergestelde op. Kies uit woorden van de week.

	tegenovergestelde
slecht zijn voor dieren	
vies maken	
niet in zich hebben	
lelijke plek	

OPDRACHT 4

Vul de goede woorden in.

Kies uit: survivalgids – transpireren – klamboe – eetbaar – insectenbeet – wildernis – voorkom – bevat – ongedierte.

Als je die vrucht eet, word je ziek. Hij

gif en is niet

Je hebt een lelijke

maar een

Die beschermt je tegen

Heb je je

je dat je de weg kwijtraakt.

Het is warm hier in de

Ik moet erg

SPELLEN MET TAAL

OPDRACHT 1

Wat hoort bij elkaar? Verbind.

Doel!	•	• vinger opsteken
Mag ik even de aandacht?	•	• vuist maken
Vechten?	•	• wenkbrauwen optrekken
Echt waar?	•	• zwaaien

OPDRACHT 2

Welk woord staat hier?

- Je vindt de letters door de paardensprong te maken.
- Begin bij de gekleurde letter.
- Ga rond in de richting van de pijl.
- Sla steeds twee vakjes over.

E	G	T
E		R
P		N

OPDRACHT 3

Gooi de letters van het woord van de week *leefgebied* door elkaar. Maak er zo veel mogelijk woorden mee.

OPDRACHT 4

Zeg het duidelijk. Doe het zo:

Ik ben in het regenwoud. Het is een groot regenwoud.

Kies uit: **spectaculair** – **oorverdovend** – **ongerept** – **afgelegen**.

De apen maken lawaai.

Het is een lawaai.

Het dorp ligt ver weg.

Het is een dorp.

Ik geniet van de natuur.

Het is natuur.

We klommen via een touwbrug omhoog.

Het is een touwbrug.

OPDRACHT 5

Gooi de letters van de woorden van de week door elkaar. Welke nieuwe woorden kun je maken?

a verblijft

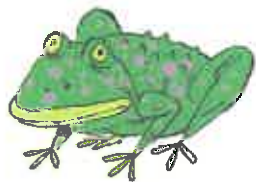
b houtkap

c ongerept

SPELEN MET TAAL

OPDRACHT 1

Hoe zou dit dier kunnen heten? Verzin twee namen.

OPDRACHT 2

Welk woord past ertussen?

oer – _____ – looper

hout – _____ – salon

jungle – _____ – gids

OPDRACHT 3

a Streep de letters van het woord *junglereis* door. Begin vooraan.

J	O	N	G	U	N	E	G	L	D	E
I	E	R	R	E	I	T	S	E		

De overgebleven letters vormen een woord. Welk woord?

b Doe hetzelfde met de letters van het woord *avonturier*.

A	B	L	V	O	O	N	E	T	U	D
R	Z	U	I	I	E	G	E	R	R	

De overgebleven letters vormen een woord. Welk woord?

OPDRACHT 4

a In de woordzoeker zijn vier woorden van de week verstopt. Ze staan van links naar rechts en van rechts naar links. En ze gaan soms de hoek om naar boven of naar beneden. Zoek de woorden en streep ze door.

D	I	E	R	V	R	I	E
E	I	D	E	G	N	O	N
R	W	E	M	E	L	E	D
T	A	N	V	A	L	N	E
E	A	I	L	K	J	I	L

b Welk woord houd je over?

OPDRACHT 5

Welk woord staat hier?

Je vindt de letters door de paardensprong te maken.

- Begin bij de gekleurde letter.
- Ga rond in de richting van de pijl.
- Sla steeds twee vakjes over.

R	I	P
S		A
D	A	J

DOELWOORDEN OMSCHRIJVINGEN

aanbevelen	Aanprijzen. Zeggen dat iets of iemand goed is.
de aandrang	Het gevoel dat je moet poepen. Een stukje rennen om vaart te maken voor een sprong.
aanraden	Iemand de raad geven iets wel te doen.
actief	Actieve mensen doen veel en bewegen veel.
de acteur	Iemand die een rol heeft in een film of in een toneelstuk.
afraden	Iemand de raad geven iets niet te doen.
de angsthaas	Iemand die snel bang is.
de anus	Het poepgat.
de auditie	Een proefoptreden. Je zingt of danst om te laten zien wat je kunt.
de auteur	De schrijver.
B	
de bacterie	Een piepklein beestje dat je alleen door een microscoop kunt zien. In evenwicht proberen te blijven. Iets doen. Als je een sport beoefent, doe je aan die sport.
balanceren	
beoefenen	
de blessure	Een kapotte of pijnlijke plaats aan je lichaam, vaak door het sporten.
de brandstof	Een stof die het lichaam energie geeft.
C	
de calorie	Een maat voor de hoeveelheid energie in eten.
de componist	Iemand die muziekstukken bedenkt en ze opschrijft met muzieknoten.
de conditie	Je lichamelijke toestand, hoe fit en gezond je bent.

DOELWOORDEN OMSCHRIJVINGEN

D	het decor Alle voorwerpen die op het podium staan tijdens een toneelstuk.	de diarree Heel dunne poep.	de dikke darm Het deel van de darm waar het water uit de poep wordt gehaald.	dolgelukkig Heel gelukkig.	de dunne darm Het deel van je darmen waar stoffen uit het eten in je bloed komen.	de duursport Een sport die je lang achter elkaar doet, zoals lang rennen.	E	het eetpatroon Wat je elke dag eet en hoe laat.	het eiwit Een voedingsstof die nodig is om je lichaam mee op te bouwen.	het enzym Een stofje dat helpt bij de reactie in je lichaam.	F	fanatiek Heel enthousiast en fel, graag willen winnen.	G	de gal Een bitter sap uit de lever dat helpt bij hetverteren van eten.	geblesseerd Gewond.	het geluidseffect Een bijzonder geluid dat te horen is in een voorstelling.	de geluidsmen Iemand die bij een voorstelling zorgt dat het geluid goed te horen is.	gevarieerd Met veel afwisseling, steeds iets anders.	H	de hinderenis Iets wat in de weg staat.	de hoofdrol De belangrijkste rol bij een film of een toneelstuk.
----------	---	---------------------------------------	--	--------------------------------------	---	---	----------	---	---	--	----------	--	----------	--	-------------------------------	---	--	--	----------	---	--

DOELWOORDEN OMSCHRIJVINGEN

I

in balans	In evenwicht.
incasseren	Klappen krijgen of teleurgesteld worden en daarmee kunnen omgaan.
de individuele sport	Een sport die je in je eentje beoefent.
inspannen	Veel doen, je krachten gebruiken.

K

de kick	Een sterk gevoel van plezier en kracht.
kleurrijk	Met veel verschillende kleuren.
de koolhydraat	Een voedingsstof die zorgt voor energie en brandstof voor je lichaam.
de kritiek	Zeggen wat er niet goed is aan wat iemand doet.

L

langdradig	Saai.
het lef	De durf.
de lever	Een orgaan dat je bloed zuivert.
leveren	Geven, zodat er iets mee gedaan kan worden.
lovend	Aanprijzend, met complimenten.

M

het maag-darmkanaal	Je maag en je darm samen, je spijsvertering.
het maagzuur	Een zuur sap in je maag dat helpt bij het verteren van eten.

N

negatief	Gezegd van iemand die afkeurende kritiek heeft.
noteren	Opschrijven, aantekenen.

DOELWOORDEN OMSCHRIJVINGEN

O

de ontlasting	De poep.
ontroerend	Als iets je een mooi en verdrietig gevoel geeft. Het raakt je gevoel.
ontspannen	Tot rust komen.
de ontwerper	Iemand die bedenkt en tekent hoe iets eruit moet gaan zien.
het onverzadigd vet (vet) opslaan	Een soort vet, zoals olie.
het orgaan	Vet bewaren in je lichaam.
de ovatie	Deel van het lichaam met een eigen taak. Bijvoorbeeld hart en longen.
	Een groot applaus.

P

het parcours	Een wedstrijd baan. Een route die je moet afleggen bij een wedstrijd.
de pass	Een trap of worp, waarmee je de bal naar een teamspeler overspeelt.
passief	Als je afwacht wat er gebeurt, ben je passief.
de pasta	Italiaans eten van deeg.
de peulvrucht	Bijvoorbeeld macaroni en spaghetti.
	Lange vrucht met boontjes erin, bijvoorbeeld een boon.
de pers	De journalisten en de krant, radio of de televisie waar ze voor schrijven.
het personage	Een persoon die in een boek, toneelstuk of film voorkomt.
de piste	Een baan voor skiërs en wielrenners.
de plankenkoorts	Een zenuwachtige angst voor een optreden.
het plot	Het verloop van een verhaal van het begin tot het einde.
het podium	Een verhoging waarop een optreden plaatsvindt.
positief	Gezegd van iemand die opbouwende kritiek heeft.
de première	De eerste voorstelling.

OMSCHRIJVINGEN

de spijsvertering	Het proces waarbij je lichaam de nuttige stoffen uit je voedsel haalt.
sportief	Als je veel aan sport doet of als je goed tegen je verlies kunt.
het startblok	Een blok waar je tegenaan staat bij de start van een wedstrijd.
de stick	Een soort staaf waarmee je tegen een bal slaat.
tackelen	Iemand met opzet laten struikelen.
de tactiek	De manier waarop je iets aanpakt om iets te bereiken.
de techniek	De manier waarop je iets doet.
het tempo	De snelheid waarmee je iets doet.
het theatergezelschap	Een groep mensen die samen een toneelstuk speelt.
de theatervoorstelling	Een voorstelling in een theater.
	Bijvoorbeeld een toneelstuk.
de timing	Iets op het goede moment doen.
V	
de vegetariër	Iemand die geen vlees en vis eet.
verbruiken	Opmaken door het te gebruiken.
de verstopping	Verstopt zitten, dicht zitten. De poep zit vast in je lichaam.
verteren	De stoffen uit het eten halen die je lichaam nodig heeft.
het verzadigd vet	Een soort vet, zoals boter.
de vezel	Een deel van een plant, dat lijkt op een draad.
de vitamine	Een stof die in eten zit en die je nodig hebt om gezond te blijven.
de vleesvervanger	Een product dat je kunt eten in plaats van vlees.
de voedingsstof	Een stof in het eten die goed is voor je lichaam.

OMSCHRIJVINGEN

de prof	Een professionele sporter. Je sport voor je beroep.
de puck	De platte schijf bij ijshockey.
R	
de recensie	Een mening over een boek, toneelstuk of film.
de recensent	Iemand die voor een krant of tijdschrift zijn mening schriftelijk om te ontspannen, voor je plezier.
de regisseur	Iemand die de leiding heeft over de uitvoering van een toneelstuk of een film.
het rekwisiet	Een voorwerp dat gebruikt wordt in een voorstelling.
repeteren	Oefenen voor een voorstelling of toneelstuk.
de repetitie	De keer dat je een muziekstuk of voorstelling oefent.
roekeloos	Als je dingen doet, zonder te bedenken wat het gevaar kan zijn.
de roem	Grote bekendheid. Bewondering krijgen van heel veel mensen.
S	
het scenario	Een beschrijving van de delen van een film of een toneelstuk.
de scène	Een deel van een film of een toneelstuk.
schakelen	Van het ene naar het andere toneelstuk.
sensationeel	Iets wat sensationeel is, veroorzaakt grote opwindning.
serveren	Als eerste de bal in het spel brengen bij een sport met een net.
de slokdarm	Een deel van je darmen dat net na je keel begint.
de spijs	Het klaargemaakte eten.

DOELWOORDEN OMSCHRIJVINGEN

voedzaam	Voedzaam eten laat het gevoel van honger snel verdwijnen.
voldaan	Tevreden. Als je goed gegeten hebt, heb je dit gevoel.
voorspelbaar	Als je weet wat er gaat komen, is iets voorspelbaar.
de vrees	De angst.

W

de waaghals	Iemand die veel durft en niet snel bang is.
de waardering	Hoe belangrijk en waardevol je iets vindt.

Z

de zuivel	Melk en alle etenswaren die van melk zijn gemaakt. Bijvoorbeeld kaas.
------------------	---

